

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 3 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYÓRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», A «Ó-BUDAI TORNA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMA-SZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTORALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEGEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A testgyakorlatok a kiállításon.

Örömmel hallotta minden sportbarát, hogy a kiállítási téren külön testgyakorlati csarnok is épül. A megnyitáskor csakugyan egy szakértően épített tornacsarnoknak izléssel díszített terme nyílt meg előttünk.

És a csarnok telve van a testgyakorlatok különféle eszközeivel. Van ott csónak, korcsolya, velocipéd, kard, tornaszer díszes kiállításban, úgy, hogy eleinte büszkén megyünk körül a csarnokon, abban az édes hitben, hogy e czikkek itt mind hazai iparunk terményei. De csakhamar szemünkbe tűnik sok czikken London, Scheffield, Bécs, Berlin és más városok neve. Ujra végig nézve a termet, fájdalommal tapasztaljuk, hogy a torna-szerek kivételével alig találkozzunk pár magyar ipartermékkel.

Ez baj, még pedig olyan nagy baj, mely nem a kiállítást rendezőkben keresendő, hanem testgyakorlati hátra-

maradásunkban. Azért nincs iparczikkünk e csarnokban, mert nincs iparunk, mely a testgyakorlatot szolgálná. És nincs iparunk, mert nincs olyan hatalmas sporttele-tünk, mely ezt támogathatná.

Az egész magyar testgyakorlati ipar jó formán csak a torna-eszközök készítésében áll. Hanem még ez állításunkat is megczáfolja e kiállítás, mert itt nem állít ki tornaczikket más, mint a «Nemzeti Torna-Egylet» és még csak egy iparos. És csakugyan úgy is van, hogy nincs egyetlen iparosunk sem, ki minden felügyelet és tanács nélkül dolgoznék, hanem a torna-eszközök úgy készülnek, hogy egyik másik egylet vagy tornatanító vezet a munkát. — A fővárosban például a pesti és budai torna-egyletek mindenike tart magának egy mestert, kivel eszközeit házilag készítetteti.

Ennek a gyarló iparnak aztán meg is van minden irányban a káros hatása; először, hogy a tornaszerek

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Montpellier-től Budapestig.

Az én hazatérésem.

Írta: Igali Svetozár.

(Folyt.)

Még alig szürkül, már a váróteremben voltam. 5 órakor reggel a Róma felé induló coupéban ültem. Még három utitársam akadt, 2 fiatal angol legény, kik ugylátszik az érettségét végezve hazájukban, a költészet s a régiség hazájába jöttek tanulmányi utat tenni s egy benszülött, ez utóbbi borzasztó utitárs volt, szörnyen megkínzott Rómáig mind a hármunkat; majd a falu, város nevét kérdezte, majd kikiabált az ablakon narancs vagy süteményért, majd a foga vagy a hasa fájt, majd aludni akart s nem birt. Minden állomáson ismerőst vél látni egy valakiben, kiált nekik, de azok nem akarják ismerni, végre bevallja fél francia-angol-olasz nyelven, hogy most azért megy Rómába, mert berukkol oda — azt ő nem szereti. Mi hárman megegyeztünk abban, hogy borzasztó utitársunk van!

Pizát elhagyva, terméketlen, sivár vidéken haladunk keresztül, majd ismét a tenger partjához közeledünk s majdnem Rómáig folyton a mellett haladunk. A vidék a lehetőleg legegészségte-
nebb a talajnak mély fekvése folytán. A betegség lázas állapotban nyilvánul, melyet a lakók malariának neveznek s a poshadó víz kigőzölgésétől származik. Plinius maga e vidéket — a tengerpartot végig egészségtelennek nyilvánítja. A lakosok sárgás arczán egyébiránt a hely e baja leolvasható. A tehetősebbek május kezdetével a vidéket elhagyják s a toskánai hegyekbe menekülnek s csak október táján jönnek vissza. A szegényebb néposztály maradásra van kárhoztatva, télen állattenyésztéssel foglalkoznak, nyáron meg faczenet éget. Ott, a hol a vasút rohog jelenleg,

annak idejében Aurelián útja vezetett Galliába, most a vasút ablakából látszó út is nyomorult állapotba látszik lenni. A robogó vonat majd Cecinát hagyja el, az eget felhők kezdik eltakarni, mintha esőre akarna dűlni, de ez azért nem akadályoz, hogy a távolban a tengerben kiemelkedő Elba sötét-kék körvonalába ne gyönyörködjünk. Majd Piombino után a táj egészen terméketlennek — pocsolásnak, gyenge legelőjűnek látszik.

Az etrusk-időben e vidék nevezetes volt gondos mezőgazdaságáról. Virágzó etrusk városok terültek itt el, pl. Papulonia, az általános pusztulás idejében — majd a középkor kezdete táján a földművelés egészen elsatnyul, a területet miazmás lég, pocsolják lepték el. E század elején a toskánai nagy hercegség a csatornázási rendszerrel annyit a mennyit segített a bajon, de tenni való — az van még szépen.

A vonat olasz lassúsággal robogott, az angolok figyelme minden csekélységre kiterjedt, majd előttünk volt Fallonica kohóival, hol Elba vasát olvasztják.

5 percznyi időzés után — fütty! S mentünk! Majd Grosseto, előtt vagyunk, baloldalunkról egy mélyedő völgyet veszünk észre, az egy régi kiszáradt tónak ágya. E régi tavat Cicero is emlí, Lacus Prelius néven. Ez a tengerpartig elnyúló posvány fészek ez időszerint, — a malariának bölcsője gyanánt tekintetik, az olasz kormány segít a bajon, úgy a hogy, apró patakok s folyókkal csatornáztatja. A folyók alluvionja emeli a talajt, ily mesterséges úton nyertek is már vagy 25—30 km. kiterjedésű, most még sovány legelőt. Majd előttünk Falamone, csinos kis kikötőjével, hol a római legió kötött ki annak idején s a Rómát megszállni akaró gallusokat verik széjjel. Montaltó után a táj hegyes — erdős lesz, majd előttünk Cornetó gyönyörű kertjeivel, hol a cypirus s pálma, balról a La Tolfa hegye kékellik, mely ellátja Európát timsó s kénjével. — Reggel 11 óra tájt a Traján által épített s Róma kikötője gyanánt tekinthető Civita. Vechia előtt

drágák, másodsor, hogy ritkán jók és harmadsor, hogy még így is nehezen szerezhetőek be.

Mind e bajon azonban nem az ipar felsegélésével, hanem a testgyakorlatok terjesztésével segíthetünk. Nincs szükségünk sportezikre és így nem is iparkodunk azt magunk készíteni. — Hanem ha majd felpezsdül a kedv a testi munkára és általánosabb lesz a testgyakorlat, akkor hiszem, a jövő kiállítására már e téren is virágzó ipart talál.

A kiállított tárgyak részletes ismertetését fentartva magunknak, szóljunk most inkább a ki nem állított tárgyokról. És fájdalom, erről többet írhatnánk, mint azokról, melyek jogtalanul is kerültek a csarnokba. Hol vannak a fálönös magyar testgyakorlatok és játékok eszközei? Ezeknek nem mint iparcikknek, hanem mint idegenre és magyarra a legtanulságosabb dolgoknak sehogy sem kellett volna kimaradniok. — A többi kiállítási csarnokok nagy része ép az ily tanulságos és érdekes néprajzi gyűjteményeikkel kötik le a szemlélő figyelmét.

A mi csarnokunkban ott látjuk a Párisban készült indus nyilat, de hiában keresünk egy labdaütőt vagy labdát. Pedig mily érdekes lett volna egy angolra nézve, szemlélni az erdélyi hólyaggal töltött bőr labdában ugyanazt a labdát, melyet ők a foot-bal játékuknál használnak. — Hol van a sok vidéken egészen népies faláb, hát a «mancsozás» eszközei? — A korcsolyák közül ki vannak állítva a legújabb külföldi gyártmányok mind, de hol van a hazai «csáklya», a fa- és csont-korcsolya? A gyermekjátékok közül a csigák, pinczkék s nyilak mind nem láthatók. Hol van a «karika-játék» korongja? hát a somogyi balta?

A külföldi utazók mily örömmel vásárolják a felvidéken a csinos faragású hegymászó botokat, míg itt híreik sincsen. Itt kellene lenni az erdélyi egészen speciális hegymászó csizmáknak is. Míg e helyett az angol készítményekben gyönyörködhetünk. — A magyar halászó eszközöket is kereshetnénk itt, de híreik sincsen.

állunk. Oly gyorsan, a hogy lehet, megebédelünk, boszankodunk a permetező esőre, a mely különben nem sok kárt okoz, mert jobbról a tengert s balról a kopárságot már úgy is megúntuk. Palóba érünk, hol vonatunk jobbra fordul. Ez utóbbi helyen az Odescalchiak kastélya látszik s közvetlen a vonal mellett Antonius nyaralójának romjain elmélkedhetünk. Az egyik angol kezét kinyújtva, egy kikelő stráfra mutatott: a Tiber volt. Jártam sok városban, meghatottságot nem éreztem; de Rómát ily közel magamhoz tudni, az szivdobogást okozott. Oh még talán egy negyed óra s az «örök város»-ban leszek.

A vidék szelíd dombok változatából állott, azokon itt-ott marhagulyákat látunk s a kék bluzos olasz pásztoruk tilinkóját fújja őrzésüket teljesítve, balról a távolban a sabini hegyek s jobbra a frascati kis fehér házikók csoportja látszik. A gőzgép is mintha osztaná vágyaikat, zúgva törtet keresztül a Tiber vas hídján s elénk tünteti a fallal bekerített Rómát! A város felett itt-ott a különböző stylumok hódoló templomtornyok. Sokat ront az illúzió, hogy egész modern zöldskerteken megyünk keresztül, itt-ott egyes őrházaknál s a nápolyi vágányoknál megállunk. De türelem, azonnal ott vagyunk, már keresztül mentünk a várost bekerítő falon, Minervának most romba fekvő templomát is elhagytuk — egy éles fütty! s a Diocletianus által épített colossális épület romjai előtt állunk meg. Rómában vagyunk! — All right!

Rómánál, bevallom, elfog a habozás. Hogy is bocsátkozzam én az annyiszor és annyiszor s oly jeles tollak által már leírt Rómának leírásához.

De félre az aggodalmakkal, írjuk le a két napi tartózkodást úgy a hogy van s azután távozzunk el a Piazza del Popolo kövezetén, gépünkre ülve.

A coupéból kiszállva, a «Hotel d'Orientbe» szállító omnibuszra

Hol az összekötött sáskéve, melylyel nálunk az úzásban a hólyagot helyettesítjük?

És még számos nagyon fontos magyar testgyakorlati eszközt hiába keresünk, a csarnokban, ezekből egy darab sincs. Ez nagy baj, de nem olyan, melyen rövid pár hét alatt a rendezők ne segíthetnének. — És hiszem, hogy tenni is fognak a magyar nemzet jó hírneve érdekében valamit. — Mert így, a hogy most áll a csarnok, talán gyönyörködhet benne egy önző német tornász, hogy mily szolgamódra utánuk csinálunk mindent, de egy tanulni vágyó idegen csalatkozva hagyja el a küszöböt, mert mit sem látott olyant, melyet otthon nagyobbban ne szemlélhetett volna.

Tanulni, okulni e csarnokban csak az fog, ki soha ilyenféle dolgokat nem látott, de a szakértő közönség pár megtekintésre érdemes tárgy szemlézése után olyan nézettel távozik, hogy a minék itt kellene lenni, az hiányzik és a minék nem volna itt helye a nemzeti iparcsarnokban, az itt van.

És mégis e kiállítási csarnoknak ezer jó következménye lesz. Talán kevés szakembert elégít ki, de számtalan oly vendég, ki csak hírből ismer egy-egy testgyakorlatot, e csarnokból tapasztalatokkal gazdagon távozik. Itt e kis kelyen együtt találhatjuk majd minden testedzési mód eszközét oly tetszetős rendezésben, hogy leköti figyelmünket a legjelentéktelenebb tárgy is.

Az elrendezés ügyessége és a kiállított tárgyak sportértéke elfeledteti velünk a keresett tárgyak hiányát.

PORZSOLT JENŐ.

A torna-történet vázlata.

(Folyt. és vége.)

Midőn a lóhátról vitézen harcoló magyar seregekkel kellett a németeknek viaskodniok, akkor kezdték ők is kiválóan gyakorolni a lovaglást és úzték kiváló szeretettel az ifjak a «fegyvertánczot». Nagy Károly alatt kezdődött a «lovagok tornája», mely I. Henrik uralkodása alatt egész rendszeres testgyakorlatává lett azoknak, a kik lovagokká képezték magokat. Iparos és föld-

szállók. Társaskocsink a kis olaszok egész raja által támadtatott meg, kik violát, ibolyát, virágcsokrokat akartak elárulni. Érdekes a dologban csak az volt, hogy éppen olyan ruhában voltak öltözve, milyenbe a «Kikeriki» rakja az olaszokat, mikor csúfolni akarja őket. A nemzeti ruha egyébiránt jól állt a legénykéken.

Egy másodemeleti udvari szobát kaptam 8 liráért. Az előre történő kialakulás szükségét az előbbi két városban igen tapasztaltam. Velocipedista honfiainknak meg nem kívánom, hogy ugyanoda szálljanak; a poloskák majd megették a két éjszakán, melyet ott töltötem.

Az utiport lerázva magamról, egy elsőrangú restaurációba mentem éhségem csillapítandó. Kelleme lenül hatott rám a csemegénél szivarozó emberek társasága; furcsának találom, hogy levesbe porrá tört sajtot raknak, a mitől az nyúlós lesz, akár a telivér makaroni. Sajátságos! Később Horvátországban nem törődtem bagéző s attól hegyeset köpködő kosztoló kompániával, örültem, ha nem kértek «passe port»-t.

Ebédem hamarosan végezve, a «Piazza Venezia» n levő követésünkhöz szaladtam, hogy a holnap és holnapután megtartandó nevezetesség nézésre engedélyleveleket kapjak. Illetékes kivatalos személyzetet a második emeleten fogok, németül mutatom be magamat, egy öreg ember fogad, tudtomra adja: beszéljek vagy olaszul vagy francziául — másképp nem ért! Szent Isten! ez is osztrák-magyar követés! E bajtól eltekintve, 10 percnyi ott időzés után elláttak vagy 20 darab «permezzá»-val. A nap hátra levő részét a Tiber jobb és balpartjának begyalogolására s a térparancsnokságnál kieszközölendő engedélyek nyerésére fordítottam. Másnap a jobb parton épült szent Péter templomát s az Angyalvárat siettem meglátogatni.

(Folyt. köv.)

műves nem lehetett lovag, mert erre már 7 éves korában nevelni és testgyakorlatokban oktadni kellett az illetőket és egész életüket harcban, nyilvános játékokra készüléskor, a gyengék védelmezésében, a szerencsétlenek gyógyításában kellett töltöniök. Lándzsa, kard, bárd, buzogány, páncél, sisak, keztyű, láb és kar sínek, paizs, rövid kabát, selyem vagy bársony mellény voltak tartozékai egy lovagnak. Legrendesebben a lovagjátékok (turnier) czirkuszszerűleg néző állványokkal körülvevő térésegen tartattak. Előjátékul lóhátról lándzsákkal viaskodtak vagy pedig rövid vasbotokkal törtek egymás ellen, mely botok lánccsal a mellvértől voltak erősítve. Utójátékul rendszeren kardal, illetőleg széles pengéjű, gömbölyített hegyű pallossal vívtak, midőn célul tűzték ki egymás sisakjáról a ráaggatott apróságokat leszabdálni, vagy némely esetekben a teljes lefegyverzésig viaskodni, nyeregből kivetni az ellenfelet vagy megadásra bírni. A győztesek rendszeren nők kezeiből kaptak ju almul értékes sisakot vagy kardot, arany lánczot nyakra és karra, arany gyűrűt és koszorút.

A lópor feltalálása után megszűntek mindenütt a lovagjátékok. Németországban 1487-ben tartott Wormsban az utolsó nyilvános lovagjáték. Ezzel pangás állott be a testgyakorlásban.

Csak a reformáció bekövetkeztékor történt általában a testgyakorlások újból és rendszeres felkarolása. Luther, Zvingli, Camerarius, Friedland, Montaigne, John Locke és Rousseau voltak azok, kik az egész művelt világra kiható szellemükkel nemcsak lelki művelődésre, hanem testedzésre is erősen buzdítottak. Egy pár száz év sem mult el és a tette hívás sikerre vezetett majd mindenütt. Németországban a főrangúbb paedagogusok megalapították «emberbaráti iskoláikat» (philantropok). Ezek között legnagyobb felűnést keltett Dessanban Basedov Bernát (1723—90.) és Vieth-féle nevelő intézet, hol minden tanítási zsarnokság száműzve volt, hol a gyermek részére minden tanulást az által is igyekeztek megkönnyíteni, hogy testét edzették. Itt a testgyakorlás kötelezővé tétetett. Itt tanítókodtak egy ideig Wolke, Gutmuths Campe és Saltmann.

A schneffenthalii Saltmann-féle nevelőintézetben Gutmuths adta meg ugyszólván az első alapjait a német tornászatnak, ő alakította a futás, ugrás, mászás, egyensúlyozás és teherhordozás-féle gyakorlatokból egy új német ötös (pentatlon) tornát. Gutmuths a tornászatból kiköszöbülte a katonai oktatást a fegyverforgatásokat, úgy vélekedvén, hogy az a gyermek testét merevvé és kedélyét idő előtt komolylyá teszi; de annyival inkább gondja volt a szabad és rendgyakorlatokra, tornajátékokra és kirándulásokra. Gutmuths kortársa és elbarátja volt Vieth G. U. A. (1763—1836.) Ezeknek rendszerét követve, a tornászatot tökéletesebben kifejtette Jahn Frigyes (1778—1852.), a ki a Pestalozzi elveit követő Palman-féle nevelőintézetben tanított. Jahn szintén nem helyeselte a gyermekek katonai módon gyakoroltatását a fegyverekkel és az exerciciumokkal. Jahn a népies tornászatot művelte oly lelkesültséggel, hogy szinte övé a legnagyobb érdem a német tornászás népszerűvé tételében. 1811. évben Berlin közelében Hasenheid nevű erdőben 2000 tornász seregletét össze az első nagyobb tornaünnepélyre. Jahnnak segítői és követői hívei voltak Friesen Frigyes, de különösen Eiselen Ernő, a kik által lett először behozva a korlát és nyújtó rendes tornaszerekül. Jahn a tornázók között keményen fentartotta a fegyelmet, ha két tornász egymással komolyan összezőrdült, azoknak vesszővel meg kellett vívniok vagy távozniok. Szintén kitiltattak a tornahelyiségből, a kik ott dobányoztak vagy szeszes italt ittak. Jahn és követői a szergyakorlatokra fordították legtöbb figyelmüket.

A tornászatnak tudományos neveléstani kifejtésében igen sokat tett Spiess Adolf (1810—1858.) Ő alapította meg az iskolai tornászatnak azon nemét, melyben a főszóly a vezérlés szerint végzendő összgyakorlatokra van fektetve. Spiess elvei szerint a szabad és rendgyakorlatok mellett kevesebbek a szergyakorlatok és ezek is tömegben tanítói vezérlésre végeztetnek. Spiess e czélből kibővíté és rendszerbe foglalás a szabadgyakorlatokat, több egyfajta tornaszert használt egyszerre és a növendékek csoportosításának és együtt működtetésének módját kifejté.

Az iskolatornászat körül érdemeket szerzették maguknak irodalmi és egyéb tevékenységükkel Kloss Mór drezdai tornatanítóképző intézet igazgatója, Lion J. C. a lipcsei tornaacsarnok igazgatója és Angerstein Eduárd berlini tornaigazgató stb.

Némileg új irányoknak és tornaelveknek hódol az 1869. év táján feltűnt Jäger Ottó stuttgarti tanár, a ki szintén barátja a növendékek tömeges iskolatornászásának, azonban ő már erősebben kíván hatni a gyermekek testére is. Jäger különösen kedveli a társas szabadgyakorlatokat és a kézi szereket, a vasbotokat. Szerinte a gyermeknek korán meg kell szoknia a társakkal az erőteljesebb működéseket és mindenben erős kitartásra, fáradsá-

gok elbirására kell edzeni. Jäger a 14 éven alóli gyermekeket csak keveset tornáztatja szerekben; leginkább rend- és szabadgyakorlatokat és kézi szerekket végeztet. Tehát épen nem idegenkedik Jäger attól, hogy az iskolai növendékek a katonai tornászás egy nemével edzettessenek.

A legújabb irányzat Németországban a tornatanítás és tornászás terén az, mit a kormány férfiai is erőteljesen pártolnak, hogy a nevelési és néptornászásnak több játékkal és katonai tornászással kell vegyítettnie. A porosz közoktatásügyi miniszter súlyt fektetett arra, hogy az iskoláknak rendes játéktérük is legyen a tornatérhez, hogy játékokra buzdittassanak a gyermekek a rendes tornaórákon kívüli gyülekezéssel, hogy a gyermekek torna-rendgyakorlatai a katonai szabályzathoz hasonló móddal végeztessenek, hogy az iskolai tornászás némely részeiben kedélyesebbé, más részeiben pedig a tesre erősebben hatóvá tétessék. A felnőttek, illetőleg az ifjak tornája meg több gondal művelje az egyszerű edző gyakorlatokat, mint a mutatványos és veszélyes műgyakorlatokat.

Németországban az ugynevezett svéd-testgyakorlatnak is voltak követői. Különösen 1848. és 1851. táján Rothstein Hugó kapitány fejlesztette irodalmilag és gyakorlatilag is Ling rendszerét Berlinben Massman igazgató helyébe jutva. — Stokkel katonatiszt némileg egyesíté a svéd-tornászatot a nevelési néptornászással. Azonban utóbb a berlini tornatanítóképző intézetben hivatalosan beszünttetett a svéd-tornászatot.

Az 1884. évi statisztikai adatok szerint az összes német torna-egyletek száma (bele értve az ausztriaiakat is) 3000, ebből 2655 egylet szövetségi viszonyba lépett egymással, alkotván 192 vidéki vagy megyei csoportot (Gau), ezen csoportok ismét beosztattak 15 kerületre (Kreis). A német tornászszövetség («Deutsche Turnerschaft») kötelékébe lépett torna-egyletekben összesen 243,677 tag volt, ezek közül tényleg tornázott 119,653 tag. Egyleti összes tornánövendékek száma 29,914 volt. Az előtornászok száma 12,560 volt. Az egyletek közül 2225-ben télen át is tornáztak, 430 egyletben csak nyáron. Saját külön tornatérrel 322 bir, saját tornaacsarnokkal 167 egylet. Az első tornászszövetségi nagy tornaünnepély 1860. évben Coburgban tartott 20,000 tornász jelenlétében.

Svájcban Clias P. Henrik honosította meg a tornászatot Gutmuths rendszerével (1782—1854.) és annyira kifejlődött itt is a tornászat, mint akár Németországban. — A svájci tornászatnak nemzeti jellegét az adja meg, hogy különösen kedvelik gyakoroltatják a szertornászatot az erősebb kirándulásokat és egyes sajátos népies játékokat, valamint az olynemű birkózást, melynél egyik kéz a ellenfél derékóvét hátul fogja meg, a másik kéz pedig az ellenfélnek térdén felül gyűrt nadrágszárát (Schwingturnen, zsák-birkózást).

Franciaországban a rendszeres tornászatot Amoros Ferencz spanyol ezredes fejté ki teljesen Gutmuths és Vieth elvei szerint. Különösen a leányok tornászatát szervezte. Torna-egylete Franciaországban csak 200 körül van, de annál több tornaintézete, melyek között leghíresebb a párisi Triat-féle. Jelenleg a francia tornászata inkább atletikai színezetű, a menyiben az angolok módjára sok súlyt fektetnek a szerek nélküli testgyakorlásra, a versengésekre, mutatványos tornászásra és a népies edző játékokra. A tornaszerek között különösen a mászó készülékeket és a rúdhintát kedvelik. A birkózás, lábbal viaskodás, bot- és törvívás közkedveltséggel gyakoroltatnak. — 1850. évben a lyceumoknál a tornászás mint tantárgy is felvétetett.

Az angoloknál a testgyakorlás határozottan sajátos nemzeti jellegű, a menyiben gyakorlataik és gyakorlásmódjuk is sokban eltér a más nemzetek tornászásától. Jóllehet a német Jahn-féle tornászatot alkalmazták némileg Chiosse és de Laspé, de mégis egész napjainkig sokkal kevesebb hívei vannak Angolországban a német tornászatnak, mint a határozottan atletikai testgyakorlásnak. Az ökölvívás, birkózás, járás, futás, ugrás, evezés, korszolozás és több effélék, különösen pedig az edző nemzeti játékok (cricket, football és egyebek), mindezek sokkal szenvedélyesebben és inkább versenyszerűleg üzetnek, mint a német tornászatnak főbb tornaszergyakorlatai. Angolországban az alsóbb iskolákban is már majd mindenütt gondoskodva van játéktéréről, a közép és felsőbb tanodákban meg különösen hatalmasan gyakoroltatják testüket az ifjak. A felnőtteknek testgyakorló egyletei, athléta clubjai számtalan sok, testgyakorlati könyv és hírlap-irodalma roppant nagy. A legutóbbi években azonban Angolországban is mindjobban terjed a német tornászatnak módszere.

Svédországban kezdetben a német tornát művelték Nachtigal nevű dán férfiú nyomán, azonban csakhamar sajátos svéd-tornászási mód keletkezett. Ugyanis Ling Péter Henrik (1776—1839.) bonczani és emberéletani tanulmányokra támaszkodva, megveté alapját a svédgyógytornának, mely napjainkban is minden nemzet-

nél tudományosan alkalmaztatik a beteg vagy túlgynge egyénekre. 1851. évben Rothstein Hugó beültette Németországba is Ling tornáját. De jelenleg már Svédországban is az éptestűek tornája a rendes német katonai és néptornázás módjára van szervezve.

Olaszországban Oberman tett sokat a tornázás meghonosításában. Azonban különös erőteljes fejlődéséről a tornának Olaszországban még nem igen hallunk.

Spanyolországban a Pestalozzi-féle intézetek alakulásakor némileg a tornázást is űzték, újabb időkben szintén tornáznak több nagyobb városokban, de a vívás, labdázás és több effélék inkább kedveltetnek.

A külvilágrészeknek egyes helyeiről szintén jön híre annak, hogy torna-egyletek, athléta-clubok, különféle testgyakorló és játéktársaságok szervezkednek. Leginkább azonban az életből vett legtermészetesebb edzési módok vagy sajátos nemzeti testgyakorlás űzetik. Így például a khinaiaknál az ezertéle ügyességi (kézi) gyakorlatok, az indusoknál a fegyvergyakorlatok és tánczok, az amerikai Egyesült-Államokban leginkább az angol athletika. Az arabok különösen kedvelik sajátos botvívásaikat (noubout) és a versenyfutásokat. Az afrikai bentszülöttek, különösen a beduinok a fegyverforgatásokat, lándzsavetéseket és nyílazást űzik kedvteléssel. A délamerikaiak a lovaglásban, czéllövésben és a késvívásban különösen jártasak.

KLEMM JÓZSEF.

A «Kolozsvári Athletikai Club» versenyei. (1885. május 17.)

(Hivatalos.)

c) Általános határozatok.

1. Ezen versenyekben, a mennyiben az illető helyeken kivétel téve nincsen, csakis a Kolozsvári Athletikai Club tagjai vehetnek részt.

2. A versenyek 1885. május 17-én, a polgári lövőház kertjében fognak megtartatni és délután 3 és fél órakor veendik kezdetüket. A sorrendet a versenybizottság határozza meg.

3. A jelentkezések május 12-én este 8 óráig a Kolozsvári Athletikai Club titkára, Kuszko Istvánhoz (naponta déli 12 óráig Hid-utca 15. sz. a. és este a clubhelyiségében) írásban lezárt borítékban adandók be. A jelentkezésnek az illető versenyek megjelölésén kívül tartalmaznia kell a jelentkező vezeték- és keresztnévét, lakását, nemkülönbön versenyszíneinek megjelölését. A tét a nevezéshez csatolandó. A borítékban megjegyzendő, hogy az «jelentkezést» tartalmaz.

4. A versenyek, a mennyiben a propozíciók egyes versenyre nézve kivételt nem tesznek, két versenyzővel megtartatnak.

5. A tétek összege a «Kolozsvári Athletikai Club» versenyalapját illetik. A visszaléptek tétjei — bánatpénz fejében — ugyanazon alap javára fordíthatnak.

A tétek csak abban az esetben fizettetnek vissza, ha a verseny valamely akadály következtében meg nem tartatik.

6. A versenyzők tornaingben tartoznak versenyezni, melynek színét tetszés szerint választhatják. A futók sport-sapkát kötelesek viselni. Az ökölvívók és birkózók hajadonfővel küzdenek.

A kik polgári szabású nadrágot viselnek, a derékra színes övöt tartoznak kötni. — A futóknak térdig érő sport-nadrág ajánlatik.

7. Versenyszíneikül szolgál a tornaing és esetleg a sapka színe. A kik öv nélkül jelennek meg, illetőleg olyat viselni nem kötelesek, megkülönböztetésül tenyérszíni szélességű színes vállszalagot használhatnak, a mely a jobb vállon viseltetik s baloldalt a csípő táján megerősítetik. A versenyszínek között a vállszalag színe is megjelölendő.

Színeikül határozott, vagyis sportszínek ajánlatnak. Határozatlan, ugynevezett divatszínnek kerülendők.

A színek bejelentésénél a ruhadarabok a prólékos, szembe nem ötlő díszítése figyelembe nem jöhet.

8. A futó versenyek, ha a versenyzők száma a pálya szélességével arányban nem áll, több csapatban tartatnak meg. Ezek győztesei pedig azután egymás között fognak megmérkőzni.

A versenyzők az induláshoz sorshúzás útján meghatározandó sorrendben sorakoznak.

Ha a pálya több zör megkerülendő, a meghaladott távolság ellenőrzése céljából a befutott egyes köröket minden versenyző részére külön számoló jegyzi, a ki az illető versenyzőnek, valahányszor arra kerül, a befutott körök számát érthetően tudtul adja.

9. Az ökölvívásnál a lökések számát mindenik versenyző részéről két bizalmi férfi jegyzi.

10. Holtverseny esetén a versenybírók döntő küzdelmet rendel el.

11. A versenyzők részéről tehető neta'ani panaszok vagy órák a verseny befejeztével az igazlátónak azonnal bejelentendők.

12. A verseny eredménye fölött az «igazlátó» dönt. Ennek határozata ellen a meg nem elégedő fél, ha ebbeli szándékát azonnal bejelentni, a versenybíróshoz felebbezhet. A versenybírók az ügyet haladéktalanul megvizsgálja és határozatát kimondja. E határozat végérvényes.

13. A díjak a versenyek befejeztével, illetőleg a versenybírók határozatának kihirdetése után osztatnak ki.

14. Ezen verseny propozíciók a «Herkules» testgyakorlati közlönyben közzétettnek és kívánatra a club titkára által posta útján is megküldetnek.

Kelt Kolozsvarott, a Kolozsvári Athletikai Club versenybizottságának 1885. évi április hó 16-án tartott üléséből.

Dr. Baintner Hugó,
mint elnök.

A futás trainingje.

(Képpel.)

(II.) Az indulás begyakorlása mellett a kisebb távolságú futást rendszeresen gyakorolni kell; úgy, hogy a jó indulásnál a 100 méteres pályát igyekezzünk befutni. — Az első futás távolságát a trainingben nem lehet általánosságban a versenyhez illetőleg sem meghatározni, mert ez az illető erejétől és képességétől függ. — Általában csak azt mondhatjuk, hogy a kisebb (400 yard) távolságok futásánál már az első futásra megtehetjük a távolságot, hanem szorítás nélkül. A nagyobb távolság futásánál csak éppen a legkönnyebben megtehető távolsággal kezdjük a traininget és napról-napra fokozatosan többet teszünk meg.

Mielőtt azonban a részletes utasításokra térnénk át, szólnunk kell még arról a futás módjáról. Mert ez, nem is gondolnánk, mennyire fontos. — Nálunk ugyanis különösen a rövid futásnál a kéztartás egészen helytelen. Ugyanis a nagyobb távolságba történő futásnál, valamint a gyaloglásnál helyes a karoknak a képünkön feltüntetett szög-

tartása, de a rövid, gyors futásnál a karoknak lefelé kell csüngeniök. (The arms should hang down — and not be kept up across the chest, as in walking. — «Wilkinson».) A karok a gyors futásban a test mellett a futás irányában mozgattatnak és ezzel még lendületet nyerünk.

A lábak tartását a futásban képünk egészen jól feltünteti, t. i. lábujjhegyre, jobban mondva lábfejre kell ugrani. Bár e szabály alól is kivéteket a rövid, gyors futás, mert itt a tulságos rohamban sokszor egész talppal lépünk a földre. — Helytelen a lábakat nagyon feldobálni hátra, de viszont ezt erővel visszatartani sem kell.

Nagyon helyes az angolok azon utasítása is, hogy különösen kis versenyeknél a fejét nem szabad se jobbra se balra forgatni, hanem csak egyenesen a célfelé nézni. Már nálunk is többen ép a hátratekintgetés miatt veszítették el a versenyt.

A felső test a futásban hajoljon előre, de ne tulságosan. A kezekben sokan a futás alkalmával képünkön bemutatott alakú fadarabot szorítanak, hogy így a kar izmai jobban feszüljenek. Vannak, kik e fa helyett csontot használnak, melyet jégbe hűtve, mindig kicserélnek, hogy így a vért is lehűtsék vele.

A «Budai Torna-Egylet» évi jelentése 1884-ről.

A múlt hó 25-iki közgyűlésen felolva ott választmányi évi jelentés (némi rövidítéssel) az egyleti működést a következőkben ismerteti:

«Az 1884. évi ápril hó 25-én tar ott választmányi alakuló ülésünkben jegyzőnek: Naményi József, pénztárosnak: Rónay Emil, ellenőrnek: dr. Csobóth Simon, szertárosnak pedig: Fest Jenő urak választattak meg.

A választmányi tagságról az év folyamán lemondottak: dr. Magyar Antal, Kanyó Dániel és Sztaniszlavszky Adolf urak.

Egyesületünk tagjainak létszáma 1885. évi márczius hó 31-én 386. összehasonlítva az 1884. év márczius 31-iki és az 1885. év márczius 31-iki taglétszámot, azon kedvező eredményre jutunk, hogy egyesületünk tagjainak száma 27-tel szaporodott.

E pontnál különösen kiemeljük, hogy a lefolyt évben működő tagjaink száma 44-el gyarapodott. — Örvedetes jelenség ez különösen azért, mert a legmeggyőzőbben szól a mellett, hogy a főváros jobbparti részében a tornázás ügye évről-évre több hivat hódít s ha még tekintetbe vesszük azt is, hogy a főváros ezen részében három torna-egylet működik s egyetlen oly tanintézet sem létezik, honnan egyesületünk tagjait toborozhatná s így egyesületünk csak oly elemekből áll, kik a tornázás ügyének meggyőződésük alapján lettek hívei, úgy némi önértettel mondhatjuk, hogy Budán a tornázás ügye már állandó gyökeret vert.

A hetenként háromszor (hétfőn, szerdán és pénteken) tartott tornaórákban összesen 10 hónapban át 114 órában 3938 tag vett részt és így egy egy órában átlag 35 tag tornázott.

Ha ezen adatokból a tornázás tulajdonképeni évadját képező október—márcziusi évszakot külön vesszük, úgy az ezen hónapokra eső 69 tornaórán résztvevő tagok átlagos száma 46 ra emelkedik. Az órák eme látogatottsága tette szükségesé, hogy 7 csapatot kellett szerveznünk és ezen csapatok vezetésére 7 rendszer előtornászt alkalmaznunk. Emez intézkedésünk egyesületünknek némi anyagi áldozatot okozott ugyan, de tudjuk, hogy a tornázási ügy emelése és előbbre vitelére czélzó intézkedésünk mindenkor önk osztatlan helyesléssel találkozott.

Deczember hó folyamán disztornázást rendeztünk.

Zsingor Mihály közkeveltségű művezetőnk buzgalma és a működő tagok élénk érdeklődése fényes sikert biztosított számunkra ezúttal is.

Hála és örmérettel kell megemlékeznünk az ünnepélyen megjelent közönségről is, miután tömeges megjelenése által nemcsak ünnepélyünk külső fényét emelte, de támogatásából újabb erőt is merítettünk arra, hogy a tornázás ügyét továbbra is kitarító buzgalommal és lelkesedéssel szolgáljuk.

E disztornázásunkon két versenyt rendeztünk. Az egyik verseny a nyújtón végzett három gyakorlatból és összetett szabad gyakorlatokból, a másik pedig rúdugrás és súlydobásból állott. Az előbbi versenyben az első díjat Móser György, a másodikat Pozdech Gyula; az utóbbi versenyben pedig az első díjat Zsingor Árpád, a másodikat ismét Pozdech Gyula egyleti tag urak nyerték el.

Versenydíjakul egyleti nagy és kis ezüstérmek osztattak ki a nyerteseknek.

Vívási tanfolyamok ez évben is volt s annak vezetésére az ország legjobb és legkedveltebb mesterét: Keresztessy József urat voltunk szerencsések megnyerni.

A hetenkinti két rendszer órában 27 egyleti tag vett részt és ezek fejenként 15 frt külön díjat fizettek.

A vívómester díjazása és a vívószerk beszerzése összesen 350 fr. 30 krra rúg és ezzel szemben bevételül 405 frt szolgál; de a kiadásokhoz járulván még a fűtési, világítási és egyéb kisebb kiadások, a vívási tantolyam ez évben is egyesületünknek némi anyagi áldozatába került; de ezt meghoznunk — nézetünk szerint — erkölcsi kötele-ségünk volt eddig s az marad jövőben is.

A vívással kapcsolatosan bejelentjük azt is, hogy egyesületünk választmánya Bély Mihály urnak vívómesterré leendő kiképeztetését az egylet érdekében állónak tekintvén, elhatározta, hogy e czélra pénzbeli áldozatokat is hoz.

A szándék megvalósult, a mennyiben Bély ur 1884. év ősz óta Keresztessy József vívómester urnál már rendszer oktatásban részesül és eddig tanúsított haladása, a mester nyilatkozata szerint, kedvező eredménnyel kecsegtet.

Kötelességünknek tartjuk jelenteni, hogy egyesületünknel ez évben tornatanítói póttanfolyam nem tartott.

Hálásan emlékezünk meg arról is, hogy Gromon Dezső és dr. Országh Sándor urak, a birtokukban volt 10 frtos kötelezvényeiket egyesületünknek ajándékozták.

A nagyméltóságú magy. kir. vallás- és közoktatásügyi minisz-

ter ur 1884. évi május hó 7-én 11229. sz. a. kelt kegyes leirátával egyesületünknek ez évben is 500 frtnyi segélyt engedélyezni méltóztatott.

Ezen összegből 200 frtot az ezen évben ki-orsolt 10 frtos kötelezvényeink beváltására, 300 forintot pedig adósságaink részbeni törlesztésére fordítottunk.

Az egyesületünk által kibocsátott 600 drb 10 frtos kamat nélküli kötelezvényből az eddig megtartott 6 húzás alkalmával összesen 360 darab ki-orsoltatott. Az év folyamán 22 darab beváltatván, jelenleg még 461 darab kötelezvényünk van forgalomban.

Egyesületünk örökös tiszteletbeli elnöke: gróf Karácsonyi Guidó ur ó nagyméltósága által alapított «Rudolf alapítvány» ez évi kamataiból, az alapító ur kegyes ajánlatára, egyesületünk 100 frt segélyben részesült.

Az egyleti tekepálya ez évben kevésbé volt látogatva, mint az előző években, a mit kiválólag annak kell tulajdonítanunk, hogy időközben a Krisztinavárosban több pálya is épült; mindazonáltal e vállalatunk mégis 41 frt 56 kr. tiszta jövedelmet hozott.

(Vége köv.)

Orvosi tanácsok tornázási balesetekre.

A tornázás okozta kisebb bajok leggyakoribb esete az, hogy a tornázó gyermekek panaszkodnak fájdalmakról bizonyos mozgások végzésekor, de azért tornázni tudnak és van kedvük. Így például mondja egyik, hogy ha leguggol vagy leugrik, fájnak a térdcsuklói vagy végig a lábai; mondja például a másik, hogy függésben fájnak a vállai; és otthon is érzik ezt a tornázást követő este és éjjel, pedig nem tudnak rá emlékezni arra, hogy mikor, mely gyakorlatnál kezdődött fájásuk: ezen esetekben izomláz, tornaláz van jelen, mint a tornászok mondják. Voltaképen ez abból ered, hogy valamely testtag, az erejéhez mérten túlzottan, lett működés alá véve. Az ilyen állapotban az egész test kiméletesen működtetendő, teljesen abban hagyni a tornázást nem szükséges, csak kevesebb időközökben vagy csak is igen könnyű mozgások tétessenek. Ha az ilyen elárás mellett egy-két hét-multával sem szűnnek a fájások, ez annak a jele, hogy vagy valamely csontthártya lett megtámadva az erős testmozgásokkal, vagy valamely testrészen lobos állapot van jelen. Ez esetben a tornázás egyelőre teljesen abban hagyandó és hideg vízborogatások eszközözendők a fájdalommas testrészen naponként a lefekvés-kor fél vagy egy óra hosszat. A borogatás összehajtogatott asz talkendővel vagy törülközővel eszközölhető, vízbe áztatni, jól kicsavarni és föléje száraz kendőt borítani, és annyiszor és oly időközökben ismételni a felrakást, a mennyire a testrészt gyulladós, fájdalommas volta megkivánja, előbb azonban ne vétesék le a kendő, míg az egészen fel nem melegedett rajta, napközben is alkalmazandó borogatás és elkötés, ha a fájdalmak nagyobbak.

Ha a gyermekek valamely izületi tornája fájdalommas érzetbe egyszerre jönnek bele egy bizonyos gyakorlatnál, de szemmel külsőleg semmi rendellenesség nem észlelhető a fájalt testtagon, akkor inrandulás történt. Ha az izületben a fájdalom éles, érinté-t is alig tűrő, de szemmel azonnal mi sem vehető ki, akkor az izületben porczúzódás is történt. Ha a fájdalom nem mélyen fekvő vagy legalább nem lesz épen tűrhettlenné a mozgásokban, de szemmel a felbőrön kék és piros foltok támadnak, akkor b-nső vizsér szakadás, vérálatás történt. Összevéve a fentieket, ajánlani kell mindegyiknél a tornázási szünetelést, mindaddig, míg a fájdalommas helyeken a lobbos tünetek, esetleg daganatok elmúltak, vagy legalább normális a testi állapot. Hideg vízborogatás és pihentetés ezeknél az egyedüli gyógyeljárás.

Ha gyermek esés közben fejét valamihez erősen odacsapja, vagy ha merev testtartással kemény helyre uzik, rendszeren agy-rázkódást szenved, arca hirtelen kivörösödik, de pár perc múlva sápadtá lesz, vagy igen is vörös szederjes színt kap, szédülés vesz rajta e őt, mely csak lassan múzik, fájdalmak jönnek elő a fejben, kivált hátral fent. Ez esetekben az illető azonnal hagyjon fel minden mozgás-al, üjön le úgy, hogy felső testét és fejét valamihez támaszthassa; ha a sápadtság fokozódik, akkor az illető feküdjék hanyatt és a f j alá ne tétessék ruha vagy vánkös, ha azonban ellenkezőleg a fejben nagyobb mérvű vértorlás van jelen, akkor a fejnek magasan kell lenni fekvésnél is. A fejre jeges borogatást kell rakni mindaddig, míg az állapot tűrhetőbbé nem válik. Érvágás, piócázás csakis orvosi teendő lehet.

Ha ütés vagy horzsolás következtében valamely testrészen zúzódás, felbőr és i omsértés történik, első teendők a vérzés elállítása, a seb kimosása és ideiglenes kötések. Kisebb mérvű sebeknél is, hol csak izomrostok és a felbőr lettek ronesolásnak kitéve,

azon kell lenni, hogy a sérült rész ne lógassék lefelé. Ha kézen van a seb, kötéssék fel vagy tartassék magasan a kar, ha lábon van seb, feküdni kell és a lábat emelvényre helyezni, szóval a vérnek a seb tájára tódulását a test helyzetével is csökkenteni kell.

Ha valamely esés vagy erőművi hatás következtében a gyermek valamely testrészén azonnal szembetűnő alakváltozás észlelhető; ha t. i. azon helyeken, hol két külön csontnak végei érintkeznek, rendellenes kiemelkedések és bemélyedések láthatók; ha az így átváltozott testtag rendes mozgásában bensőleg gátolva van és állandó tompa fájdalomról, mozgásra pedig éles fájdalomról panaszkodik a gyermek, akkor ficzamosodás történt.

Ha valamely balesetnél a végtagokon nemcsak az ízületi helyen történik rendellenes alakváltozás, hanem a csontok valamelyike a csontvégen belül a közepe felé meggömbül, megrövidül, erősen feldagad, félre fordul, ha a karok vagy lábszár csontjainak hossz tengelyébe (radius) nem esik bele a csont egyik vége, ha a sérült tag recsegő hangot ad és igen fájdalmas a mozgásra: ezen esetekben csonttörés van jelen.

Mindenféle ficzamosodásnál és csonttöréseknél óvakodjék még a gyakorlottabb tornatanító is a sérült testtag helyreigazításától. A fő törekvés oda irányuljon, hogy a fájdalmak enyhíthessenek hideg vizes borogatásokkal és azzal, hogy a sérült testtag teljes nyugalmi helyzetbe hozassék természetes tartással vagy fektetéssel. Ha a ruházat nagyobb fájdalom okozás nélkül le nem húzható a sérült tagról, akkor felmetszendő és minden szorító öltöny feloldandó addig is, míg az orvos megérkezik.

Ha a gyermeket ájulás-féle fogja el, hanyatt fektetendő, arcába vizet kell kissé fricskázni és gyengén dörzsölni.

Vérzéseknél a tornatanító figyelje meg azt, vajjon *üteres vérzés* van-e jelen, illetőleg piros színű vér lüktetve, fecskendezve jön-e a sebből; vagy *visszeres* vérzés-e, illetőleg ötérvörös fekete vér bugyogva ömlik-e; vagy csak vékonyabb üterekből és visszerekből serkendez-e elő a vér?

Kisebb mérvű (hajszáledényekből jövő) vérzéseknél elegendő a sebhelynek tiszta kendővel egy ideig lenyomva tartása, (míg t. i. a seb szélei aludt vérrel összetapadnak) és a vérző testtagnak magasan feltartása. A vérzéseknél a sértett testtag lehetőleg kényelmes, nyugodt helyzetbe hozandó, vászon szalaggal (pólyával) körül kötendő. Hideg borogatás alkalmazandó, ha fájdalmas.

A nagyobb mérvű *visszeres* vérzésnél a sebhely szélei több ideig nyomással tartassanak össze; ha azonban a sebhely igen fájdalmas, vagy nagy terjedelmű, az esetben a *seb fölött* a testtagra alkalmazott erős elkötéssel kell meggátolni a vér oda-tódulását.

A nagyobb *üteres* vérzésnél minél gyorsabban tapintással ki kell keresni azon üteret közvetlen a *seb fölött*, melyből a vér kilüktet. Ha a seb közvetlen közelében nyomást gyors hatással nem alkalmazhatni (lágyszöveteken), akkor feljebb le kell nyomni azon törzsütért (főütért), melyből a vérző üter is ered, hogy így a szívből a nyitott sebhez vér ne lökethessék. Sikeresen lehet a hüvelykujjal vagy összehajtogatott vászondarabbal hozzáférni egy pár főütérhez.

Ilyen kitapintható — és nyomással vérzés csillapítható — helyek vannak a fejen a halántékoknál, az alsó állcsonton két oldalt, a nyakon kissé elől a gégecső közelében, hátul a nyakszírtan, a kulcscsont alatt annak közepe táján, a felkarnak középtáján a belső telén az izmok alatt, az alkaron a kézcsuklóhoz közel a belső részen, a czombokon az előre és kissé befelé fekvő izmok és inak között, a csipő és a térdizületeknél a behajlási oldalon.

Ha a vérzés egyes helyek lenyomása által nem csillapul, akkor a *seb fölött* a végtag szorosán elkötetendő. Elállítható a vérzés a kézfejen és karon, ha könyökben erősen behajlítjuk a kart és a kéztől a felkarhoz kötjük. Az állászáron vagy lábfejen elállítható a vérzés, ha a térdet erősen behajlítatjuk és a lábtőt a czombhoz kötözzük. A czombon történő vérzés csillapítható azzal, ha a térdet erősen a mell felé húzzuk és a vállakhoz, testtörzshöz kötözzük (l. Kresz G. munkáját).

A fentiekből is látható tehát az, hogy az orvosi tudomány elítél minden oly vérzés csillapító népies eljárást, minők az arnica, pókháló, falról levakart méz, só, föld, gyantapor, gumi arabikum és több effélék. Sőt még a tiszta taplót és a gyógyszerárakban kapható sárga vattát is csak igen ritkán, a kisebb vérzéseknél használják, mert igen gyakran történik az előbb említettekkel vérmérgezés.

A legfőbb figyelem tehát a sebek tisztán tartása. Hideg vizzel vagy eozetes vizzel (leghelyesebben 3 százalékos karbolsó vizzel) kimossuk, rá karbol-, salycil-vattát teszünk és jutet pólyával vagy kendővel bekötjük, vagy jodiform port hintünk a sebre és bekötjük. (Kresz G.)

A vérzések csillapítására szánt erős kötések történhetnek a karokon és lábakon a *seb fölött*, kötéllel, szíjjal, kendővel is, de legcélszerűbb gummi-pólyával vagy erős gummi csővel. Megjegyzendő, hogy ilyen erős végtag elkötések 3—4 óránál tovább nem alkalmazhatók, sőt előbb is feloldandók a tagok, mihelyt az üszkösödésnek előjelei mutatkoznak t. i. az illető testagnak sötét kék szederjés színezetbe átmenetele.

A ficzamosodott testtagoknak bekötése legcélszerűbben eszközölhető olyan háromszögletű kendőkkel, melyek hosszabb oldala legalább is 1 és fél méter. A csonttörésekhez és sebkötésekhez a fenti kendőn kívül még vászonszalagok, pólyák is szükségesek. Okvetlenül el kell látva lenni minden torna iskolának legalább is 5 darab háromszögletű vászonkendővel, 5 darab rövidebb (3—4 mt.) és 2 darab hosszabb (10 mt.) keskeny (4 cm.) pólyával, ezeken kívül két darab széles (10 cm.) és különböző hosszúságú (5—10 mt.) pólyával, valamint egy jó csomag tiszta vattával. Cristolizált karbo savat vagy karbol-oldatot, salycilsavat szintén kell készletben tartani, valamint tiszta vászondarabokat, kendőket borogatásra és kis deszkalapokat a kötésekhez.

Kötések: a kézcsukló ficzamosnál a kar könyökben meghajlított, az alkar hideg vizes ruhával körül kötöttek és alá vatta vagy ruha, ez alá pedig kis deszkalap tétetik és a három szögletű kendővel a nyakra felkötöttek.

A könyökizületi ficzamosnál szintén nyakra kötöttek a kar, de előzőleg laza körülkötéssel és ruhákkal mintegy vánkosokra fektetve, oly helyzet adandó a karnak, hogy az inkább feltámasztva, mint felkötve legyen és csak annyira behajlítva, a mennyire a ficzamos természete engedi. A lábficzamosnál fekvő helyzetben úgy kell a kötések alkalmazni, hogy mozgásokra is egy könnyen ne változhassék a túrható helyzete a sérült tagnak; tehát ruhák alá rakásával és megtámasztásokkal is enyhíteni a fájdalmakat.

(Vége köv.)

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy **hátralékos összegeiket küldjék be** s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. vácz-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példánnyal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával

KÜLÖNFÉLÉK.

(Hivatalos.)

F. hó 27-én a Nemzeti hajós-egylet helyiségében tartott regattabizottsági ülésen kimondatott, hogy a június 20-án tartandó evezőversenyen a Nemzeti h. egy. által az 1883. június 14-iki versenyre megállapított versenyszabályok érvényesek, kivéve a 10. §-t, mely ekként módosított: Ha valamely versenyre csak egy hajó jelentkezik, e szám elmarad, ha azonban a jelentkezések egynek kivételével visszavonatnak, a versenyző tartozik a pályát vegigevezni, mire a díjat megkapja.

Csizik Béla, v. b. jegyző.

(Nem hivatalos.)

A «Budapesti (budai) torna-egylet» f. évi ápril hó 25-én tartott közgyűlése alkalmával megválasztottak: *Elnöknek*: Jenny Antal. *Alrelnöknek*: Kollár Lajos. *Választmányi tagokul*: Brunner Imre, dr. Csoboth Simon, Czárán Isván, Feilitzsch Arthur báró, Fest Jenő, Fischer József, Jaks Frigyes, Jankovich János, dr. Krenedics Gyula, Naményi József, Rónay Emil, Törzs Kálmán, dr. Biró Géza, Biró Pál, Csery Kálmán, Csöke Ferencz, Forster Kálmán, Láner Gyula, Móser György, és Tichtl János. *Felügyelő bizottsági tagokul*: Horn István, dr. Romy Béla, dr. Rónay Károly, Stolp Ferencz és Török Ödön.

Szana Tamás jeles kritikuskunk a «Herkuleskönyvtár» «Sportvilágból» című kötetéről a «Nemzet» vasárnapi tárcájában a következőleg emlékezik meg: «A Sportvilágból» (Budapest, 1885. Aigner Lajos) című illusztrált kötetben rövidebb elbeszélések és versek gyűjteményét kapjuk. Megannyi megírásához a sportvilág eseményei szolgáltatott anyagot. Nagyobb irodalmi becsre nem tartanak igényt ezek a rövid lélegzetű dolgozatok; de arra alkalmasok, hogy egy-egy kirándulás siestáját élvezetessé tegyék valamely pikáns történet, kaland vagy humoros esemény elmondásával. Külföldön sok művelője van az ilyen genre-nak, nálunk a «Herkules-könyvtár» kiadója tesz először kísérletet a sport-életbe vágó kisebb szépirodalmi dolgozatok közreboesztatásával. Meg vagyok róla győződve, hogy sok olvasója akad a kötetnek, mert összeállításra izlésről és leleményességről tanúskodik. Élénk tollú fiatal írók: Adorján Sándor, Porzolt Kálmán, Szabó Endre és Sziklay János szolgáltatották a kötet verses és prózai közleményeit, s a régebbi gárdából csakis Balázs Sándor működött közre Schwarzenberg tábornok egyik vadász kalandjának leírásával. Az ő rövid rajza képviseli a csinos kiállítású kötetben a krónikás adomát, míg a többi rajz és kisebb elbeszélés tárgyát a modern élet apró eseményei és furcsaságai szolgáltatották. Hogy az apró dolgozatok savát és borsát a pikáns elem képezi, nem róható fel bűnül a modern szellemű vállalatnak, mely — mint látjuk — még az irodalom megadóztatásából is sportot csinált.»

A bécsi május 3-iki velocipéd-versenyeken, melyet a «Wiener Bicycle-Club» rendezett, tőlünk Vermes, Philipovics és Rossi vettek részt, második és harmadik díjat nyerve. A verseny lefolyásáról következőket írják lapunknak: Délután a verseny napján nagy esőben toltuk ki gépeinket a versenytérre, mire azonban kiértünk az ég kitisztult és a verseny kedvező idő mellett folyt le. Az első kezdők versenyén (1200 m.) a győztes Lang K. a távot két társa előtt 2 p. 36 és fél mp. alatt hajtotta be. Az osztrák bajnoksági versenyben a győztes Blovsky prágai velocipédista lett, az egy ang. mértföldet 3 p. 30 mp. rossz időben hajtva be. Vermes 3 p. 36 mp.-cel második lett. Vermes 3-szsr vesztette pedáljait s cipőzsinóra is belekeveredett, ezáltal mindig utolsónak baktatott, míg 400 méterrel a cél előtt úgy neki rontott, hogy 2-dik helyre jött elő s oly sikerülten, hogy a közönség lelkesedetten megtapsolta. Hintermann harmadik lett. — A háromkerékű velocipéd bajnoki versenyében első Bsömer (3 p. 42 mp.) második Levinson, harmadik Rossi lett. — A kezdők versenyét Frey nyerte meg. Bécs bajnokságáért egy ang. mértföldes távokban a vizen is régi ellenfelek Frey és Hinterman küzdöttek. Itt a győzelem Frey-é lett, ki a távot a bajnoki versenyzőknél rövidebb időben 3 p. 17 mp. alatt hajtotta be. — A hölgyek díját a 2 ang. mrt.-es versenyben (7 p. 52 mp.) Sitz nyerte. Egyik velocipédező a leggyorsabb hajtásban lebukott gépéről és bár eszméletlenül vitték a sátorb, baja nem történt. — S öt ang. mértföldes versenyben első Blovsky (17 p. 26 és fél mp.) második Philipovics, harmadik Vermes lett. Hinterman hamar kiállt. Mint láthatjuk, mindez eredmények csak alig kielégítőnek vehetők s egyedül Bsömer ideje jó idő.

Tavaszi multság. A győri olvasó-egylet vigalmi bizottsága és a győri csónakázó-egylet választmánya f. évi május hó 10-ik napján a püspöki erdőben nagy tavaszi kirándulást rendez, a következő program szerint: Reggel 6 és fél órakor riadó. 7-kor gyülekezik a sétateren. 7 és félkor kúrtszóra indulás a csónak-házból. 10 órakor villás-reggeli. 11—1-ig társas-játékok (criquet, Lawn-Tennis, lapda, toll-lapda, hintakarika stb.) 1 órakor ebéd. D. u. táncz és társas játékok folytatása, séta stb. 8 órakor tüzi-játék. Fél 9-kor hazaindulás fáklya-fény és tüzijáték mellett.

Ejjeli gyaloglás. Győrben Huber Ferencz joghallgató fogadott, hogy Győr város kövezetén kimérendő 600 lépésnyi utat 24 óra alatt 150-szer megtesz. A 600 lépésnyi utat megszorozva 150-nel, épen 90 ezer lépést tesz ki, mely katonai számítás szerint 9 mértföldnek felel meg. A 600 lépést kezdetben a Teleki-utczában mérték ki s Huber esti 6 órakor kezdte meg a versenyt, de itt csak esti fél 9 óráig folytathatta, mert olyan népcsovélet támadt, hogy azt fel kellett függeszteni. Félóra mulva titokban a Pálffy-utczában mérték ki a pályát, hol kevés megszakítással, reggeli 9 órára már meg is járta a tért. A körülberül 9 mértföldnyi ut közel 13 óra alatt meg volt járva. A fogadást tehát Huber elég szép eredményrel megnyerte.

Magyar velocipédisták győzelme ezim alatt mult számunkban közölt hírünkre vonatkozólag Bécsből értesítenek, hogy az egész bajnoki versenyzés légből kapott valótlan, melyről ki sem tud Bécsben s mely csak lapunk és a közönség felültetésére lehetett kigondolva. A helyreigazítás mellett lapunk igazolásául csak annyit jegyzünk meg, hogy mi a táviratot Bécsből kaptuk «Vermes» aláírással és így teljes jóhiszeműséggel adhattunk hitelt a híreknek.

A londoni atletikai club idei tavaszi viadalában (mult hó 18-án) a legérdekesebb küzdelem a 150 yardnyi handicap verseny volt, melyre a 41 versenyző 10 csapatban indult. A győztes Both, 13 és yardnyi előnnyel a célhoz 15 és egy negyed mp. alatt ért. A két ang. mértföldes handicapversenyben a 29 versenyző egész 300 yardig handicapeltetett. A győztes Looper lett (160 y. handicap) 9 p. 45 mp. alatt.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Május	5-én	budapesti lóverseny.
«	7-én	«
«	10-én	«
«	12-én	«
«	14-én	«
«	14-én	a «Kolozsvári Athletikai Club» versenyé.
«	16-án	a «M. A. C.» tavaszi viadala.
Május	17-én	budapesti lóverseny.
«	17-én	bécsi lóverseny.
«	19-én	«
«	20-án	előleges nevezési zárnapp a budapesti regattára.
«	21-én	bécsi lóverseny
«	25-én	Köveskällai athleta-versenyek.
«	25-én	bécsi lóverseny.
«	28-án	«
«	31-én	«
Junius	2-án	«
«	5-én	Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én	bécsi lóverseny.
«	14-én	bécsi regatta.
«	20-án	budapesti regatta.
«	28-án	a «Nemzeti Torna-Egylet» ünnepélye.
«	29-én	a «B. K. E.» nemzetközi velocipéd-versenye.
Julius	19-én	a «Nemzeti Torna-Egylet» drezdai útja.
«		közepe táján a «M. A. C.» úszó versenyei.
Augusztus	2-án	a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én	a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án	budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án	budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én	«
«	6-án	«
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	8-án	budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án	bécsi lóverseny.
«	10-én	«
«	13-án	«
«	15-én	«
«	17-én	«
«	20-án	«
Szeptember	elején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

TARTALOM.

A testgyakorlatok a kiállításon (Porzolt Jenőtől). — A torna-történet vázolata (Klemm Józseftől). — A «Kolozsvári Athletikai Club» versenyei (dr. Baintner Hugótól). — A futás trainingje (képpel). — A «Budai Torna-Egylet» évi jelentése 1884-ről (Jenny Antaltól). — Orvosi tanácsok tornázási balesetekre. — T. előfizetőkinkhez. — Különfélék. — «Herkules»-naptár. — Tárcza: Montpellier-től Budapestig (Igali Svetozártól).

Aigner Lajos könyvkereskedése

Budapest, IV. Váci-utca 1.

A PETŐFI-TÁRSASÁG

I. könyvkiadó-vállalata.

Abonyi Lajos. Itt a szép Alföldön. Népies elbeszélések	1 frt 60 kr.
Balázs Sándor. Tarka képek. Beszély- és rajzgyűjtemény. 2 kötet	3 € 20 €
— Vig elbeszélések	1 € 50 €
Bartók Lajos költeményei	1 € 20 €
Bulla János. Humoros elbeszélések 1 frt 60 kr. Kötve	2 € 40 €
Endrődi Sándor költeményei 2 frt. Kötve	2 € 80 €
— Ujabb költeményei	2 € — €
Jókai Mór. Észak honából. Muzika rajzok	1 € 20 €
Lanka Gusztáv. A múltból a jelennek. Emlékjegyzetek	1 € 60 €
Mikszáth Kálmán. Kavicsok. Elbeszélések	1 € 20 €
Pap Miklós. Itt is ott is	2 € 50 €
Petőfi évkönyv. (A cidióni alma Éjszakiól stb.)	1 € 40 €
Szana Tamás. Molère élete és művei	1 € 50 €
Teleki Sándor gróf. Emlékeim. 2 kötet	3 € 80 €
Váradi Antal. Az én világom. Költemények	1 € — €
Vértési Arnold. A nyomoruság iskolája. Regény	1 € 50 €
Zichy Géza gróf költeményei	1 € — €

A sportsmanek figyelmébe!

Csónakász-, athléta-, velocipédező-, tornász- és lawn-tennis egyenruhákat

a legnagyobb választékban, a legkitűnőbb szabással és pontosan készítének

WEHRMANN F. ÉS FIA

Budapest, IV. Kecskeméti-utca 14.

A sport-öltönyökön kívül mindennemű polgári öltözetet, (ugymint tavaszi, nyári, őszi és téli ruhákat, felöltöket) a legkitűnőbb szabással készít. 6-4

A PÁRBAJ.

Színmű egy felvonásban.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest 1881. Pfeiffer Ferdinánd kiadása.

Ára 40 kr.

Elször adatott a *Nemzeti színházban* 1881. márcziusában.

SÁROSY GYULA ÖSSZES MŰVEI.

Életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel

kiadja

ABAFI LAJOS.

Sárosy Gyula a magyar költészeti irodalomban kiváló helyet biztosított magának; lángelke, kitűnő nyelvezete és géniusának merész föllengése maradandó becsű műveket teremtett, melyek vagy s étszortan láttak napvilágot, vagy részben az idők nehéz sajtóviszonyainál fogva meg nem jelenhettek, de ezer meg ezer kéziratú másolatban keringtek a hazában. Nálánál senki sem dicőitette nagyobb áhitattal és erősebb phantáziával a magyar szabadságot, melynek zaklatott és üldözött élete oly korán esett áldozatul.

Nagy szenvedések és martyromságok között tűnt el a költészet egéről, melynek egyik fénylő csillaga volt; miért is megérdemli, hogy nemcsak összes műveit, hanem életrajzát is lehető részletességben ismerje a hálás utókor.

Az a kegyelet, mely bennünket Sárosy Gyula összes műveinek kiadására birt, ösztönöz most arra, hogy e három kötetre terjedő

műveket (Arany trombita, színművek, hazafias s egyéb költemények) új olcsó kiadásban mentül szélesebb körökre nézve hozzáférhetőkké tegyük.

Ehhez képest 1884. ujévtől kezdve egy-egy hárommives füzetet bocsátunk ki. Összesen 22 füzet lesz.

Egy-egy füzet ára 20 kr.

Bekötési táblák 25 krajczárjával kaphatók. Kivánatra mind a három kötetet egyszerre is szállíthatjuk. Ára barna vászonkötésben, piros szegélylyel 6 frt.

Aigner Lajos
kiadóhivatala.

KAZINCZY FERENCZ MŰVEI.

Magyarázó jegyzetekkel

kiadja

ABAFI LAJOS.

Kazinczy Ferencz, ki új Atlasként félszázadig hordta vállán a nemzeti nyelv és irodalom ügyét, méltó arra, hogy műveit minden magyar ember ismerje és bírja.

Ennek lehetőségét könnyítendő, elhatároztuk, hogy Kazinczy műveiből újabb olcsó kiadást rendezünk.

E művek 5 vaskos kötetre terjednek és Kazinczy összes költeményeit, Pályám Emlékezetét (önéletrajzát), Erdélyi levelek című útleírását és Magyar Pantheon címen nevezetes magyarok életrajzait tartalmazzák.

Kazinczy költeményeinek ily teljes gyűjteménye még nem létezett, számos verse ez alkalommal jelent meg először; a Pályám Emlékezeté is csak most jelenik meg önálló kötetben, szintúgy remek életrajzai; az Erdélyi Levelek «Utazások» címe alatt többször adattak ki, de teljesség tekintetében egyik sem vetélkedhet jelen kiadással, melyet bő jegyzetek, bevezetések, névmutatók értékesbitenek.

Ez öt kötetet 37—38 hárommives füzetben bocsátjuk ki. 1884. ujévtől kezdve hetenkint egy füzet jelenik meg.

Egy-egy füzet ára 20 kr.

Bekötési táblák 25 krajczárjával kaphatók. Kivánatra mind az öt kötet egyszerre is kapható. Ára barna vászonkötésben, piros szegélylyel 10 frt 20 kr.

Aigner Lajos
kiadóhivatala.

SZERENCSÉTLÉN FURULYÁSOK.

ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest, 1883. Grimm Gusztáv könyvkereskedése.

Ára 1 frt 40 kr.

TARTALMA.

A szerelmes szeszélyes. — Pünkösdi rózsza. — A becsület bolondja. — A tanácsos ur pártfogása.

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapesten,

(Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst brosch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ — PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET»
A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI
KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYÓRI CSÓNAKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB»,
A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNAKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB»,
A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET»,
A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», AZ «Ó-BUDAI TORNA-
EGYLET», A «PANNONIA CSÓNAK-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMA-SZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTOR-
ALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SELMECZI AKADEMAI ATHLETA-CLUB», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI
TORNA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEDEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézteinek.

A versenydíjakról.

A budai torna-egylet versenyben győztes tagjai számára érmekeket veretett és ez érmekekre vonatkozólag egy minden tekintetben figyelemre méltó szabályzatot dolgozott ki. — E tény magyar tornázásunkban nevezetes újításként tűnik fel, mert mind ez ideig nálunk a tornászörökben olyan vélemény volt az uralkodó, mely a győzteseknek csak koszori vagy oklevéllel való kitüntetését tartotta helyesnek.

Németországban, a mi tornánk hazájában valóban a kitüntetésnek főleg csak ezen neme van divatban, szemben az angol érem- és a francia pénz-díjazással. Mindebből a nemzetek szerint különböző díjazásból az tűnik tehát ki, hogy nem a legáltalánosabb emberi tulajdonságok szabják meg a versenydíjak minőségét, hanem a különös nemzeti sajátságok.

És itt gratulálhatunk a budai torna-egylet igazgatóságának, hogy éles látásával megtalálta a ver-

senyző ifjainknak leginkább megfelelő díjazást. — Helyes, hogy nem a pénzt, nem a koszorút és oklevelet, hanem az érmet választotta. — Mondják ugyan sokan, hogy az ezüst- és arany-érmek ép úgy pénzdíjak, mint a papírpénz, nem gondolva meg, hogy ép ellenkezőleg az érem az igazi gentleman előtt csak ugy nem értékesíthető, mint a hervadt koszori.

Az érmekek legjobban megfelelnek nemcsak a magyar ifjúság lovagias, de azért reális szellemének, de mint emlék és kitüntetési tárgyak is a legjobban vannak megválasztva. Hogy az anyaggal és az érmekek nagyságával az érem fokozata értékben is különbözik, az csak az igazságos és méltányos díjazást könnyíti.

De szóljunk arról a sokszor hangoztatott érvelésről, mely az érmekek adásában egyenesen a testgyakorlatok kárát látja; mely az ifjagnál még a nevelés-tani elveket is veszélyeztetve véli.

Azt mondják, hogy az ifjú a ruhájára akasztván

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Montpellier-től Budapestig.

Az én hazatérésem.

írta: Igali Svetožár.

(Folyt.)

Van-e utazó, ki Rómába menve, a katolikus egyház legnagyobb templomát megismerni ne sietne? Hisz akármily pogány valaki, Bécsbe menve, a szent István tornyára kapaszkodik, Strassburgból nem távozik addig, míg a Münster kakasát nem hallotta kukorikolni s Párisból, míg a Notre-Dame kincseit nem látta.

De itt vagyunk szent Péter székesegyháza előtt.

A templom előtt a Piazza di St.-Pietro terül el. A tér négyszögű, a bejárat felőli oldala ovális térre nyílik. Összes hossza 340 m. Az ovális tér tengelye 240 m. hosszúságú. Oldalai négysoros doriai oszlopok által képezetnek, melyek között két szembe jövő fogat szépen kikerüli egymást. A készülék központját egy Caligula által Heiopoliból hozott obelisque foglalja el, állítólag az egyedüli oszlop, mely Rómában soha sem döntött le. A jelenlegi helyre a XVI. században helyeztetett, súlya 326,000 kilot mülja föltül. — Az oszloptól jobbra, balra 14 cm. magasságra vizet lövellő szökőkútak. — Ugyancsak az oszloptól a szélrözsa irányában fehér márvány stráfok vonulnak széjjel.

A székesegyház e'őcsarnokait számtalan cziczerone lepi el, bajos dolog szabadulni tőlük. Az idegent mintegy megszagolják. — Un guide? M'sieu! — kérdé az egyik. A kérdés már nagyon sokszor ismétlődött. Túrelmetlenül mutatok Baedeker emre; Merci,

j'en ai un — felelém. — Irez par loin avec — feleli, mintegy önérzetében sértve.

Belépek. Itt vagyok tehát azon a téren, hol hajdan Néró cirrusza pompázott s a hol szent Péter szenvedett vértanúi halált. A Constantin császár által épített templomban, melynek emlékéhez annyi világrendítő esemény fűződik! — Adjuk lehetőleg rövid leírását:

Az építése majd Raphael, majd Michel-Angelo által vezetettik. A XVII. század végén az építkezésbe fektetett összeg meghaladja már a 235 millió frankot, ezek után, ha a világnak nem is legszebb, de bizonyos legnagyobb templomává fejlődött. Fülüllete 21,000 négyzetméternél több. A hosszúsága 194 m., magassága a kupola keresztjéig 132 m. A főhágóba vezető ajtón belépve, egy köralakú porphyrlapot találunk — itt történt a császárok koronáztatása. Az oszlopok, melyek a boltozatokat tartják, fülkékkel birnak s ezekben a szerzeteket alapított szentek szobra áll. Jobbról balról óriási szenteltviz-tartók. A kupola előtti jobb oldali oszlop mellett szent Péter bronzszobrát veszszük észre, lábai a látogató hívek csókjaitól majd hogy el nem koptak már! A kupola alatt Orbán pápa által emeltetett mennyezet van, melynek magassága 29 méter, ez alatt egy oltár, melyen csak a pápa misézhet kiváló nagy ünnepek alkalmával. Ez oltár alatt van szent Péter sírja. Elöl a sír bronz ajtaja látszik, e körül az örökké égő 89 lámpás s a közepén VI. Pius pápának imádkozó Canova által készített szobra! Hátul szent Péter bronzból készített trónusa.

Hosszas volna mind elősorolni az ide gyűjtött műkincseket, elősorolni a pápákat, császárokat, kiknek tetemeit a szomszédos oltárok mellett őrzik.

Visszafordulok s a kupolához vezető ajtón zörgetek; elszedik

kiérdemelt érmét, ezzel maga fenhéjazásra szokik, míg társaiban irigységet kelt. — Mondják továbbá, hogy az érmeikkel jutalmazó versenyekben a testedzés másodcél lesz, mert a fő cél az éremvadászat stb. És ha mindez igaz volna is, még úgy is helyes az érmek adása. A fenhéjazást, az irigységet, ez örök emberi tulajdonainkat mindennemű kitüntetés fokozza, és a mely kitüntetés ezeket erősbbíti, bizonytalanság az elérésre való törekvést, a munkát is fokozza. Így vagyunk az éremmel is. De viszont a pénzért való küzdelmet azért jó, ha meggátoljuk, hogy a testgyakorlattal ne érhesünk el mást, mint kitüntetését.

Mindennemű életmunkásságban verseny van, a jobb mindenütt jutalomban részesül, a gyengébb némi fájdalmas irigységgel félre áll. De hisz ez maga az élet, ezen ne akarjunk oly kicsinyes eszközökkel javítani, mint a kitüntetésnek értéktelenné tétele volna. Sőt ha látjuk, hogy a kedvet a testgyakorlatokra az értékes érmek adásával neveljük, úgy igyekezzünk e módon is lendíteni az eddig nálunk oly gyarló testi erősödést.

Üdvözljük a budai torna-egyletet, mikor ez elvek helyességét felfogva, győzteseinek érmeiket veret.

A «Budapesti (Budai) torna-egylet» által alapított érmekre vonatkozó szabályzat.

1. §.

A «Budapesti (Budai) torna-egylet» azon tagjainak, kiket disztornázás alkalmával rendezett versenyein a versenybíróóság győzteseknek ítélt, elismerésé jeléül érmeket ad.

2. §.

A fölött, vajjon a megtartott verseny daczára az érmek egyáltalában kiadassanak-e, a versenybíróóság határozza.

3. §.

A versenybíróóság által győztesnek elismert tag az egyleti ezüst «nagyérmét» nyeri. Az esetre, ha ugyanazon versenyre az egylet esetleg két díjat tűz ki, ama versenyző, kit a versenybíróóság a győztes után mint leginkább kitűnőt ismer el, az egyleti ezüst «kisérmét» nyeri.

4. §.

A ki valamely versenyben már «nagyérmét» nyert, az ugyanazon versenyben többé sem nagy, sem «kisérmét» nem nyerhet; — az pedig, ki már «kisérmét» nyert, ugyanazon versenyben többé «kisérmét» nem nyerhet.

5. §.

A «Budapesti (Budai) torna-egylet» ama tagja, ki az egylet által egymást követő három disztornázáskor rendezett versenyben győztes lett s az első két győzelméért már két «nagyérmét» nyert, a harmadik disztornázási versenyen elért győzelméért az egyleti arany «díszérmét» nyeri.

Ha a «díszérem»-ért versenyző e verseny-ünnepélyeken több versenyben venne részt, e többi versenyen sem szabad legyőznie.

6. §.

A ki az egyleti arany «díszérmét» elnyerte, a budapesti torna-egylet versenyünnepélyein többé nem versenyezhet.

7. §.

Az érem első lapján a külső körönd dombornyomásban «Budapesti torna-egylet 1875» fölíratot, a belső körönd első részében pedig az egylet jeligéjének (Erő, Épség, Egyetértés) «E. É. E.» az alsó részében pedig az érem minősége szerint «Nagyérem», «Kisérem» vagy «Díszérem» megjelölést hasonlókép dombornyomásban viseli; — az érem hátulsó lapján a dombornyomású babérokoszorú által vont köröndben fekvő paizsra a verseny-ünnepély napja van bevésve, melyen az érem adatott.

8. §.

A kék-vörös szalagon függő érmeket a győztes úgy a budapesti torna-egylet ünnepélyein, mint más sport-egyletek verseny-ünnepélyein viselheti.

9. §.

A «Budapesti (Budai) torna-egylet» kiadott érmei felől törzskönyvet vezet, melybe az érem kiadásának napján, a győztes nevén és az érem megjelölésén kívül az a versenyem is kitüntető, a melyben elért győzelméért az érem adatott.

A «Budapesti (Budai) torna-egylet» választmánya nevében

Jenny Antal,
elnök.

Naményi József,
jegyző.

«permissiómat» s felengednek. Széles csiga-alakú lépcső vezet a plate-forme-hoz, a falak az épületet megtekintett nagyságok nevéit viseli, végre a lapos tetőre érek. Bámulom az apostolok s a Megváltó óriási szobrai, melyek a homlokzatra vannak rakva. Észre veszem, hogy Pál apostolnak kívülől óriásinak látszó 15 méteres keresztje — pléhből van. Majd a kupola felé menve, a belső karzat mozaikjait csodálva, felérünk a kereszt alá — 94 m. magasságban a plate-forme-től számítva. Keletről a világ legnagyobb palotája, a Vatikán — kertjével — északról s délről a római hegyek Róma látképével — nyugatról a tenger tűnik elénk. Lesiettem, mert a Raphael csarnokát s a vatikán muzeumát akartam még e reggel látni.

A vatikán muzeumában esett meg velem, hogy Rómában magyar szót hallottam. Egyik csarnokból a másikba haladva, piros ruhába öltöztetett kis papokkal találkozom. Praxiteles nőalakjait vették bírálat alá — magyar nyelven, hogy senki meg ne értse. Nem árulom el mondott véleményüket, mert az a rózsákat is pirulásra készítené.

11 óra tájt az Angyalvárat akartam látni. Visszautasítanak, mondván, jöjjenek 3 órakor. A mondott időben odajövök, azzal fogadnak, hogy elkéstem; — 3 óra 10 percz lehetett. A két csillagot viselő individuum előtt téptem össze belépti jegyemet. Meg kellett elégednem azzal is, hogy Hadrián császár temetési helyét — a nevezetes börtönhelyiséget — nem láthattam belülről. Kívül kis czitadellának látszik.

Hátat fordítok a jobb partra, hogy a bal parton, a tulajdonképeni Rómában folytassam excursiómat. A Via del Coronari-n végig haladva, a Pantheon elé érek. Rómának ez az egyedüli épülete, mely majdnem tisztán a régi rómaiak korából teljesen megmaradt. Falainak szélessége 6 méter. Homlokzatát 16 korin-

thusi gránit oszlop képezi, melyeknek átmérője 4 méternyi. Belseje csupán a kupola tetején alkalmazott 9 méternyi átmérővel bíró nyílás által világított meg. — A templomot tulajdonkép IV. Bonifác pápa szentelt fel a kereszténységnek, ugyanakkor a Mindenszentek ünnepét november 1-re helyezve. Jobbra a főoltár mellett ott van az egységes olasz királyság létesítőjének sírja, Viktor Emánuelé. Az ott örökös gyászruhás ur udvariasan szólít fel, irjam nevemet az ott letett vendégkönyvbe. Szívesen! Balra a 3-ik oltárnál Raphael sírja van, latin, olasz dicsérő felírat. De nagyon sok még a látni való, sietve elhagyom Agrippa építményét.

Majd nyugatra kerülve, Traján fórumához érek. Jelenleg ez egy száz méternyi hosszúságú teret képez, szélessége 30 méter lehet. Északon Traján oszlopával, mely 43 m. magas lehet, a tér 4 sor, különböző magasságú gránit oszlopokat mutat. Útam folytatva, a Forum Romana előtt állok. Száz meg száz munkás ásóval kezében megfelelő felügyelet mellett ásnak. Az első percze meg ki nem igazodunk e sok heverő oszlop, szobor darab a pusztulás szörnyű képét mutatja, valóságos Ischia-Lissabon a földrengés után. Csak azután némi megfigyelés után ismerjük ki magunkat azon a helyen, hova a római nép vitái megbeszélésére, vagy szabad idejét ment tölteni. Ezen a téren vívtak egymás ellen elkeseredett csatát Romulus és Titus Tatiushoz emberei. Ok: Cherchez la femme! A szép sabinusnők! A hely mélyen fekvő, a Maximus Cloákája által még ma is ketté hasított. Délen a palatinus-hegy mellett ott van még a Vesta-szűzek templomának nyoma, északon a Sept. Severus diadalkapujával és a szent kövezettel, mely összekötötte a Capitolt a Palatinussal. Távolság Cezár templomának romjait. A tér ma kihalt, köröskörül kovácsok, kádárok, ácsok ütöttek tanyát, a régi fényt jelenleg a sze-

Orvosi tanácsok tornázási balesetekre.

(Folyt. és vége.)

A karok és lábak szárcsontjainak törése alkalmával a sérült tag kézdeszkalap közé helyeztetik, előzőleg azonban bepólyáztatik hideg vizes kendővel és a deszkák fölött ismét körül köttetik. Az alkartörésnél egy valaki fogja az illető felkarját, más valaki pedig a felfelé irányított hüvelykujját és a többi ujjait a betegnek, a harmadik egyén végzi a kötözést. A deszkák fölött egy háromszegletes kendő a nyakon át kötve tartja a kart, egy másik hasonló kendő pedig az egész alkart a testhez köti könnyedén. Felkar és lábszont töréseknél fekvő helyzetben történik a kötés. A lábtöréseknél egy egyén tartja a lábat fent, egy másik lent, egy harmadik tartja a lábba illesztett deszkalapokat, a negyedik egyén végzi a kötésekötést. A láb úgy tartatik, hogy a lábfej és térd felül legyenek, a deszkalapok pedig oldalról szorítják össze a lábat. A fekvő egyén lábait alá úgy rakatnak ruhák, a mint leginkább tűrhető a helyzet.

Némely gyermeknek tornázás közben könnyen és gyakran elered az orrvére, ez, ha nem nagymérvű, csak egészségére válik a gyermeknek, de ha sokszor ismétlődik, akkor életveszélyes is lehet, ájulást és egyéb hasonló bajokat idéz elő. Megszüntethető az orr vérzése ecetes hideg víznek az orrba szívása által, hideg vízzel mosni az arcot, nyakat és a vállakat. Az orrlyukakat ecetes vízbe áztatott papírral b-dugni (tamponon) csak a nagyobb mérvű orrvérzésnél kell tenni, de ekkor már orvosi segély is szükséges.

Némely gyenge idegzetű, vérszegény gyermek az erősebb tornázás közben elszédül, vagy el is ájul, vagy egészen bele sápad az arcza és hirtelen elgyengül az állásban is. Ily esetben fekvő helyzetben dörzsölgetni kell a karját, lábait, arcát, fejét és hideg vizet fecskendezni az arcába. Ha így sem javul azonnal, akkor úgy kell fektetni, hogy a feje alja kissé alantabb legyen fekhelyénél, hogy így a vér jobban járhasson a szív és fej tájára.

Ha valaki a hátára hanyatt esik, vagy derekával a vesék táján erősen oda ütődik valamihez, rendszeren légzés-fennakadás áll be, egy ideig nem tud lélegzethez jönni a gyermek. Ilyen esetben tenyérrrel veregetni kell a hátát a lapoczkái között, ez rendszeren használni szokott; de ha az esés nagy mérvénél fogva fulladozás veszi kezdetét, azonnal a «mesterséges légzést» kell megkísérteni, illetőleg a mellkasra alulról felfelé nyomásokat eszközölni lassan; vagy a karjait hanyatt fekvő helyzetben erősen a fej fölé emeljük, két másodperc múlva levezetjük és a mellkas oldalaihoz szorítjuk.

gényesség, a pusztaság váltotta fel. Kár, hogy helyszűke folytán nem beszélhetünk róla.

Odább egy pár lépéssel Vespasianus császár építménye, a Colisium tűnik elő. Az épület belseje 87,000 látogatónak tudott helyet adni. Az ősi Róma gladiátorai itt vívták viadalaikat. — A XIV. századtól kezdve az épület nem tekintetett egyébnek egy kőbányánál, honnan a paloták építésére szükséges anyagot szállították. XIV. Benő pápa volt az első, ki a végromlásból megmentendő, vette pártfogása alá. A többi utána következő pápa követte előbbi példáját. IX. Pius pápának jutott eszébe az északi oldal kijavítása, lépcsők elhelyezése stb. De a déli oldal, az rom. Ásatások és javítások még ma is folynak benne. Fő jellemvonása, hogy a nimesinél vagy háromszor nagyobb, tehát a legnagyobb a világon. A kerület nagy tengelye 180 m., a kis tengely 155 m., magassága 48 m. ott, hol azt utóbb nevezett pápa kijavíttatta, tehát egész a 4-ik emeletig. — Az alsó hely a «podium», mely a császároknak, szenátoroknak és a vestáknak volt szánva, még ma napság is ép, a társadalom többi osztályainak helye romban hever.

A látható földalatti cellákban a viadalokban részt vevő vad állatok voltak elzárva. Az egész épületnek mai napság csak egyharmadrésze áll fenn. A század elején egy építész a még most meglevő anyagot megbecsülve, annak értékét 8 millió frankra becsülte.

Nem volt tehát igaza a VIII. századbéli zarándokoknak, midőn azt mondták: «Mig a Colisium áll, addig Róma is áll s ha az elpusztul, akkor elpusztul Róma s vele a világegyetem.»

Lápteincken visszajöve, Constantinus császár diadalív alatt állunk. Egyike az azon íveknek, melyek egyedül megmaradtak a mai kor számára. Constantinus abban a korban emeltette, midőn a ke-

A «Budai Torna-Egylet» évi jelentése 1884-ről.

(Folytatás és vége.)

Korcsolyázási vállalatunkról — bár igen sajnáljuk — de ismét kedvezőtlen jelentést kell tennünk.

Korcsolyapályánkra (beleértve a telek 250 frt évi bérét is) 434 frt 93 krt köztünk és e kiadással szemben csakis 131 frt 30 krnyi bevételt vagyunk képesek kimutatni. Igaz ugyan, hogy ezen veszteséget a teleknek nyáron át 60 frtért történt bérbéradása által és az egyleti helyiségekben rendezett bálók után bevett 384 frt 60 kr. tiszta nyereséggel pótoltuk, de azért mégis be kellett látnunk, hogy e vállalatunk — jelen alakjában — már nem életképes.

Kötelességünknek tartjuk, hogy azon okokat, melyek e vállalatunk bukását idézték elő, önökkel, mint az egyesület összeségének képviselőivel, egész terjedelmükben és a valóságnak megfelelően közöljük.

A bukás egyik legfőbb oka mindenesetre az általunk bérelt teleknek — már többször hangoztatott — kedvezőtlen fekvésében és talajviszonyában rejlik, miután e telken csakis több napig tartó fásztó és költséges fecskendezés útján lehet jeget előállítani, ezalatt pedig a természetes tavakon a jég magától képződven, e pályák néhány nappal előbb válnak használhatókká.

Bukásunk második okát pedig a Krisztinavárosban alakult «I. ker. polgári kör»-nek a dr. Christen-féle téglavető taván létesített jégpályája által teremtett konkurrencia képezi.

Ezen pálya a természetes pályáknak minden előnyével fokozott mérvben rendelkezvén, fűntebb vázolt nehézkes eljárásunk miatt sikerrel nem versenyezhetünk.

Ha e tény konstatálásával megelégedve jelentésünket ezennel e tárgyról berekesztenénk, méltán érhetne bennünket ama szemrehányás, hogy miért engedjük e vállalatot — melyért egyesületünk már annyi áldozatot hozott — ily könnyedén kezünkől kivéteni. Nehogy tehát a kötelességmulasztás avagy hanyagságnak még csak látszata is terhelhessen bennünket, bejelentjük: hogy a Christen-féle tónak bérbévételeért mi is pályáztunk s egyúttal kötelességünknek tartjuk — minden szépítgetés avagy elfogultság félretételével — megismertetni önökkel azt is, miként tített el egyesületünk a Christen-féle tónak bérbévételeitől.

Választmányunk értesülvén, hogy a Christen-féle telek — és így az azon levő tó is — a folyó évi január hó 1-én a főváros közmunkák tanácsának birtokába megy át, tudakozódtunk, hogy lehetne e a tavat bérbévenni? Emez utánjárásunk közben tudomásunkra jöven, hogy az «I. ker. polgári kör» a tó bérbévétele iránt szintén lépéseket tett, siettünk egyesületünk nevében is a bérlés iránt jelentkezni. Benyújtott ajánlatunkban hivatkozva arra, hogy Budán a korcsolyázás ügye már 17 év óta egyesületünk kezében van s hogy mi a korcsolyázásnak a főváros ezen részében való meghonosításáért már több ezer forintba rugó áldozatokat

resztény vallást felvette. Az egész a császárok diadalmas esatáinak fél domborművével van ékítve.

Este volt, mire visszatértem hôtelembé, a Titus építményeinek látogatásától.

A másnap egész reggele a Palatinus hegyen lett eltöltve. A hegy körülbelül 35 méternyi magasságban emelkedik Róma felszíné fölé. Rom, rom és ismét rom! Az egyes feliratok tudatják a látogatóval, hogy itt emelkedett hajdan Cicero és Catilina háza. Itt emelkedett Caligula és Tiberus császár építménye, itt volt Caligula hídja, mely a Capitoliummal volt összeköttetésben. III. Napoleon császár itt ásatott stb.

Tizenegy óra tájt hagytam el e dombot, hol minden porszem az ó-korról tudna beszélni, hogy a «Pincio»-nak nevezett sétányt lássam.

E sétány I. Napoleon műve, alkotására nézve megegyez a nagyvárosi sétányokkal, — nevezetessége, hogy hajdan Lucullusnak kertjei itt voltak s Madame Messaline e helyen engedte át magát féktelen lumpolásainak. Most katonai zenekar s körülöttem a legutóbbi párisi divat szerint öltöztetett bella donná-k! Hanem a kilátás innen, oh az fölséges! — Tiberen túl van szent Péter temploma óriási kupolájával, a vatikán nagy anyaghalmaza. Az Angyalvár sáncaival, az épület tetején a bronz-angyallal, jobbra Róma 20 m. magas fala, északon a cyprusokban bővelkedő kékellő hegyek. Balra a Tiber mentében a templomok s házak chaosa!

Eleget láttam az örök városból; megebédeltem s hozzáálltam a holnap reggel történő elindulás előkészületeihez.

(Folyt. köv.)

is hoztunk, — kértük a fővárosi közmunkák tanácsát, hogy mindezen méltányossági okok figyelembe vételével a tavat a mi egyesületünknek adja át, egyúttal kötelezve magunkat, hogy 200 frt évi bért fogunk fizetni.

Emez ajánlatunk benyújtásakor kilátásba helyeztetett, hogy a két pályázó egyesület között valamely kompromisszum fog megkíséreltetni; ily kísérlet azonban — legalább velünk szemben — nem történt, de megörömtént az, hogy ajánlatunk beadása után harmadnapon a hírlapokból értesültünk: hogy a Christen-féle tó az «I. ker. polgári kör»-nek adatott bérbe.

Néhány napra ezután a fővárosi közmunkák tanácsának velünk is közölt 1884. évi szeptember hó 25-én 3245. sz. alatt kelt jegyzőkönyvi kivonatából pedig megtudtuk azt is, hogy a tó bérletét azért nem kaptuk meg, mert az «I. ker. polgári kör» a tó bérletéért előbb jelentkezett mint mi és évi bérül kétszáz-tíz (210) forintot (tehát 10 frttal többet, mint mi) ajánlott.

Ezen határozat föllebbezhető nem lévén, abban meggyugodnunk kellett.

Az előterjesztettek által reméljük sikerült önöket meggyőznünk a felől, hogy egyesületünk érdekében a választmány megtette mindazt, mit tennie kellett s ha fáradozásunkat siker még sem koronázhatta, — úgy megnyugvásunkra fog szolgálni annak tudata is, hogy önök ennek okát nem bennünk vagy tetteinkben, hanem a viszonyok és egyéb ez ügyre befolyást gyakorolt tényezők reánk nézve kedvezőtlen alakulásában keresik.

Legujabban a «Budai lövölde-egyesület» közgyűlésén elfogadtatott a választmány által tett ama propozíció, hogy az egyesületnek a nagy Rókus utcában levő telkén mesterséges jégpálya készíttessék. Ez a terület is mindenestre alkalmasabb azon célra, mint az általunk eddig bérelt telek; — s miután Budán ezenfölül a Klemm-féle téglavetőn is létezik jégpálya, be kell látnunk, hogy ily versenyzők mellett mi az általunk bérelt telken versenyképes pályát nem bírnunk; nehogy tehát egyesületünk még további károsodásoknak is ki legyen téve, a választmány önök utólagos jóváhagyása reményében elhatározta, hogy a korcsolyázást ugyis mint egyesületi sportot és ugyis mint üzleti vállalatot ez idő szerint abban hagyja.

Az Attila-utca 62. szám alatti telekért járó bért 1886. évi május hó 1-ig fizetnünk kell ugyan, de a teleknek bérbeadása, valamint az azon levő beruházások értékesítése iránt már is intézkedtünk.

Minden félreértések kikerülése végett meg kell jegyeznünk még, hogy a választmány nem szándékozik a korcsolyázás ügyét végleg földadni, de a jelen viszonyokat nem tartja alkalmasoknak arra, hogy újabb, költséges experimentumokba bocsátkozzék; egyesületünk tehát e kérdésben egyelőre várakozó állást foglal s akcióba majd ismét akkor lépünk, midőn erre az alkalmas pillanatot elérkezettnek ítéljük.

A «Nemzeti torna-egyesület» kezdeményezésére egyesületünk választmánya elhatározta, hogy a folyó évi országos kiállítás tartama alatt rendezendő országos tornaünnepélyen mi is részt veszünk.

Az ünnepély rendezésének eszméje czélszerű és időszzerű lévén, önöket is kérjük, hogy annak sikerét hathatós támogatásuk által előmozdítsák.

Már évek óta ismétlődik amaz óhaj, hogy a hazában levő torna-egyesületek országos szövetséget alakítsanak.

A «Nemzeti torna-egyesület» e tárgyban fölhívást intézett az ország összes torna-egyesületeihez. A szövetség eszméjét részünkről is helyesnek találván, kijelentettük, hogy a szövetségbe egyesületünk is belép.

Időközben a «Nemzeti torna-egyesület» az alakítandó szövetség alapszabályainak tervezetét «esetleges észrevételeink» megtétele végett velünk közölvén, a választmány — a kebeléből kiküldött bizottság javaslata alapján — értesítette a «Nemzeti torna-egyesületet»: hogy az általuk közölt tervezetet két — szerintünk — elvi jelentőségű nézeteink beillesztése mellett, átlanosságban mi is elfogadhatónak tartjuk.

E két elvi jelentőségű nézetünk abból áll, hogy az «athletikai klubok» az országos szövetség tagjaiul szintén fölvétessenek és hogy a szövetség tagjainak évi járulékánál maximum nem, hanem csak a minimum állapíttassék meg.

Elvi jelentőségűnek tartottuk e két kívánságunkat kiválólag azért, mert azon kívánságunk által, hogy az atletikai klubok a szövetségbe bevéttessenek, a tornázás ügyének velünk szolgálatot tenni, miután az atletikai klubok ugyanazon cél felé törekednek, mint mi s így őket a közös cél sikeresebb elérésére alakult szövetségéből kizárni nemcsak igazságtalan, de véleményünk szerint tapintatlan dolog is lenne.

A maximum eltörlését pedig azért kívánjuk, mert senki sem gyakorolhat több jogot, mint a mennyi elvállalt kötelezettségével arányban áll; már pedig, ha a tervezet 11. §. szerint az egyesületek a szövetség közgyűlésére képviselőiket tagjaik számaránya szerint küldik okvetlenül jogos az is, hogy az egyesületek küldötteinek száma arányban álljon az egyesület által teljesített kötelezettségekkel. Szóval, e kívánságunk által azt kívánjuk elérni, hogy ha a nagy egyesületek dominálólag járhatnak el a szövetség ügyeinek intézésében, ugye szerepükhöz méltóan jusson nekik a terhek viselésében is az oroszánrészt.

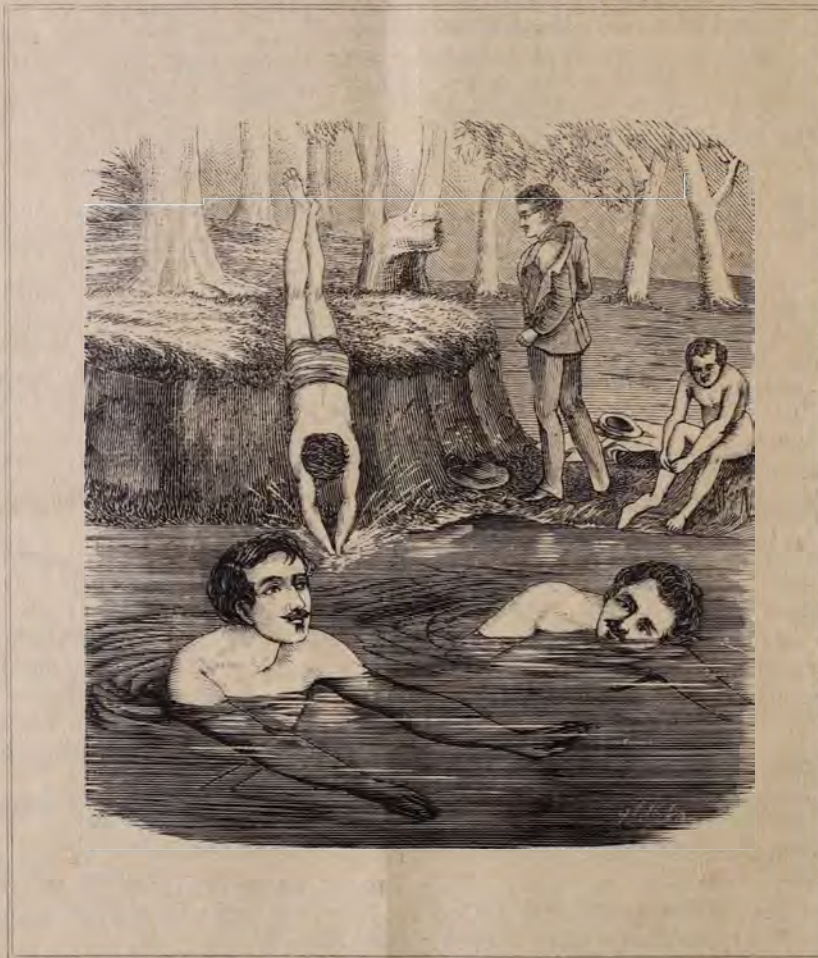
Szükségesnek találtuk mindezt közölni önökkel azért, hogy tudomást szerezzvén e kérdésben elfoglalt álláspontunkról, ha ez helyeslésükkel találkozik, ugy kötelezve legyen az ujonnan választandó választmány is, e program-

mot következetesen keresztülvinni akkor, midőn a szövetség megalakításáról tényleg szó leend.

Az 1883—84. évi közgyűlés elé terjesztett jelentésünkben jeleztük, hogy az 1885. évi országos kiállításon egyesületünk is mint kiállító részt fog venni.

A kiállítandó tárgyak tekintetében megállapodásra jutván, még 1883. évi december hó 14-én szabályszerű bejelentésünket a kiállítási bizottsághoz benyújtottuk, erre azonban egész a folyó év január haváig az «Általános kiállítási szabályok» 7. §-ában körülírt «Igazolványt» meg nem kaptuk; s miután most már a kiállítási tárgyak készítésére vállalkozott iparosok tovább várni nem akartak, magunk pedig a tetemes költséget igénylő tárgyakat az «Igazolvány» nélkül elkészíttetni nem mertük, kénytelenek voltunk bejelentésünket vissza vonni s így most már mint kiállító szerepelni nem is fogunk.

Kevésbé ismert önök előtt az, hogy az «Aradi torna-egyesület» szívélyes meghívása folytán egyesületünk elnökének vezetése mellett, Zsingor Mihály művezetőnk, Bély Mihály, Brooser Mór, Fest Jenő, Friedl Ede, Pozdech Gyula, Rónay Emil és Szögy Béla egyesületi tagok folyó évi február hó 7-én Aradra leutaztak és itt — az akkor Aradon időző Moser György tagtársunk is hozzájuk csatlakozván — az «Aradi torna-egyesület» által ren-

Az úszás.

dezett disztornázásban és ezt követő bálban, mint egyesületünk képviselői résztvettek.

Az «Aradi torna-egylet» képviselőinket minden várakozáson fölüli álló szívélyes vendégszeretettel fogadta s midőn az említett egylet közkezdveltségű elnökét: dr. Robitsek Ágoston, alelnökét: Sallai Béla s művezetőjét: Nagy Sándor urakat, mint a fogadtatást rendezők élén állókat, az igazi magyar vendégszeretők mintáiként megnevezzük, ezt csak azért teszszük, hogy önökben is az «Aradi torna-egylet» és az annak élén álló férfiak iránt oly tiszteletet és vonzalmat keltsünk, mint a milyentől áthatva vannak azon tagtársaink, kik e vendégszeretetet élvezni szerencsések voltak.

Végül köteleességünknek tartjuk önök tudomására hozni azt is, hogy a lefolyt évben egyesületünk helyiségeit a «Budapesti szegény gyermekkert egylet»-nek és az «I. ker. polgári kör»-nek bálók rendezésére bér mellett átengedtük. E két bál egyesületünknek összesen 384 frt 60 kr. tiszta hasznot hajtott.

Átengedtük helyiségeinket ezenfelül még az egyesületünk tagjai által f. évi márczius hó 10-én rendezett s fényesen sikerült tornászbalra is.

Kelt Budapesten, 1885. évi márczius hó 31-én.

A választmány nevében:

Jenny Antal,
elnök.

Naményi József,
jegyző.

Az úszásról.

(Képpel.)

Az úszás a járás után a legtermészetesebb testgyakorlat és így nem csodálkozhatunk, hogy aránylag csekély munkássággal a leginkább elterjedt a sok más sport közt. — Mondhatnánk, hogy eredetileg mint állat mindenki tud úszni s csak a civilizáció gyengítő hatása alatt felejtette el. — Hogy úgyszólván vérünkben van az úszás, kitűnik onnan, hogy jóformán soknak tanulni sem kell és csak párszori próbálgatás után is fenn tudja magát a vizen tartani. A vidéki parasztyerekek a vizek mellett fekvő helységekben maguktól a legjobb úszókká képezik magokat.

Nagyban előnyére van az úszás terjedésének, hogy tisztán egészségügyi szempontból is sok barátja van és nincs semmi ok, melyet mint sok más sport ellen fel lehetne hozni.

A szabadban való úszásnak egy csinos képét mutatjuk be olvasóinknak, mely mindenkiben felkelti a vágyat az ép oly egészséges, mint mulatságos sport üzésére. — Különösen az ily meredek partú vizekben még nagyobb a gyönyörűség fürödni, mint a mesterséges uszodák korlátolt falai közt.

Lesz időnk az úszás elméletét részletesen kifejteni, most csak a képünkön feltüntetett alakok helyzetére hívjuk fel olvasóink figyelmét. A vízbe ugró alak a leghivebben kitünteti a jó fejreugrás tartását. Mire a kezek a vizet érik, már az egész test ki van nyúlva. A baloldalon úszó a szabályos békaúszási módon úszik, míg a másik oldalúszást végez.

A kiállításról.

Közelebbi számunkban a testgyakorlati csarnokot képben is bemutatjuk olvasóinknak s így magának a csarnoknak külső leírását akkorra hagyjuk fel. Most lássuk a kiállító egyes csoportjait, melyek változatos sorrendben a kis termet csaknem megtöltik.

Nem tűnhetik fel különösnek senki előtt, ha első sorban az irodalmi rész érdekel, melyet egy könyvekkel megrakott nagy asztal és bonczani ábrákkal teleaggatott fal képvisel. Ez Aigner Lajos könyvkiadó és kereskedő kiállítása. A kiállított könyvek címzeire vetett pár tekintet meggyőzhet, hogy itt nem egy kirakatszerű könyvhalommal állunk szemben, hanem egy szakértelemmel rendezett szakkönyvtárral. — A magyar testgyakorlati irodalomnak pedig egy teljes gyűjteménye fekszik előttünk, mely ugyan nem nagy helyet foglal el, de remélhető, hogy ép Aigner buzgalma folytán csakhamar ki fogja szorítani a részben selejtes német tornairodalmat. A külföldi sportirodalom legkitűnőbb termékeit mind megtaláljuk a könyvek közt, oly kedvező rendezésben, hogy a több száz könyv címze és nagysága rögtön szemünkbe tűnik.

Mint értesülünk, rövid időn Aigner egy külön, a sportkönyvekről összeállított névsort fog a kiállításon a szakközönség rendelkezésére bocsátani, melyben a magyar, német, angol és francia jelesebb sportkönyvek mind fel lesznek véve. Ezzel ép oly régi vágynak tesz eleget Aigner, mint a jelen kiállításon a magyar sportkönyvek összegyűjtésével.

Nem feledkezhetünk meg a falon látható izomtani ábrákról sem, melyek a tudományosan képzett tornász számára okvetlen szükségesek. Elhagyva Aigner kiállítását, azon meggyőződéssel távozzunk, hogy a kiállított könyvek címzeinek rövid áttekinthetése által is a kiállító nagy szolgálatot tett ügyünknek és a magyar könyvek fáradságos összegyűjtésével még minket is megelőzött.

Aigner kiállításánál feltűnnek elegáns kiállításukkal a «Herkules» könyvtárának eddig megjelent kötetei, melyekkel Aigner rövid pár hó alatt gazdagította sportirodalmunkat. — Szóval Aigner kiállításával meggyőz mindenkit, ki eddig nem tudta volna, hogy ő nemcsak az irodalmi termékek közvetítője, de a sportirodalom kiváló maezenása is, a kinek köszönhető főleg az újabb sportirodalom és vele az egész testedzés ügyének fellendülése.

A magyar tornázásnak egy igen érdekes ereklýje látható a kiállításon. Ez az 1863—64-ben az első magyar tornacsarnokban használt *tornakártyák gyűjteménye*, melynek következő teljes címze megmagyarázza érdekességét is: «Első magyar tornakártyák. Készítette dr. Szontágh Ábrahám, a tornatanítás önkéntes első vezetője és Seidemann Róbert első szerződött tornatanító. Magyar nyelvre — tornászati műszavak nem létében gyarlón fordította dr. Szontágh Ábrahám nem nyelvész. — A «N. T. E.»-nek 1873. nov. 5-én rendezett ünnepély alkalmával a n. tornászati tizéves fennállásának emlékére dr. Szontágh Ábrahám ez idei elnök.» E szerény szavak mellett azonban köteleességünk kijelenteni, hogy e tornakártyák összeállítása és nyelvezete határozottan jobb, mint sok most csinált magyar ilynemű munkaké. E lapok nem csak mint az első magyar tornázás ereklýei becsesek, de mint használható utasítások is. — Igen méltánylandó, hogy a «N. T. E.» e becses gyűjteményt kiállította.

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy **hátralékos összegeiket küldjék be** s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váczi-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példányal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lapunk zártakor veszszük a «Nagykanizsai tornaegylet»-nek és a «Pozsonyi hajós-egylet»-nek hivatalos levelét, melyben a «Herkules» ez egyletek részéről is hivatalos közlönyül választottnak nyilvánítottatik. — A hivatalos iratokat jövő számunkban közöljük.

(Hivatalos.)

A «Magyar Athletikai Club» 1885. évi május 17-iki nyilvános viadala, a május 7-én tartott választmányi gyűlés határozata folytán 2 versenyponttal bővített ki, u. m.: a juniorok és a 2 angolmérftöld. velocipéd-versenynyel.

I. *Síkverseny* (Juniorok versenye). Táv. 100 m. Nevezhetnek a M. A. C. azon tagjai s a budapesti tudomány- és műegyetemnek azon polgárai, kik még első díjat nem nyertek. Tét 1 frt. Első díj: bronz érem.

II. *2 angolmérftöldes vasparipa-verseny*. Nyílt verseny. — Résztvehet minden magyar testgyakorló egylet műkedvelő tagja. Távoltság 3218 m. Első díj a club ezüst érme, másodíknak bronz-érem.
Vermes Lajos.

A «Budapesti Kerékpár-Egyesület» a f. évi pünkösdi ünnepek alkalmából Moórra (Székesfehérvártól circa 28 klm.) kirándulást rendez a következő programmal:

Szombaton, f. hó 23-án gyülekezés a városház előtt délután 2 órakor úgy, hogy egyesek, kik az egész utat kerékpáron megtenni nem akarnák, Tétényig a gőzhaót vehessék igénybe.

Érkezés este 8 óra után Székesfehérvárra, ott átéjszakázás.

Vasárnap, f. hó 24-én indulás fél 6 órakor reggel, érkezés 9 órakor Moórra, ott fogadtatás Freysing István ur által, ki szíves lesz az egyesület tagjait egész moóri tartózkodásuk alatt vendégeikül tekinteni, — ott reggeli, azután testületi látogatás a tüzoltó parancsnokságnál, délben ebéd a házigazdánál.

Délután 3 órakor kirándulás gyalog a háromnegyed órányira fekvő Csókavár romjaihoz, séta és játékok az őserdőben, a gyönyörű kilátás megszemlélése — azután osonna.

Este pince kivilágítás, borkóstolás, présház ünnepély, paprikás soirée a házigazdánál.

Hétfőn, folyó hó 25-én reggel 8 órakor kerékpárgyakorlatok, bucsó pohár ürités és indulás a bodajki fürdőbe, hol általános megfürdés proponáltatik. — Érkezés Székesfehérvárra délután 4 órakor, esetleg a mohai Ágnes forrás útbajtásával, a visszautazás Székesfehérvárról tetszés szerint, vagy az 5 órai délutáni vonattal, vagy kerékpáron.

Az egyesületi tagok családtagjai, kik a kirándulásban szinte résztvenni szándékoznak, f. hó 23-án vagy 24-én a reggeli fél 7 órai vonattal társaságban indulhatnak a központi pályaudvarból; érkezés a moóri állomásra fél 12 órakor délben.

A kirándulásban résztvenni szándékozó tagok kéretnek vagy személyesen, vagy levelező-lap útján ifj. Reitter Ferencz egyesületi titkárnál VIII. Sándor-utca 17. sz. a. mielőbb jelentkezni, hogy kedvezőtlen idő esetén a kirándulás visszavonható, illetve elhalasztható legyen.

Az egyesület f. hó 5-én tartott választmányi gyűlésén dr. Péchy János urat az összes orvosi tudományok tudorát, jelenleg az Erzsébet-kórház orvosa, hivatalos orvosául megválasztotta.

Ifj. Reitter Ferencz, egyl. titkár.

(Nem hivatalos.)

A gödöllői versenyek csekély érdeklődés mellett mult vasárnap folytak le. A három gyalogló indításánál alig volt 10 ember, ép így a beérkezést is kevesen várták. A hatvanas versenybizottságból alig jutott hat a rendezésre. A Budapest-Gödöllőre és onnan vissza való gyaloglásban a három résztvevő közül egyik sem ért be gyaloglással a célhoz s így az érme ki sem voltak adhatók. A Gödöllőről Budapestre való versenyjárásban az első díjat Geyer Emil nyerte el, a 2 ik díj Olteanu Sándornak jutott. A nagy velocipéd-versenyben (Budapestről Gödöllőre és vissza) Kaszás I. aratta az első díjat, 3 óra 34 p. és 45 mp. alatt téve meg az utat s nagy ezüst érmet nyert. Második lett Klemmayer Aladár, ki 9 percz és 25 mperezzel érkezett később a célhoz. Gödöllőn 200 méteres síkverseny volt, melyen Kükemezey Árpád ezüst-érmet és tiszteletajándékot nyert. A verseny után este a Szikay-féle étteremben osztattak ki az érme és az értékes tiszteletajándékok.

A «Szent-Péteri Velocipéd-Egylet» hivatalos átiratban értesíti a magyarországi velocipéd-egyleteket, hogy folyó évi május 15-én nagy nemzetközi versenyeket tart, melyre egyleteinket tisztelettel meghívja.

Velocipéd-utazás. A magyar-óvári torna-egyletnek volt tagja s négy verseny győztese, Lósy Sándor f. hó 2-án reggel 7 órakor Érsek-Ujvárról velocipéden hosszabb körútra indult s még az nap Komárom s Győrött hosszabb időt töltvén, 7 órai menet után Magyar-Óvárra érkezett. Innen útját Pozsonyon keresztül Nagy-Szombat, esetleg Trencsén, Nyitra felé vészi s így tér vissza indulási helyére, Érsek-Ujvárra. Lósy Sándor igen jól trainirozott izmos athléta, a mi reményleni engedi, hogy útját sikere en befejezi, a mi talán újbóli nyilvános fellépésre is serkenti.

A Magyar Athletikai Club e hó 17-én (vasárnap) tartandó nyilvános viadalaira ma este zárultak a nevezések. Ezek a következők: I. Távverseny. Nyíltverseny. Győztes, ki 30 percz alatt a legnagyobb utat hagyja hátra. Vörösmarty Mihály, Halácsy Antal, Kükemezey Árpád, Olteanu Sándor. II. Kezdők velocipéd-versenye. Nyíltverseny. Távolság 1609 méter. Barella Andor, Kaszás István, Békey Imre, Kükemezey Árpád, Zöllner József, Rémy Zsiga, Dankovszky János. III. Súlydobás magasba. Zártverseny. Súly 12 klg. Győztes, a ki a súlyt legmagasabbra dobja. Svanda Gusztáv, Vermes Lajos bajnok, Székely Ádám, Geyer József, Vermes Béla, Follinusz Árpád, Bogdány Ferencz, Nagy Lajos, Rémy Róbert bajnok. IV. Bajnoki távolugrás. Harmadik

vetéldés. A bajnoki mértéket 570 cm. távolságnak átugrása képezi. Védő gr. Kinsky Nusi, Logdány Ferencz, Vermes Lajos bajnok, Svanda Gusztáv, Vermes Béla, ifj. Rémy Róbert bajnok, Follinusz Árpád, Székely Ádám, Dekker Sándor, Vörösmarty Mihály. V. Gátverseny. Zártverseny. Távolság 320 méter. 10 gáttal, 95 cm. magassággal. Dekker Sándor, Mindszenty György, Fáy Aladár. ifj. Rémy Róbert bajnok, Vermes Lajos bajnok, Svanda Gusztáv, Vörösmarty Mihály, Follinusz Árpád, Horváth József, Tóth Gyula, Gyárfás Géza, Székely György, Sándor Ákos, Székely Ádám, Bartay Oszkár. VI. Magasugrás. Nyíltverseny. Vermes Lajos bajnok, Vermes Nándor viador, Bogdány Ferencz, Kükemezey Árpád. VII. Elnökségi díj. Zártverseny. Távolság 91.3 méter. Mindszenty György, Vermes Lajos bajnok, Székely Ádám, Sándor Ákos, Svanda Gusztáv, Vermes Béla, Dekker Sándor, Bogdány Ferencz, Bartay Oszkár, Vörösmarty Mihály, ifj. Rémy Róbert bajnok. VIII. Nagy velocipéd-verseny. Nyíltverseny. Távolság 6436 m. Rémy Róbert bajnok, Vermes Lajos, Barella Andor, Rémy Zsigmond, Kaszás István. IX. Nemzetközi akadályverseny. Nyíltverseny. Távolság 201 m. 6 akadályval. Venczel Lajos bajnokjelölt, Vermes Lajos bajnok, ifj. Rémy Róbert bajnok, Heller Arthur (Bécs). X. Síkverseny. Zártverseny. Távolság 1609 méter. Mindszenty György, Tóth Gyula, Székely György, Fáy Aladár, Vermes Lajos bajnok, Geyer Emil, Horváth József, Svanda Gusztáv, Vörösmarty Mihály, Kaszás István, Tury Sándor, Dicsőffy Kálmán, Nagy Lajos. XI. Kezdők velocipéd-versenye. Nyíltverseny. Rémy Zsiga, Barella Andor, Kaszás István, Bartay Oszkár.

A köves-kállai athléta-versenyek. A köves-kállai olvasókör által e hó 25-én d. u. fél 3 órakor tartandó táncmulatsággal egybekötött versenyekre a rendezőbizottság következőleg alakult meg: Bokelberg Ernő elnök, Ihász Lajos t. elnök. Balogh Bódog, Beszedics Ede, Buttheányi Géza br., Csemez Elek, Csígo Pál, Chepely Károly, Czigány Károly, Gombás Lajos, Gyórfy Géza, Gyórfy Pongrácz, Hertelendy Ferencz, Hertelendy István, Illés Ferencz, Kaszás Dezső, Kovács Rezső, Mórocz Kálmán, Nagy Aladár, Pilhoffer Imre, Rédey István, Sághváry Elek, Sebestyén Gábor, Skublics Gyula, Somody Zsigmond, Svasztics Gyula, Szafka Manó, Szalay Károly, Székely Emil, Szentmiklós Gyula, Takács Imre, Takács Jenő, Vermes Lajos, Vörösmarty Mihály. Személyjegy 1 frt. A tiszta jövedelem a köves-kállai olvasókör könyvtárának gyarapítására fordítatik. A verseny minden körülmények között megtartatik. — Az egyes versenyekre a következő nevezések történtek: I. Gyaloglás. 5000 méter. Vermes L., Vermes N., Dankovszky J., Vörösmarty M., Vuits J., Orbán V., Kampis L., Philippovics E., Bartay O., Schodl J., Krausz M., Müller J. II. Kezdők velocipéd-versenye. 2000 m. Vörösmarty M., Dankovszky J., Krausz M., Balogh B. III. Akadályfutás. 1000 m., 8 akad. Vörösmarty M., Dankovszky J., Krausz M., Müller J., Bartay O., Orbán V., Vermes L., Vermes N., Schodl J. IV. Távolugrás magas súly-dobással. Vörösmarty M., Krausz M., Szafka M., Müller J., Vermes L., Vermes N., Schodl J., Balogh B. V. Nagy velocipéd-verseny. 5000 m. Vermes L., Vermes N., Philippovics E., Kaszás D., Vuits J., Bartay O. VI. Nagy sík-verseny. 3200 m. Vörösmarty M., Krausz M., Kampis L., Balogh B., Orbán V., Vermes L., Vermes N., Müller J., Schodl J. VII. Súlyemelés (műgyakorlatok). Vörösmarty M., Krausz M., Orbán V., Vermes L., Vermes N. VIII. Kardvívás. a) iskola-vívás: Szafka M., Vörösmarty M. b) mérkőzés: Vermes L., Vermes N., Balogh B. IX. Művelocipédkezés. Vermes L., Vermes N., Bartay O., Vuits J., Philippovics E. X. Rúdugrás. Vermes L., Vermes N., Kampis L., Szafka M., Vuits J., Balogh B. XI. Nyújtón szabad tornázás. Résztvesznek az összes versenyzők. XII. Népversenye és díjak kiosztása.

A magyar velocipédisták győzelme czim alatt mult számunkban közölt híreinkre vonatkozólag a következő sorokat vettük: Tisztelt Szerkesztőség! A «Herkules» legutóbbi számában a bécsbrünni és mödlingi versenyek megtörténte kétségbe vonatott. E kétkedéssel szemben röviden kijelentjük, hogy a versenyek a közölt eredménnyel lefolytak és a bajnoki arany- és ezüst-érmekek tulajdonunkban vannak.

Budapest, 1885. május 10-én.

Rémy Róbert.

Vermes Lajos.

Bécsi levelezőnk e versenyek lefolyásáról azért nem birhatott tudomással, mert a rendezést nagyobbára a velocipéd-egyleteken kívül álló sportbarátok és egy egészen különálló velocipéd-egylet végezték. A bécsi velocipéd-szövetség alakuló ülésén jelenlevő velocipédisták előtt vetette fel a kérdést levelezőnk, de itt egy sem volt jelen a versenytrendezők közül s a többiek megtagadták, hogy lett volna.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Május	12-én budapesti lóverseny.
«	14-én «
«	14-én a «Kolozsvári Athletikai Club» versenye.
«	17-én a «M. A. C.» tavaszi viadala.
«	17-én budapesti lóverseny.
«	17-én bécsi lóverseny.
«	19-én «
«	20-án előleges nevezési zárnap a budapesti regattára.
«	21-én bécsi lóverseny
«	25-én Köveskällai athleta-versenyek.
«	25-én bécsi lóverseny.
«	28-án «
«	31-én «
Junius	2-án «
«	5-én Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én bécsi lóverseny.
«	14-én bécsi regatta.
«	20-án budapesti regatta.
«	28-án a «Nemzeti Torna Egylet» ünnepélye.
«	29-én a «B. K. E.» nemzetközi velocipéd-versenye.
Julius	19-én a «Nemzeti Torna Egylet» drezdai útja.
«	közepe táján a «M. A. C.» úszó versenyei.
Augusztus	2-án a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.

Augusztus	15-én a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án a «Bajai Athl-ta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én «
«	6-án «
«	6-án bécsi lóverseny.
«	8-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án bécsi lóverseny.
«	10-én «
«	13-án «
«	15-én «
«	17-én «
«	20-án «

Szeptember elején a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

TARTALOM.

A versenydíjakról. — A «Budapesti (Budai) torna-egylet» által alapított érmekre vonatkozó szabályzat (Jenny Antaltól). — Orvosi tanácsok tornázás balesetekre. — A «Budai Torna-Egylet» évi jelentése 1884-ről (Jenny Antaltól). — Az úszásról (kép-pel). — A kiállításról. — T. előfizetőinkhez. — Különlélek. — «Herkules»-nap-tár. — Tárca: Montpellier-től Budapestig (Igali Svetozártól).

SZERENCSETLEN FURULYÁSOK.

ELBESZÉLÉSEK.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest, 1883. Grimm Gusztáv könyvkereskedése.

Ara 1 frt 40 kr.

TARTALMA.

A szerelmes szeszélyes. — Pünkösdi rózsza. — A becsület bolondja. — A tanácsos ur pártfogása.

A PÁRBAJ.

Színmű egy felvonásban.

IRTA

PORZSOLT KÁLMÁN.

Budapest 1881. Pfeiffer Ferdinánd kiadása.

Ara 40 kr.

Először adatott a Nemzeti színházban 1881. márcziusában.

Nyári lakokba.

Fagyaltkészítő receptekkel
3 6 12 adagra. Vajkészítő fogas hajtókerékkel
7 50 11 50 16 50 4.50—6.50. Vajtányérok fedővel 1—5 ft. Saláta-készletek 40 kr.—3 frt. Ecet- és olajtartó 2—10 frt. Sodrony ételborítók legyek ellen 40 kr.—1 80. Kenyérkosarak nádól 80 kr. Palackdugaszok 10—60 kr. Bor- és savanyuvíz-hűtők 1.6—2.75. Tartós hordó-
esapok 65—85 kr. Javitott hordószád az italok meg-
omlása ellen 1 frt. Kézi palackdugaszoló 1.40. Pinczetek 3, 5, 8 üveggel 6.75—15 frt. Kerti japáni nap-
ernyők 1—3—15 frt. Kerti gyertyatartók 1—3 frt. Kerti
szekék kényelmes nádfonadék ülésel, laposra összehajthatók,
27—3 frt. Játékasztal zöld posztóval bevonva,
laposra összehajtható könnyen magával vihetni árnyékba, 1 frt.
Felköltő óra 5 50. Időjelző ba át hőmérővel 1.50. Biztonsági lánc ajtókr
60 kr.—1.50.

Dr. Fèvre párisi szoda-
víz-készítő gépek raktára.

Az egész ség fentartásához tiszta üdítő szodavizet
nyerünk könnyű bánásmóddal.
2 4 6 8 10 messzelyes
7—10—12—14 50 17—frt.
A gépben pezsgős italokat, limonádét stb. is
készíthet. Legjobb bork és szoda egy c o
mag 2 frt. Bogár-, féreg-, egér-, patkányirtó
szerek. Svábgár-irtó kárpátú por 20—40 krig.
Szunyog- és más rovarcsip és eleni szer 50 kr.
Angol tyúkzemkarika 12 drb 24—61 krig.
Ergőgyermek-koesi ernyővel 7—16 frt.
Gyermek-ko-si, egyszersmind bícső 13—18 frt. Önműködő
s. optató üveg 1 frt. Angol foggyöngyök a fogzást elő-

Próba-megrendeléshez 850 ábrával ellátott árjegyzéket mellékel, meg nem
felelő tárgyakat visszavesz

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1-ső sz., a Magyar királyi szálloda átellenében.

mozdítják 3 frt. Irrigateur anyaméh-fecskendő 3 frt. A lövet-fecskendők 3 frt. Villanyozó készülék 5—10 frt. Agybani betegnek érc vizelőddény 4 frt. Rugany lé-
pá-nák 4 50—10 frt. Betegeket hordozó gurtini 5.60. Gyorsforraló 1.50—2 frt.

Indiai hinta-ágyak fák köé 4 50, 6.50, 8.50, 11, 14, 25 ft. Accorden tremolo concert-harmonika trombitadisz- és magánoktatással, kik kótát nem ösmernek 7 frt. Aeolhárfa házfedélre, szél fuvása által kellemes hangot ad 5 forint.

Mulattatásul és a test
edzésére. Tornaszerek: Mászókötél 5 80. Kő-é hágszó 8 frt. Trapez úddal 7 50. Trapez karikákkal 7. 0. Gyermek hinta 5 50—9 frt. Mind-n ajtó közé alkalmazható er s nyújtó-
rud folszerelve 7 frt. Téli-tornakészülék iskolával és ár-
rákkal 15 frt. Tornaczip-
párja 1.30. Két vívőkészlet 23 50. Athletaból súlyos, 2 frt. Bőrrel bevonva 5 frt. Léggel tölthető úszó-övek 8—10 frt. Úszó-övek parafából 7 frt. An ol Croquet-játék 10—25 frt. Angol Lawn-Tennis játék 28—37 frt. Gummi-labdák — 20—1 50. Labda-dobó társas játék 1.50—3 frt. Toll-labdák hozzá 2 kr. drb. Karika-játék 12 pár 1.80. Botanizáló-szelence rovar-gyűjtővel 1.50—2 frt. Lepke-fogó háló 35—70 krig. Uj! Amerikai Jockey, vagyis k-t-t's fogat gyer-
mekeknek nagy örömet szerez 6 frt. Háromkerékű edős volleipéd 10, 12, 14 ft. Hinta-ló 4.50—7 frt. K r i eszközök gyermekeknek frt. 1.20—3.50-ig.

A sportsmanek figyelmébe!

Csónakász-, athléta-, velocipédező-, tornász-
és lawn-tennis egyenruhákat

a legnagyobb választékban, a legkitűnőbb szabással és pontosan
készítenek

WEHRMANN F. ÉS FIA

Budapest, IV. Kecskeméti-utca 14.

A sport-öltönyökön kívül mindennemű polgári öltözetet, (ugymint tavaszi, nyári, őszi és téli ruhákat, felöltőket) a legkitűnőbb szabással készít.

SPORT-KÖNYVEK.
Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapesten,
(Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst broch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése

Előfizetési díj:

Negyedévre 3 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmmentlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARÍPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYŐRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYESÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», AZ «Ó-BUDAI TORNA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET», A «POZSONYI HAJÓS-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTOR-ALJA-ÚJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEVEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Szerkesztőségünkhöz közelebről a következő hivatalos iratok érkeztek:

A «Herkules» tekintetes szerkesztőségének

Budapesten.

Van szerencsém a t. szerkesztőséget értesíteni, hogy «Herkules» című lapjuk a «Pozsonyi hajós-egylet» által még mult év október 14-én tartott választmányi ülésünkön az ogylet hivatalos lapjává választatott

Pozsony, 1885. május 8.

Dr. Gráf Vilmos.

A «Herkules» tekintetes szerkesztőségének.

Budapesten.

Van szerencsénk a tek. szerkesztőséget tisztelettel értesíteni, hogy egyesületünk választmányja «Herkules» ezimű lapjukat a «Nagy-kanizsai torna-egylet» hivatalos közlönyévé választotta.

N.-Kanizsa, 1885. máj. 10.

Hazafias üdvözléssel:
Dr. Gerő József, elnök.

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Montpellier-től Budapestig.

Az én hazatérésem.

Irta: Igali Svetozár.

(Folyt)

Csuklói s a könyökizülésben éreztem még fájdalmat, de remélhettem 15 kilométernyi haladást. Vasútra ültem s gépem 1 óra után már a szobában volt elhelyezve, megvizsgáltam minden srófot, megolajoztam, a szerszámokat ráillesztettem. — Szobámból távozva, meg voltam győződve, hogy a Surrey Compagnie 4687-ik számú bicyclije tökéletesen útra készen áll. Postára siettem, alig volt zsebemben egy pár lira. estére elfogyasztandó vacsorámat sem tudtam volna kifizetni. A Genuában kapott könyvecskét előmutatva, álmélkodva hallom, ha pénzt akarok kapni, várnom kell kerek 14 napot, mert ez így meg így van! Ellenvetem holnap utazásomat, inséges állapotomat. Ellenvetésük az ő részükről; csak utazzam a hova akarok — pénz lesz utánam küldve, ha inséges vagyok s nekem nincs több pénzem! Tant pis! Hosszas herce-hurca következik. Majd a titkárhoz fordulok, majd a postaigazgatóhoz, összejárom az épületet, felső emeltől a pinczelakásig; — ügyem csak akkor fordul jobbra, midőn biztositom őket, miszerint követségünk útján szerzendem meg útiköltségemet. Ez hatott; kétszáz lirát kaptam s a könyv tökéletes metamorphozison ment keresztül.

Még egy fél éj-zakán képeztem a poloskák táplálékát s 24-ikének reggelén a corson akartam gépemre ülni.

Akartam gépre ülni, mert egy rendőr a gérockos, ezilinderes s ezüstbotos, már a milyenek az olasz rendőrök, alig hogy ez intentiómat észrevette, felém közeledik s tudtomra adja, hogy

toljam csak ki azt a kereket a városon kívül, ha kívül leszek, akkor tetszés szerint mehetek. Ez a borzasztó rendszabály minden olasz városban divik, néha egy község-féle 5—6 kilométernyire fekdűt az országút mentében — a rendőr botjával intve leszállást parancsolt — végig kellett szégyenszemre — mert az út jó volt — a gépet tolnom.

Nem tagadom, hogy néha kifogytam a türelemből, a parancs daczára nem szálltam le, végig száguldoztam a főútcán, a poli-czaj kiált és szalad utánam, én meg kérlelhetlen halált okozok kis libába, kacsába, kis kutyába, melyeken végig nyargalok. E cselekedetemért csak azok a velocipédisták dobjanak rám követet, kik ugyan így nem cselekedtek volna? Mennyire boldog e tekintetben a pesti, magyarországi s francia velocipédista! Fogadjja hatóságunk érte itt is hálás köszönetünket, mi a mi részünkről így kezeznünk mentül kevesebb accidens szerzői lenni.

Ki érek gyalogolva a Piazza del Popolo-hoz, a tér jó gránit kövezetű, velem szemben a kivezető kapu. Felülök s a közepen levő obelisket egyszer körüljárom. E monolith Augustus császár által hozatott Heliopolisból, a kapun meg tudvalevőleg a vasút keletkezése előtt a hivek jutottak Rómába — én ezen jutottam ki Rómából. Jobbra a villa Borghe-át, balra egy kis templomot hagyok hátra, s en avant! a nélkül, hogy visszatekintenek. — Elhagytam Rómát.

A via Flamina, mely Rómából kivezet, jó úttal bir, az út mellett villák kertjei, kerítéses konyhakertek s kis templomok vannak építve. Néhány percz múlva a Tiber hidjához érek, mely helyen Cicero Catilinának hivat fogadta, mely hidnak anyaga régi, de a rajta levő Jézus és nep. szent János oszlopokat VII. Pius pápa rakatta oda, a hídon túl az út ketté ágazik, azon folytatom útamat, mely balfelé tart. Örülök a kitünő tavaszi időnek, gyenge déli szél csak segített előhaladásomban, a mennyiben tolt, fájdalmat csupán csuklóban s könyökben éreztem akkor, midőn útam kissé göröngyös kezdett lenni. Hanem fájdalom! utána folyton emelkedett! Stortában, alig 100 klm. távolságra Rómától már 100 méternyire emelkedett a tenger feletti magasság. A táj erdős, hegyes, az út jó, folyton kigyózó. Lent a völgy

Versenyek rendezése és az országos sport-szövetség.

Ez idei versenyidényünkben még több olyan versenyek lesznek rendezve, melyeket nem sport-egyletek, hanem versenybizottságok rendeznek. — Nem akarunk ez ellen semmit sem szólani, sőt örülhetünk, hogy vidéken az egyletek alakulását az ily versenybizottságok egyengetik előre; csak egy fontos dolgot akarunk a versenyt rendező urak figyelmébe ajánlani és ez a versenyeknek a legszigorúbb sportszerűséggel való rendezése.

Lehet ugyan, hogy a komoly jelleget sok mulatságból rendezett versenynél nem is akarják fentartani s az erők mérkőzése csak a néző közönség szórakozására történik, de ilyenkor a versenyzők kitüntetése se bír, on komoly jelleggel. — Mert mégis különös volna egyforma éremmel kitüntetve látni egy mulatságos verseny győztesét és egy komoly athléta-versenyzőt, mikor amannak versenyénél sem időt, sem távolságot nem mérnek (vagy rosszul mérnek), míg ennél a távolságot és időt a legszigorúbb pontossággal mérik s küzdelmére rendszeren hosszú időn erősíti magát.

A mulatságos és komoly versenyek közt tehát az a különbség van, hogy ott a verseny első sorban időtöltő szórakozás és csak így lelkesítő eszköz a testedzésre, míg itt a verseny mindenekelőtt a testi képzettség komoly vizsgája az erők valódi mérkőzése és csak mint ilyen válik szórakoztató látványnyá. Így pedig mindkettőre szükségünk van. A mulatságos versenyek hatása a nagy közönségre nálunk, hol ez teljesen laikus, még lelkesítőbb, mint a szigorú sportszerűséggel rendezetteké. De viszont a már szak-

értő kis közönség és a versenyző ifjak előtt az ily sportszerűtlen versenyek nem bírnak értékkel és magát a testedzést sem fejlesztik úgy, mint a komoly versenyek. Itt egy másodpercznek egyötöde a futási eredményben a legnagyobb küzdelmet ébreszti fel a versenyre készülöben. — A távolságok pontos felmérése, a stilszerű dolgok betartása a versenyben, mind oly dolgok, melyeket a legszigorúbban kell megtartani, hogy a testi erősödés fő rúgója, a verseny lehetséges legyen ne csak az egy talajon futók közt, hanem minden nemzetek fiai közt is.

Minderre pedig, őszintén szólva, nem tartjuk még elég szakértőnek bármely mulatság rendezésére egybeállított bizottságot. Sőt még a legszakértőbb urakból alakult versenybizottságnak sem volna joga a versenyérmek veretésére. — Ezt a szakértői felelősséget és érmek verésének jogadását pedig nem lehetne másra ruházni, mint e lapok által már oly rég sürgetett országos sportszövetségre.

Ha azt akarjuk, hogy fiatal sportéletünkben ne történjenek a komoly sportember előtt szégyenletes baklövéses és ne árasztassék el érmekkel az egész ország; úgy nem sokáig várhatunk a szövetség alakításával.

Az érmek veretésének jogát ugyan kissé nehéz lesz megszorítani, mert hisz nálunk mindenki verethet akár a maga számára is kitüntető érmeket. Hanem ha majd meg lesz a különbség a joggal vert sportérem és a talmivá vált magánjellegű versenyérem közt, akkor az ilyenek viselése sem lehet senkinek büszkesége. — Mindemellett az eddigi mulatsági versenyeken is lehetséges lesz az érmek verése, osztogatása, de csak is ott, hol a versenyek sportszerű rendezésébe az országos sportszövetség is befolyást gyakorol. — Sőt a szövetségnek ép feladata lesz,

rétjei mocsárosak, a mély árkok szakértő csatornázási rendszerrel tanúskodnak.

Sok bajom van a Rómába induló társaskocsikkal, melyek elé fogott lovak borzasztóan félnek gépemtől, én a késedelem miatt boszankodom, a kocsisok káromkodnak, ők tudják miért. Baccanónál már 300 m. tengerfeletti magasságba érek, visszatekintek még egyszer Róma felé, de nem látni belőle, vagy is inkább csak gondoljuk látni a Péter temploma kupoláját. Adieu! A levegő sajátságos fanyar dögleletes szagú, később balra vagy 20 klmnyi posványos tavat fedezek fel, annak tulajdonítottam e borzasztó szagot. Bámulva veszem azonban észre, hogy gépem a legnagyobb könnyűséggel hajt fel a merész ívhajlású dombokra, a nagy munkában észre se veszem a változás okát, egy percze én is mint Servadac Hector, azt hiszem a föld elvesztette vonzó erejét, de hogy a kis szellőből valóságos sirokko lett az én percznyi előnyömre.

Ronciglione előtt balra az út mentében régi etrusk város romjai, Impostától balra egy kedves kis tó látszik, mely az előtt mintha egy vulkánnak lett volna kratera, a táj mindjobban kihalt, magasabb tengerfeletti helyzetet foglal el.

Impostát elhagyom, miután egy kis bort, néhány nyers tojást tudtam kapni s repülj!

Alig hogy a városból kiérek, az út a triterbori hegynek vezet, magassága az 5000 métert haladja meg, nincs mentség, nem segít se kedvező szél, se pihent lábikra, 4 kilométernyire tolni kell felfelé a gépet.

A viterboi hegy tudvalevőleg a régi világban mint Etruriának fő védőbástyája gyanánt tekintetett, Fabius konzul megmászta s az etruskok rövidet huznak. Igaz, hogy a tulsó oldalon a leszállásnál ugyan úgy vigyáztam, hogy Viterbo előtt is San Remot ne csináljak.

Déli 12 órakor értem a városba, 7 óra óta 80 kilométert tettem meg. Rövidesen megebédeltem. Egy francziául beszélő olasz, ki asztalomhoz ült, szíves volt a város nevezetességével megismertetni. Székesegyházuk, melyet bejövet láttam, egy gyilkosság színhelyeül szolgált, melyről Dante poklának 12-ik énekében

beszél, a téren meg IV. Adrián pápa kengyelét — jobbágsága jeléül — I. Frigyes császár tartotta.

Ebédemet végezve, arra a nevezetes templomtérré léptem, ott ültem fel, ámbár egy vikszos kalapú nem épen udvariasan szólítottatott le alkotmányomról.

A váro t elhagyva, sívár, kietlen meszes vidék következik. Minden jó, csak a táj kétségbe esett képe s a boruló látbatár sirásra készítő. 20 klmnyi jó út után Montefiascoret hagytam el, miután kitünő muskotály borával megöblítettem száradó torkomat. Majd elöttem a bolsenói tó, melynek kerülete 46 klméternyi s nem kell senkinek kiérdemelt geologusnak lenni, hogy beismerje, hogy ez csakugyan egy kihalt krater. Angolnai még a purgatorium-ban is meg vannak dicsérve, a 24 ének alatt. Érdekes képet nyújt e tó felülről a hegy oldalába vágott útról tekintve, apró szigetkék látszanak rajta, ezek egyikén fojtattott meg tudvalevőleg Nagy Theodorik leánya Amalasanthe.

A mint így elbáméskodom a tó szépségében, a szép idyllen, melyet a síkra épített etrusiai faluk képe nyújt, nem veszem észre, hogy egy óriási zápor szakad rám! A bazalt kövekből kirakott út ellentállott a lágyulásnak, utána kemény maradt, rólam csorgott a víz! Bőrig áztam.

Délután 3 óra tájt értem Bolsenába. Az első kocsmába vetődtem, szótlanul ültem egy jól égő kandalló elé s nagyon elbúsultam magam, de rossz pálinkát, azt ittam — sokat! Testemen egy szikrányi száraz nem volt, az ivóban piszkos képű emberek sugva-búgva dugták össze fejüket, a mint sandítva reám tekintettek. Az ereszről locsogva zúgott a zápor.

A vasúttól 20 klmnyi távolságra vagyok. S ez emberek nem értenek engem — én nem értem őket! Mit tegyek most, ha az eső eltart egész éjjel, eláznak az utak, nem fogok elindulhatni három napig. Itt rekednem nem szabad! — Eszembe jutott az alelnöknek mondott ígéretem: «megteszem ez utat velocipéden, annyira, a mennyire az idő megengedi, ha más járművet használandok, kilométerről kilométerre tudatni fogom önnel».

Megittam 50 centimes ára rossz rumot s a parasztok nagy hüledezésére kimegyek, gépre ugrom, Orvieto felé menendő.

Tollam gyenge azon jeremiádák leírására, melyeket elmorzsol-

hogy minden alkalmas vidéki mulatságon a maga költségén is rendezzen a testgyakorlatok minden ágában versenyeket.

A mostani furcsa sportviszonyokat meg kell változtatni, mert csak nem akarjuk megtérni, hogy érmeink közül egypárnak feltűzése mosolyt csaljon a dolgokkal ismerős ajkára. — Most úgy vagyunk, hogy a sportkörökben az érmeik értékének bizonyos rendjelszerű értéket adunk és van sok olyan, mely a rosszhírű perzsa-érmeknél is értéktelenebb. — Az érmeiknek e rendfokozatát a versenyek komoly küzdelme adja és mindenkor az lesz a legértékesebb, hol e küzdelem a legtöbb jó erő mérkőzésében áll. Ezen értékkülönbség mindig meg lesz az egyletek érmei közt és az az egylet lesz mindig a legtöbbre becsülendő, melynek érméért a legerősebb küzdelem szükséges. — Az országos sportszövetségnek lesz feladata, hogy valamennyi sportéremnek megadja a megtisztelő jelleget az által, hogy a versenyek rendezését kellő szigorral ellenőrzi és kellő erővel támogatja.

VIDA GYULA.

A «Fertői csónakázó-társaság».

A magyar sportközönségnek kíváncsisága már régen várt valami tájékoztató hírt a fertői sportéletéről s magunknak is eddig csak egy alkalommal volt módunkban (Mihálovics tollából) a Fertő urairól hírt adni. Most abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy, a fertői sportéletet minden oldalról részletesen ismertető élvezetesen írt levelet küldhettünk.

A «Fertői Csónakázó-Társaság» 1882-ik évben keletkezett s 1883. év elején szervezkedett — a nélkül, hogy az nyilvánosan elismert egyleti jelleggel bírna még jelenleg is. — Az egyesület voltaképen egy magántársaság, melybe csupán olyanok vétetnek fel, kik az összes tagok által tagul kívántatnak, miért

tam e 20 kilométer gyaloglása, bukfenchezése, négykézláb mászása, toléása, búzása, vonása közben.

Isten bocsásd bűnömöt, sokat káromkodtam márczius 24-ikén, majd az évfordulóján e napnak le viaszgyertyázom!

Órvietői vasútállomáshoz érve 5 óra tá t, az eső még folyton szakadt. Beültem a restaurációba s vártam az első Florenczbe induló vonatot. Gépemről s magamról a sarat lapáttal hányhatam volna! Ez a miserábilis állapot még nagyobb bajt zúdított a nyakamra.

Tudvalevő dolog, hogy a szerencsétlenség duplában, triplában jár. Nem magamra vonja sáros állapotom az olasz zsandárság figyelmét? Ők nem beszélnek francziául, én nem értek olaszul — egy a vonatot váró olasz-franczia tanár von ki a hinárból.

Bizony, midőn reggel a Piazza del Popolo felültem, nem hittem, hogy ily csütösen végződjék nappalom!

Este 11 óra tájt Florenczben, a «Hôtel de la Ville» első emeletén volt szobában, puha fehér ágyon volt bőven alkalmam elmerengni a velociped-utazás kínos élvezetéről.

Ugy a hogy elértem tehát Florenczbe (Firenzába), régente Toskánának s a 60-as években Itáliának fővárosába.

A mi hajdanta Romája volt a világnak, az lett Florencz a modern korszakban Itáliának: a nyelv, az irodalom, a tudomány, a művészet bölcsője. Hiszen Dante, Boccaccio, Leonardo Bruni (alias Arétin) bölcsője itt ringott. A XVI. század elején az olasz művészetek három corypbeusa itt dolgozott együtt: Leonardo da Vinci, az «Úrvacsorája» halhatatlan szerzője, Michel Angelo és Raphael. A város maga a XIII. században virágzó kereskedelem birt, melynek lendülete még inkább nő az arany «florin» ok verésével. A XIV. században lakói sokat szenvedtek a polgárháború által okozott bajoktól — ekkor történt, hogy Dante, mint Ghibelin-párti száműzetik szülővárosából, majd meg a Boccaccio által leírt pestis sanyargatja őket. A XV. században újra virágzásnak indult, igaz, hogy e felvirágzást nagyban a hatalomra vergődött Medicis családnak köszönhette.

A város az Arno által hasított ketté, az Appenninek utolsó láncolatai félkör alakban veszik körül.

Vándorlásomat Florenczben és Florencz körül igen természete-

is, ha csak egy tag ellenezné is a felvételt, annak megtörténnie nem lehet.

A társaság működési tere a Fertő tava, melynek délnyugati partján Rákos és Balf községek között a halászházak, u. n. «Segenshütten» közvetlen közelében áll a társaság hajóháza s előtte terül el kikötő helye. — Telepét egy 17 m. magas s az egyesület vörös-kék lobogóját viselő árboz már messziről észrevehetővé teszi. — Ezen ház és kikötő Sopron városától épen ötnegyed-órányi távolságra fekszik s azért az egyesület tagjai az évadon át a társaságnak mindennap közlekedő társaskocsiját kénytelenek használni.

A társaságnak van egy dísztagja, t. i. nsgos Berghofer Rudolt cs. és kir. corvett kapitány, azután 14 rendes működő tagja, u. m. Augustich Antal törvényszéki bíró, Barthodeiszky Kálmán törvsz. joggyakornok, Bejczy Sándor ügyvéd, dr. Fischer Gyula ügyvéd, Kiss Ödön ügyvéd, Lähne Miksa tanintézet tulajdonos, Laubhaimer Oszkár kir. körjegyző-helyettes, Lenck Emil nagykereskedő, Lenck Gyula nagykereskedő, Oesterreicher Géza vasp. igazg. titkár, Simay Tivadar vasp. igazg. mérnök, dr. Szilvássy Márton ügyvéd, dr. Szóka István ügyvéd-jelölt, Vághy Béla ügyvéd-jelölt.

A társaság kedvelt sportja a kitűnő terrenumnak megfelelő vitorlázás, mi mellett az evezés sem lesz teljesen elhanyagolva. A járműpark áll: 1. «Rudolf» 1.65 tonnás Houari (Gunther) szerelésű félig fedett vitorlás yachtból, melynek hossza: fedélzeten 6.15 m., vízvonalban 5.55 m., legnagyobb szélessége 2.22 m., mély járata 0.63 m. Kraweelre építve 540 kilogrammot nyomó ólomgerinczel ellátva. — Árboz, sudárral együtt 9.50 m., nagy rúd (Baum), hossza 6 m. Előrud (Bogspriet) 3 m., törzsön kívül ugyanez 1.75 m. Oldalvit. rúd (Spinnakerb) 3.85 m. Nagyvitorla területe 25.7 négyeszm., kis vitorlái 5.8 m. Oldalvitorlái 17 négyeszm.; — épült 1884. év tavaszán Pólában, tervezője nsgos Berghofer Rudolt cs. és kir. corv. kapitány az «Andreas Hofer» parancsnoka, építette Domenico Fauganel. — Ezen yacht az 1884. év július 13-án nálunk lefolyt mérkőzésben (matsch) egynegyedórái időközrel verte meg a bécsi Segelverein tagjainak tulajdonát képezett 3 t. «Medeat», előnyözés (handicap) nélkül s nyerte el a díjul kitűzött nagy ezüst érmet.

Következik ezután 2. «Medea», épen 3 t. Sloap szerk. cajüttös s kormányteres (cocpit) teljesen fedett s czinkpléhvel bevont yacht. Hossza fedélzeten 7.30, vízvonalban 6.20 m., legn. szé-

tesen a város közepén kezdém, miután reggeli gyanánt sok csokoládét bekebeleztem.

A Piazza del Signoriáról jöve, betértem a goth izlésű Loggia dei Lanzi szobor művét megtekintendő, «Polyxena elrablása» szobra előtt állok, midőn egy gyanús külsejű fráter közeledik felém, vegyek tőle florenczi tájképeket. — Nem kell nekem, hisz már minden zsebem tele van vele! — No abban az esetben vegyek tőle más fajtájúakat — s ezzel egy méter hosszúságú, tenyér szélességű papírt fejt ki. — Vagy 20 darab obscenus fénykép volt rá fotografizva.

Olyanformán manővroztam, hogy a tőlünk 3 lépésnyire álló rendőrnek a commerce-t okvetlenül észre kellett venni. Igen könnyősen viselte magát, daczára annak, hogy mindent látott. — Párisban az ilyen üzlettel foglalkozó fráter a 100 frank pénz-bírság s a két évi fegyház alul nem szabadult volna — Florencz utcáin nyíltan gseftelhet. — Utálattal zavartam el magamtól a brigandot!

Majd egy negyedórát szántam a jelenlegi városházára (Palazzo Vecchio), a melynek külseje régi lovagvárnak tetszik, lőrésivel és majd 100 méter magasságú tornyával.

Majd a Galleria degli Uffizi képtárába mentem.

Ezen, a Medicis-ektől eredő képtár tudvalevőleg gyarapodva a lotharingiai hercegek képtárával, egyike a világ leggazdagabbjainak. A flamand és holland iskola is képviselve van Rubens és Rembrandt remek művei által. Majd a szomszédtermekbe haladva, ott találjuk a régi szoborművek között a Medici Venus szobrát, mely Tivoli mellett találtatott, odább Raphael és Tizian remekei. Majd odább Salvator Rosanak látjuk tájképeit a venetiai és lombardiai iskolában.

Oh mennyire emlékembe hozták e remek a «route de la Corniche» t!

A következő teremben meg Rubens «Venus és Minervá»-ja mennyire eszembe juttatta némely hazánkbeli szépet!

A nagyon sok szép látása végre is kifárasztott, kiéheztetett.

A gyomor követelményének eleget téve, siettem a többi nevezetességekhez.

(Folyt. köv.)

lesség 3 m., mélys. 0.70 m. Árbocz magassága 8.75 m. ágas (gaffel) 4.20 m., nagy rúd 6.85 m. előrúd törzsön kívül 3.40 m., összesen 4.20 m. — Nagyv. 34 négyszög., kisv. 10.78 négyszög., hajó súlya (Ballast) 780 kgr. — Épült 1884. évben Bécsben.

3-ik vitorlása «Julia», épen fél tonnás nyílt, Sloop sze elv. csónak. Épült 1882. Balaton-Füreden, Young Richárdnál.

4. «Lissa», 4 evezős karesúan épült dereglye. 1883. évben épült ugyancsak Youngnál.

5. «Elsa», 4 evezős rovlockos. — 1884. ben épült Leux-él M. Frankfurtban.

6. «Phantom», vitorlás canoc.

7. «Fecske», kicsiny sandolin.

8. «Fertő», 2 és 2 párevezős, épült Boguthnál Bécsben, 1885. tavaszán.

9. egy halászdereglye képezik a jármű parkot.

A társaság összeköttetésben áll a bécsi vitorlázó társaság több kitűnő tagjával. Ugyancsak megfordul a Fertőn többször Droory Ede ur is, a «Lia» alelnöke s kitűnő vitorlázó, a kinek már mult évben négy szép vitorlása horgonyzott a kikötő előtt s a ki most fejezi be «Eleonore»-t a 20 tonnás és szintén a Fertőre szánt 2 árboczos schoonerját, melyet legközelebb lesz szerencsénk Gerstorffer, továbbá Helly testvérek s társaiknak szintén Bécsben épült «Orion» nevű vitorlásukkal együtt üdvözölni. — Hogy lesz-e az idén is verseny és illetve mérkőzés, még nem tudjuk, de úgy hiszem, az nem maradhat el most sem.

Megjegyzem még, hogy nálunk a vízi sport már mekezdődött s néhány napja, kivéve egy még tatarozandó s felszerelendő vitorlásunkat, a többi már vigan hasogatja a Fertő haragos zöld hullámain.

Nagyon kár, hogy nálunk még oly kevés gond fordítatik a vitorlázás ügyére s a mi csaknem hihetetlen, a hajózásnak s szerelvényeiknek magyar elnevezései teljesen ismeretlenek előttünk, a mi reánk nézve annál kellemetlenebb, mert az évadon át sok idegennel, különösen pedig németekkel sűrűen érintkezünk. — Igaz ugyan, hogy már én megkértem egy magyar akademikus urat levélileg, az összes hajórészek rajzának német, angol s esetleg francia elnevezésnek melléklése mellett, megfelelő magyar kifejezések szives közléséért, vagy pedig útmutatásért a célból, hogy hol volnának azok megszerezhetők, azonban kérelmemet válasza sem érdemesítették s így hát használjuk a régi német műkifejezéseket és vezény meg jelző szavakat továbbra is, vagy jól-rosszul — szegényszemre — olyakat magunk is faragunk.

Pedig azt gondolom, a Tisza, Duna mellékén, a Balaton vidékén tán még sem nevezik a hajó jobb felét «steuerbord»-nak, a balt «backbord»-nak, tudnak ott a «vor» és «hintersteven», «luw» és «lee», ugy a «bau» és «strog»-ra magyar kifejezéseket is s nem hiszem, hogy ott «stag» olnának s «halt» ba mennének s hogy mi a «bug», a hajón magyarul is meg tudnák mondani.

Igen, értem s tudom, miszerint a hajózás, nevezetesen a tengeri hajózás magyar ember előtt alig ismeretes, meg hogy műszavakat csak ugy a dolmányujjból kirázni nem lehet, azonban azok másutt sem ugy termettek, mint a subagallér, hanem mégis visszásnak, sőt tán szégyenletesnek kell tartanunk, midőn látjuk, hogy 5 művelt ember ülven valamely evezősön, a kormányos oly formán vezényel, hogy «strog állj!» «bau huzd!»

Hanem már magam is veszem észre, hogy az oly néhézkesen «fott»-á lett levelemet a kellőleg nem «reffelt» «klüver» «gross» és «top» segélléllátott tollam nagyon «lee»-be nyomja, miért is jó lesz «leilegen»-t vezényelni, nehogy valamely ismeretlen nem sejtett «frische Br ts» vagy épen hirtelen jövő mérgező «Bö» miatt még «kenter» üljek is!

Mégis mielőtt bucsút mondanék t. szerkesztő urnak s bucsúmatát kérem unalmas hosszadalmasságomért, még egyszer «klar zum Staen!»

Van szerencsém még értesíteni, hogy vannak szabályzataink is, a melyek azonban leginkább csak a hajóházban való magatarásra vonatkoznak s meglehetősen hiányosak, miért is azokat legközelebb kiegészítjük s kormányhatóságilag is jóváhagyjuk.

A folyó évre mult 1884. évi december hó 27. én megtartott közgyűlésünkben megválasztottak elnökké Kiss Ödön, művezetővé Laubhaimer Oszkár, pénztárossá pedig Oesterreicher Géza, kik ez évben a társaság ügyeit vezetik. — Közgyűlésünk az idén 3 volt s tán egy-kettő fog még tartatni. — Felvételi díj 25 frt, évi tagdíj pedig 60 frtben lett megállapítva. Ha a társaság új járművet kívánna szerezni, az aláírás útján történhetnék meg.

Maradok kiváló tisztelettel:

KISS ÖDÖN,

a «Fertői Csónakázó-Társaság» elnöke.

A testgyakorlatok csarnoka a kiállításon.

(Képpel.)

A csinos külsejű épület maga is egy torna-csarnok mintájának tekinthető, melynek a anyosságá rögtön szembe tűnik. Az épületnek homlokzatát mutatja képünk, melynek szélessége és így a belső teremé is, 10 méter.

A bejáratól jobbra és balra két kis szobácska van, melyek nagyobb kiviteben ültözők lehetnének, most irodának és szolalaksáknak használatnak.

Az épület belseje egy szép világos csarnokot képez, (20 m. hosszú). A csarnok 16 méternyire deszkával van fedve, míg 4 méternyi téren a csarnok vége cserhéjjal van behintve. Az ablakok kellő magasságban vannak (5—5 mindkét oldalon) s a terem világossága a legkellemesebb.

A mászópóznák és kötelek számára való gerenda is a kellő helyen van felállítva s rajtuk a legremekebb kivitelű tornaszerek, melyekről később egész részletesen fogunk írni.

A csarnoknak a fő bejáratall szemben az épület hátsó falán egy más kijárása is van, de mely most izléses függőnyvel van részben fedve.

Az egész csarnok építési költségei megközelítik a hatezer

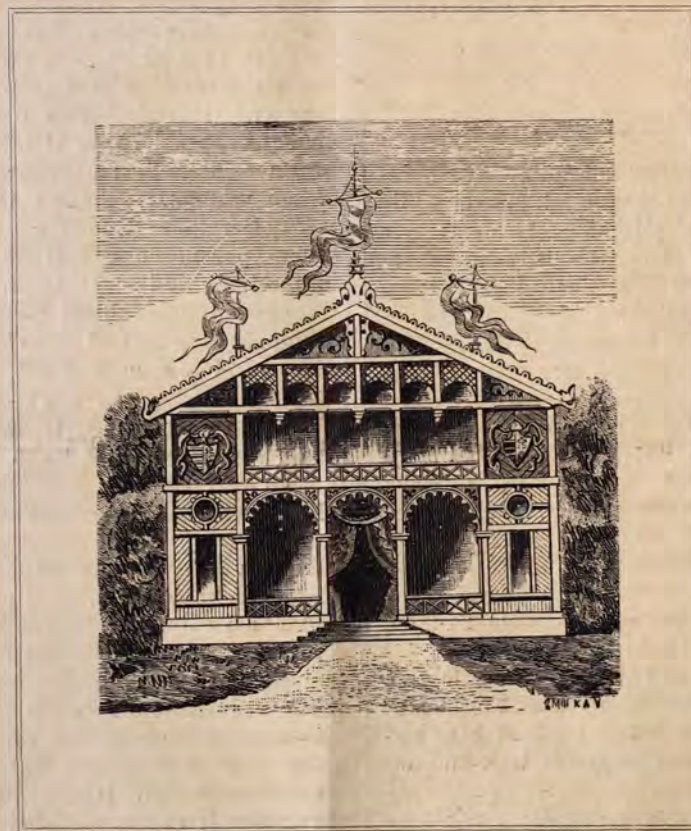
forintot, de ha azt a csint és izléses munkát tekintjük, mely az épület belsejét és külsejét fedi, ugy nem vehetjük soknak ez összeget.

A csarnok tervezésénél és belső berendezésénél a legtöbb munka és így legtöbb érdem is Bokelberg Ernőnek jutott, ki fáradhatatlan szorgalommal az első oszlop leverésétől az utolsó tárgy beszállításáig közremunkált a csarnok rendbehozására.

A kiállított tárgyak elrendezéséről általánosságban csak jót mondhatunk. A mint az ember a csarnokba lép, első tekintetre ugyan a mintákkal telt asztalok nem hatnak jól, de a mint beljebb lépünk és a csinos tornaszereket látjuk, a kép kellemesebb lesz. Különben is a csarnok háttere van a legszebben rendezve. Közepén a Vermes lajtorjája és két oldalt a Kertész Tódor és Oherolly által kiállított hasonló szoba tornaszerek jó képet adnak.

A csarnok fedélzete alatt egy Oherolly által készített kirándulási csónak függ, jól betöltve a különben magas felső tért.

A közönségnek kedvelt helye e csarnok s rendesen telve van látogatókkal.

A TESTGYAKORLATOK CSARNOKA A KIÁLLÍTÁSON.

A kiállításról.

(Képekkel.)

A «te-gyakorlati csarnok» ban kiállított könyvek közt igen érdekös a «Nemzeti torna-egylet» versenykönyve, melyben az egy-let fennállása óta 1865-től kezdve minden díszornázás és verseny győztesének neve be van vezetve. A díszes könyvet az egy-letnek Czettel Gyula ajándékozta. — A könyv egy kis bevezetéssel is el van látva, melyből a következő főleg jellemző sorokat közöljük. A versenyek kirándulások és díszornázások alkalmával tartattak a versenyzők különös előkészítése (training) nélkül, — nem cséleztetvén az egyesek sajátos képességének fokozása.

Igen becses könyv, azon nagy munka is, melyet Bokelberg miniszteri megbízásából állított össze az 1873–1875-iki közép-iskolai tornázás állapotáról.

Most térjünk át pár feltűnőbb testgyakorlati eszközre s természetesen első sorban azokra, melyek magyar találmányok és a magyar ipar termékei. Ilyen a

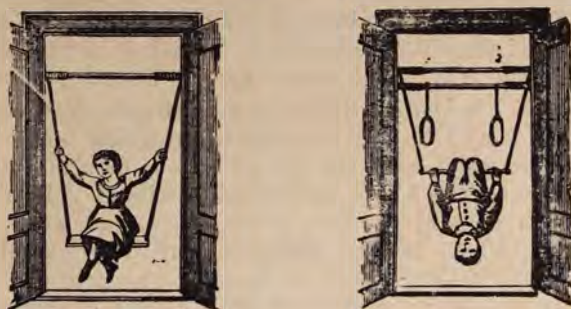
Vermes Lajos lajtorjája, mely tökéletesen egy kétágú a festők által használt lajtorja alakját mutatja, csak hogy fokaiából csak a két legfelső, két legalsó és két középső van meg. A lajtorja több-féle nagyságban készíthető, a kiállított körülbelül 4 méter magas. A lajtorja fokait nyújtószerű vasrudak képezik és ezeken lehet az alacsony nyújtó és magas nyújtó számos gyakorlatait véghezvinni.

Ha a lajtorja két ágát egymáshoz közel huzzuk, úgy a középső két fokon korlátgyakorlatok végezhetőek. — A most kiállított szernek fokai nem vehetők ki és helyezhetőek vissza, de Vermes az ezután készítettéknél bizonyonyal úgy alkalmazza a vasrudakat a faoldalokba, hogy innen könnyen kivethetőek legyenek. Így aztán a szer sokkal használhatóbb lesz, mert ha például a középső vasak egyikét kiveszük, a másikon mindjárt szabadabb a mozgás. Ha pedig mindkét középsőt kiemeljük és az egyik felsőt is, úgy a legtöbb magas nyújtó gyakorlatok végezhetőek lesznek, az előbb nagyon korlátozó szeren. — Így a szer nagyon alkalmas szobai tornázásra, de mint könnyen hordozható és alkalmazható szer egyletekben is helyet érdemel. Mindenesetre dicéretre méltó Vermes buzgósa, mely nemcsak öntete erősítésén, de a testgyakorlatok fejlesztésén is munkálódik. — A szobatornázásra nézve azonban sokkal alkalmasabb, eredetileg erre a célra is készült a

Kertész Tódor «Regeneratora», melyet a jelen alakban Oroszi állított össze. A tornaszer, mint képünk mutatja, egy szekrényből áll, mely oly gyönyörűen van kiállítva, hogy bármely szobának díszére válhat. És ez bár nem a fődolog a szer használata mellett, mégis nagyon lényeges, mert a szobatornaszereket igen sokan ép azért nem használják, mert nem akarják velük lakásokat elrujíttani. — A «Regenerator» elnevezést a szer azért nyerte, mert az összeállítója főleg a gyenge és az egy-let tornázásban részt nem vehető beteges egy-let számára készítette, de családunknak, ha azt hinnénk hogy a szerrel a máredzett testet is ne lehetne szorakoztató módon erősíteni. A tornasz-er lényege abban áll, hogy az ember minden izmát lehetőleg egyszerű mozgással erősítse. E célzt az által igyekszik a szer készítője elérni, hogy a szekrény különböző helyein fogával ellátott kötelek végeire a szekrényben súlyokat aggat, melyeknek felemelése a képünkön látható kötélműzással történik. De ily fogóval ellátott kötélnél négy pár van, mind más-más helyen elhelyezve, úgy hogy minden lehető izommunkásság előidézhető velük. — Hanem, hogy a gyakorlatokban még több változatosság legyen, van a szeren két pár mászókötel, két lengő nyújtó és egy kengyel-hinta. A gyakorlatokat, melyek a szeren végezhetőek, szükség-telennek tartjuk leírni, mert bárki is szívesen tud magától rajta kigondolni. — Ára ez univerzális tornaszernek eleinte nagynak tűnik fel, (150–400 frt) de ha meggondoljuk, hogy kiállítása a legremekesebb és hogy több életem keresztül egy egész családnak képes a testi épségét biztosítani, nem tartjuk árárt nagynak. Különbösen azért alkalmas családok számára a tornaszer, mert a legkönnyebben lehet a szerrel a gyakorló erejéhez alkalmazni. Nem kell erre ugyanis mást tenni, mint a szekrényben levő súlyokhoz tenni, vagy azokból elvenni.

Ezen drágább, de általánosabb tornaszer mellett van Kertész-nél egy olcsó és bámúlatos könnyen felállítható és elrakható tornaszer, ez a Clark féle tornaeszköz és szobahinta, melyeket érdemesnek tartunk képb-én is bemutatni. E nyújtóféle szer fő-előnye, hogy pár perc alatt meglepő könnyűséggel az ajtó közé helyezhető minden sróf és szegek segítsége nélkül, s miután a

keresztrud két végén erős gummigyűrű van, ez lehetlenné teszi a lecsúszást és falak rongálását; a keresztrud középső része nem lesz megterhelve, mert a súly csak a két végén levő vas-részekben fekszik, s így 100 kilót könnyen kitarat. — A felállít-ás a következőleg történik. A keresztrudat az ajtó közé tartva

— a milyen magasra azt felállítani akarjuk — a középső részét srófoljuk, miáltal az ajtófelre erősen ráfeszül, és a rajta levő két karikába belekapcsoljuk a hintát vagy szükséglet szerint a trapezt, és kész az egész torna eszköz.

Kertész a Testgyakorlati csarnokban elhelyezte nagy árjegyzékét is, mely a maga nemében páratlan. E több mint 850 ábrával ellátott árjegyzékben a sport esiknem minden eszköze fel-található.

Az athléták tavaszi viadala 1885. május 17-én.

Kissé borongós, de egészen versenyre való időben folyt le a «Magyar Athletikai Club» tavaszi viadala. Közönsége a versenynek igen szép volt, csak az eddigi rendes látogatókat, az arisztokraczia tagjait kerestük hiába. Még Kinsky gróf se jött el, hogy harmadszori küzdelmével a club legnagyobb kitüntetését elnyerje.

A versenyt rendező bizottságok a következőleg alakultak meg: Versenybíró: Desseffy Aristid. Pályabíró: Dáni Vilmos, tudor, Lajnok, Abonyi Emil, Kisbaári Kiss Ferencz, Lisznyay Tihamér, Nádasly Ferencz gróf, Szilágyi Dezső, Zichy Jenő gróf. Versenyt rendező-bizottság: Luby Gyula tudor, Asbóth Jenő bajnok, Dusóczky Károly, Fehér Gyula, Gyórfy Aladár, Halász Zsigmond, Kiticán Zsigmond, Koller Károly orvostudor, bajnok, Kosztka Emil tudor, Münnich Aurél, Pálfy Viktor, Pogány József, Hentaller Lajos, Takács Győző, Takács István, Tury Sándor. Indító és versenyt intéző: Bély Mihály. Tér- és időmérő: Rác Géza tudor, orvos: Lisznyay Elemér tudor. Jegyző: Vermes Lajos bajnok. A versenyeredményeket a számunkban csak röviden a következőkben ismertetjük.

I. Táver verseny. Nyíltverseny. Győztes, ki 30 perc alatt legnagyobb út (legtöbb kört) hagy hátra. — («Go-as-you-please»). Elsőnek egyleti ezüst-érem és tiszteletajándék, másodiknak bronz-érem. Neveztek: 1. Vörösmarty Mihály, a «Magyar Athletikai Club» taja. 2. Kükemezey Árpád, az «Achilles» egylet tagja. 3. Olteanu Sándor, a «Nemzeti Torna Egylet» tagja. 4. Körber Ferencz, a «Nemzeti Torna Egylet» tagja. A négy nevezett mind kiállt, de végig csak Vörösmarty és Olteanu futott ez utóbbi érvén be könnyen elsőnek, a fél óra alatt körülbelül 5380 metert futva be.

II. Síkverseny. (Juniorok részére). Táv: 100 méter résztvesz-nek a «M. A. C.» ama tagjai s a budapesti tudomány- és mű-egyetemnek ama polgárai, kik futásban még első díjat nem nyertek. Első díj: bronz-érem. A 12 nevező közül kiálltak Dic-sőffy Kálmán, Bogdány Ferencz, Geier József és Gyárfás Géza. Első lett Bogdány körülbelül 13 mp alatt.

III. Magas ugrás. Nyíltverseny. Az iram tetszésszerinti; az elugrás a deszkáról történik, melynek magassága az eredmény-ből levonatik. A deszka távolsága az átugrandó nádtól 1.20 cm. A ki a nádat ugyanazon-magasságban kétszer lelti, vagy talpával sodorja, vagy ugyanazon magasság átugrásánál kétszer lelesik, eláll. Egyenlő legmagasabb ugrás esetében a versenyzők kívánatára 1.50 cm. magasságnál a verseny újra kezdődik. Első egyleti ezüst-érem és Desseffy Aristid a «Magyar Athletikai Club» alelnöke által felajánlott tisztelet-díj, második bronz-érem nyer. 1. Kükemezey Árpád, az «Achilles» egylet tagja. 2. Bogdány Ferencz, a «Magyar Athletikai Club» tagja. 3. Nagybuda-fai Vermes Lajos nemzetközi országúti bajnok, a «Magyar Ath-letikai Club» tagja. 4. Nagybudafai Vermes Nándor, Magyaror-szág viadora, a «Szabadkai Torna Egylet» tagja. Győztes lett Vermes Lajossal való holt verseny után Bogdány. Legnagyobb ugrása 177 cm. 16 cm. magas deszkáról.

IV. Kezdők kerékpár (bicycle) versenye. Nyíltverseny. Távo-
ság: 1609 m. Pályát 5 szőr körül. Kezdőknek azok tekiutetnek,
kik a kerékpározást csak egy év óta gyakorolják és nyilvános
kerékpár-versenyben első díjat nem nyertek. Első beérkező a
club ezüst-érmé, a második bronz-éremet nyer. Hét nevezőből
kiálltak. Zölner József B. K. E. tagja, Rémy Zsigmond M. V.
C. tagja és Dankovszky János M. V. C. tagja. Első Rémy, má-
sodik Zölner, harmadik Dankovszky, de Zölner, mert nem kezdő
nem, kaphatván díjat, Dankovszky nyerte. Időt nem mértek.

V. Bajnoki távolugrás. (Harmadik vetélykedés) Zárt verseny. A
bajnoki mértéket 570 cm. távolságnak átugrása képezi. Ha a
leghosszabb ugrás is ezen alul marad, akkor ez nem bajnoki, —
hanem csak egyszerű — versenynek tekintetik. Díjak: a) a
győztes, ha a bajnoki mértéket elérte, a club ezüstérmét s a baj-
nokjelöltséget nyeri, illetőleg megtartja s reá nézve a «M. A. C.»
bajnoki szabályai kötelezők; a második győzelemért a club
ezüst-érmét; a 3-ik győzelemért (döntő) *állami aranyérmét*, ser-
leget és bajnoki-címet nyer. b) 538 cm. távolságnak átugrása,
a «M. A. C.» ezüst-érmével, c) 507 cm. távolságnak átugrását
pedig bronz-éremmel díjazák. — Ezen alul nincs díjazás.
Minden vetélykedő, — a próbaugráson kívül — három ugrást
tehet: a próbaugrás azonban nem kötelező és nem számít. Előre-
esés az ugrásban jó, visszabukás nem számít. Három ugrás kö-
zül a legjobb számított. Védő: Kinszky Nusi gróf bajnokjelölt.
A 13 nevező közül kiálltak Vermes Lajos, Bogdány, Follinusz
Árpád és Székely Ádám, kinek gyönyörű szép ugrásával (5 m.
92 cm) sikerült is a bajnokjelöltséget elnyernie. A többi ugrás-
ról jövő számunkban.

VI. Sikverseny. Zártverseny. Táv: 1609 m. Elsőnek egyleti
ezüst, másodiknak bronz érem. 16 nevező közül kiállott 5. Győz-
tes Székely György lett, a távot 5 p. 5 mp. alatt futva be. Má-
sodik Vörösmarty Mihály.

VII. Esterházy-díj. (Sík futás.) Zár verseny. Táv: 913 m.
Díjak: Elsőnek a club ezüst-érmé és ha a távot 11 mp. belül
futja meg, Esterházy Mihály gróf által felajánlott tisztelet díj
adatik; másodiknak, ha a távot a kitűzött időn belül futja be,
bronz-érem adatik. 11 nevező közül 3 indult s a győztes Bog-
dány lett, a távot 11. mpercen túl téve meg, a tisztelet díjat nem
kaphatta meg.

VIII. Két angol mértőföldes kerékpár (bicycle) verseny. Nyílt-
verseny. Pályát 10 szőr körül. El 3 beérkező a Club ezüst-érmét,
a második bronz-éremet nyer. 5 versenyző közt első lett Mind-
szenty György 8 p. 15 mp. alatt. Második Bartay Oszkár.

IX. Nemzetközi akadályverseny. Nyíltverseny. Távo-
ság: 201 m. 6 akadályval. — Az akadályok következők: a) egy 4 m.
széles árok; b) egy 2 m. széles árok, után 1 m. magas sövény;
c) egy 3 m. széles árok; d) egy 1 m. magas sövény és 1 mé-
terrel tovább egy 1 m. 10 cm. magas sövény; e) egy 2 m. szé-
les árok; f) 2 m. széles árok, utána 1 m. magas 60 cm. széles
fal és ezután 2 m. széles árok. Díjak: Elsőnek ezüst érem és
tisztelet-ajándék, másodiknak bronz-érem. Vermes Lajos, Vermes
Nándor és Kövy Béla indultak. A versenybíró a felmerült pana-
szok miatt ítéletet nem hozott e versenynél.

X. Tanulók versenye. Távo-
ság 320 méter. Tiszteletdíj az el-
sőnek, s ha legalább hatan indulnak, tiszteletdíj a másodiknak
is. Jelentkezések a helyszínén is elfogadtatnak. Négy induló közt
(handicap nélkül) győztes Szabó Lajos lett, a távot «1 perc s
néhány másodperc» alatt futva be.

XI. Nagy kerékpár- (bicycle) verseny. Nyílt verseny. Távo-
ság 6436 méter, pályát 20 szőr körül. Első díj a club ezüst érmé és
tiszteletajándék; a másodiknak bronzérem. Győztes lett könnyű
szerrel két ellenfelével szemben Vermes Lajos 16 p. 30 mp. idő
alatt. Második Kaszás István.

XII. Gátverseny. Zártverseny. Távo-
ság 230 méter, 10 gáttal
95 cm. magassággal. Elsőnek egyleti ezüst érem, másodiknak
bronz-érem. 19 nevezőből indult 5. Győztes Sándor Ákos. Időt
nem mértek.

XIII. Súlydobás magasba. Zártverseny. Súly 12 kgr., minden
magasságnál 1 javító dobás engedtetik meg. A ki ugyanazon
magasságban kétszer ledobja a nádat, eláll. A verseny 2 m. táv-
és magasságnál kezdődik. Győztes az, ki a súlyt legmagasabbra
dobja. A dobás ugró deszkáról történik. A ki a deszkáról dobás
közben vagy utána előre lép, ezt a dobást elveszti. (Ismétlés ese-
tén eláll.) Elsőnek ezüst-, másodiknak bronz-érem. 11 nevezőből
versenyzett 5. Győztes lett Székely Ádám 376 cm. magas do-
básával.

XIV. Athletikai gyakorlatok. A «Budapesti Kerékpár-Egylet»,
a «Magyar Velocipéd-Club», a «Budapesti Vasparipa-Egyesület»
és az «Achilles»-egylet felvonulása. Műgyakorlatok a kerékpáron,

súlyemelések stb. stb. Mindezekben való részvételre a helyszínén
jelentkezhetni. Körülbelül 30 velocipédista vonult fel kettős és
négyes sorokban, majd Klemm-Mayer Aladár és Vermes Lajos
mutattak tetszetős műgyakorlatokat, végül többen súlyt emeltek.

XV. Vigasz-verseny. (Futás síkpályán.) Versenyezhetnek mind-
azok, kik a viadal napján első díjat nem nyertek. Nevezés a
helyszínén az egylet titkáranál. Táv. 150 m. Az első beérkező-
nek a tagok adnak tiszteletdíjat. Győztes Follinusz lett. Időt
nem mértek.

A versenyek alatt Rácz Pali zenekara játszott.

Az egész verseny részletes ismertetését lapunk zárta miatt csak
jövő számunkban közöljük.

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük
lejárt, hogy **hátralékos összegeiket küldjék be** s elő-
fizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt,
12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legcélszerűbben posta-utal-
ványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe
(Budapest, IV. váczi-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példány-
nyal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával.

KÜLÖNFÉLÉK.

A «Budapesti Kerékpár-Egylet» versenyei. Magyarország első
velocipéd-egylete az idén, jövő hó 29-én nemzetközi velocipéd-
versenyt rendez az ügétő versenytérn berendezett saját verseny-
pályáján. A versenyre már eddig is több külföldi ígérte meg
lejövetelét és Magyarországon mindenik egylet a legnagyobb
örömmel vesz részt a versenyen, hogy sikerültét biztosítsa. Mi
már jó előre szükségesnek látjuk röviden a hiteles kézből kapott
versenypontokat közzé tenni, mígnem a hivatalos sorrendet közöl-
hetjük. A versenyek a következők: 1. *Megnyitó verseny*, 2 klm.
távolság. Azok számára, kik még versenyben nem vettek részt.
2. *Bajnoki verseny*. 8045 méter. Díjak: első küzdelemnél egyleti
arany-érem és 300 frt értékű tiszteletajándék, melyet a második
küzdelemnél is meg kell védni, melynek győzelme után a nyer-
tes bajnoki érmét és «Magyarország Kerékpár-bajnoka» címet
kapja. 3. *Kezdők versenye*. 1 kilométer. 4. *Nemzetközi trycicli-
verseny*. Távo-
ság 2 angol mértőföld. 5. *Hölgyek-díja*. 2000 méter.
6. *Akadály-verseny*. 1609 méter.

A «Neptun» evezős-egylet csónakházának megnyitó-ünnepélye
— mint lapunk zártakor értesülünk — f. hó 23-án lesz.

A «Magyar Dalcsarnok» megnyitása. Várva vártuk a már
megnyitása előtt népszerűvé vált dalcsarnok első előadását. És
valjuk be őszintén némi kételkedéssel néztünk a siker elé. Hanem
az elért szép eredmény után mi is csak gratulálhatunk Solymo-
sinak. A mi magát az előadott részeket illeti, ezekből a mi tol-
lung alá csak a tánc és a lövés mutatványok illenek. A ballet-
és *Jeszzenszky* magántáncosnak különösen a csárdás táncza tet-
szett a szép helyiséget zsúfolásig megtöltő közönségnek. — *Ira
Paine* pisztoly- és fegyver-lövésai szünni nem akaró éljenzéssel
fogadtattak. A lövő először ökölnagyságú üveggömböket lőtt le
a neje kezében lévő kard hegyéről. Majd a neje fejéről egy alig
tojásnagyságú gömböt talált el neje járása közben. Igen ügyes
lövőnek bizonyult Paine a löfegyverrel is; több mint 10 gyorsan
egymásután feldobott gömbből alig hibázott el kettőt. — Nem
tehetjük, bár egészen kívül szakkörünkön is, hogy a legmele-
gebben ne emlékezzünk meg a híres *Nagy Jakab* tilinkóművész játé-
káról. Mikor füttyölve játszott kis hangszerén, a közönség nagy
része azt hitte, hogy a zenekarból fuvolán kísérik játékát. —
Nagy Jakab játékában, gyönyörű magyar dalaiban a legridegebb
kritikus is csak gyönyörködni tud. — És most mondjuk el azt
is, mit a «Dalcsarnok» érdekében minél előbb látni óhajtánánk.
És ez az volna, hogy a «Dalcsarnok» életrevaló igazgatója még
több testi ügyességet produkáló örökét szerződtetne, mert megva-
gyunk győződve, hogy csak is így lesz végig élvezhető a hosszú
műsor. — A dal- és zene-darabok pár óra után unottá válnak
a szórakozni vágyó közönség előtt, bármily változatosan legyenek
is összeválogatva. És az erősebb figyelmet kívánó zenei részek
után határozottan a legjobb szórakoztató mutatványok azok,

melyeket a testi ügyességek művészei produkálnak. De meg az ilyenemű mutatványokban inkább is gyönyörködhetik a «Dalcarnok» leendő állandó közönsége, a felnőt ifjak tömege. — Ne gondolja az igazgató, hogy az erőművészek alkalmazásával háttérbe szorulnának a zenei művek, sőt még általuk hálásabb közönséget nyernének. — A testi erő és ügyesség kitűnő képviselői nem veszélyeztetnék a «Dalcarnok» nemzetiségét sem; mert hisz a sport a legnemzetközibb fogalom és apostolai minden nemzetnél egyformán otthon vannak. — Hiszszük tehát, hogy Solymosi úgy a közönség, mint a saját érdekében csakhamar még több testi erő és ügyesség képviselőjét fogja szerződtetni, hisz az eddigi előadások is meggyőzheték, hogy aránylag a legkedveltebb rész a hosszú műsoron a Paine lövés mutatóványa volt.

Leányok tornázásáról a nagyvárad «Szabadság» a következőket írja: «Rátkay József községi iskola tanító pár hét előtt föl hívta a szülőket, hogy leányaikat tornáztassák; készséggel vállalkozván a testedző tornázás tanítására. Akadt néhány igen helyesen gondolkozó szüle, ki Rátkay József felhívása folytán leánygyermekét a torna-tanulásra beíratta s a beíratkozottak már meg is kezdték az egészséges mulatságot. Igen helyesen. Manapság a gyermeket már nem igen engedjük, hogy gyermek legyen. Mihelyt tud eszmélni, befogják az isten teremtését az A. B. C. magolására s aztán következik a többi. Egy 6—7 éves gyermek már annyi könyvvel jár iskolába, melynek súlya nagyobb, mint a gyermek maga. Beleverik a sok tudományt okkal-móddal a — fizikum rovására. Nem egy újdonság keretébe tartozik korunk e térer észlelhető ferde nevelési irányáról beszélni, csak konstatálni kívánjuk, hogy mai napság a szellem nevelése a fizikum rovására megy. Pedig csak egészséges testben lakozhatik általában véve egész-éges szellem, — mint már a régiek megmondották. Ha ezt belátjuk, lehetetlen be nem látnunk a test-edző tornázás hasznosságát. Lehetnek ferde gondolkozású egyének, kik a nőtornázásnak nem barátai s ellenszenvüket indokolják is azzal, hogy a torna-játék a nő fiomabb szervezetét eldurvítja. Ezen indokot nem fogadjuk el. Az erős, egészséges szervezet még nem eldurvítás, de létfontétele az életerőnek. Ajánljuk a szülőknek, hogy leányaikat tornáztassák».

A berlini velocipedistáknak még most sem szabad a város belső útcaín velocipedézni. Közelebb újabb kérelemmel fordultak az ottani rendőrséghez, hogy e nálunk is élvezett szabadságban részesüljenek.

A londoni aquarium porondján a múlt héten folyt le a professzionátus futóknak bajnoki versenye az 50 angol mértföldes távolságban. A győztes Cartwright lett, a távot 6 óra 19 perc és 19 másodpercnyi jó idő alatt futva be. Ez idő a legjobb 6 óra 14 perc és 47 másodperc mögött áll ugyan, de a győztesnek az utolsó 15 mértföldnél már nem is volt szorítója a 17 ellentél közül.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Május	19-én	bécsi lóverseny.
«	20-án	előleges nevezési zárnap a budapesti regattára.
«	21-én	bécsi lóverseny
«	25-én	Köveskällai athleta-versenyek.
«	25-én	bécsi lóverseny.
«	28-án	«
«	31-én	«
Junius	2-án	«
«	5-én	Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én	bécsi lóverseny.
«	14-én	bécsi regatta.
«	20-án	budapesti regatta.
«	28-án	a «Nemzeti Torna Egylet» ünnepélye.
«	29-én	a «B. K. E.» nemzetközi velociped-versenye.
Julius	19-én	a «Nemzeti Torna Egylet» drezdai útja.
«		közepe táján a «M. A. C.» úszó-versenyei.
Augusztus	2-án	a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én	a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.
«	15-én	a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án	a «Bajai Athl. ta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án	budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án	budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én	«
«	6-án	«
«	6-án	bécsi lóverseny.
«	8-án	budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án	bécsi lóverseny.
«	10-én	«
«	13-án	«
«	15-én	«
«	17-én	«
«	20-án	«
Szeptember	e'ején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

TARTALOM.

Versenyek rendezése és az országos sport-szövetség (Vida Gyulától). — A «Fertői csónakázó társaság (Kiss Ödöntől). — A testgyakorlatok csarnoka a kiállítás (képpel). — A kiállításról. — Az athléták tavaszi viadala 1885. május 17-én. — T. előfizetőinkhez. — Különlék. — «Herkules»-naptár. — Tárca: Montpellier-től Budapestig (Igali Svetozártól).

Nyári lakokba.

Fagyaltkészítő receptekkel
 3 6 12 adagra. Vajkészítő fogas hajtókerékkel 7.50 11.50 16.50 4.50—6.50. Vajtányérok fedővel 1—5 ft. Saláta-készletek 40 kr.—3 ft. Ecet- és olajtartó 2—10 frtg. Sodrony ételbirtók legyek ellen 40 kr.—1.80. Kenyérkosarak nádból 80 kr. Palackdugaszok 10—60 kr. **Bor- és savanyuvíz-hűtők** 1.65—2.75. **Tartós hordócsapok** 65—85 kr. Javított hordócsád az italok megromlása ellen 1 ft. **Kézi palackdugaszoló** 1.40. Pinczetok 3, 5, 8 üveggel 6.75—15 frtg. Kerti japáni napernyők 1—3—15 frtg. Kerti gyertyatartók 1—3 ft. **Kerti székek** kényelmes nádfonadék ülésel, laposra összehajthatók, 2.70—3 frtg. **Játék-asztal** zöld posztóval bevonva, laposra összetéve könnyen magával vihetni árnyékba, 15 ft. Felköltő óra 5.50. **Időjósító házikó alakokkal** 1.50. Időjósító barát hőmérővel 1.50. Biztonsági lánc ajtókra 60 kr.—1.50.

Dr. Fèvre párisi szodaviz-készítő gépek raktára.

Az egészség fenntartásához tiszta üdítő szodavizt nyernünk könnyű bánásmóddal.
 2 4 6 8 10 messzelyes
 7.— 10.— 12.— 14 50 17.— frt.
 A gépben pezsgős italokat, limonádét stb. is készíthetünk. Legjobb bork és szoda egy c.o-mag 2 ft. Bogár-, féreg-, egér-, patkányirtó szerek. Svábhogárító kárpátú por 20—40 krig. Szunyog- és más rovarcsípés elleni szer 50 kr. Angol tyúkszemkarika 12 drb. 24—60 krig. **Erős gyermek-kocsi** ernyővel 7—16 frtg. Gyermek-kocsi, egyszersmind bölcső 13—18 frtg. Önműködő szoptató üveg 1 ft. Angol foggyógyók a fogzást elő-

mozdítják 3 ft. **Irrigateur anyaméh-fecskendő** 3 ft. Allóvet-fecskendők 3 ft. Villanyozó készülék 5—10 frtg. Ágybani betegnek érc vizelőedény 4 ft. Rugany lőpárnák 4.50—10 frtg. Betegeket hordozó gurni 5.00. **Gyorsforraló** 1.50—2 frtg.

Indiai hinta-ágyak fák köré fa- vagy vaslécczel készíthetők 4.50, 6.50, 11, 14, 25 ft. **Accordeon tremolo concert-harmonika** trombitadisz- és magánoktatással, kik kórákat nem ösmernek 7 ft. **Aeolhárfa** házfedélre, szél fúvása által kellemes hangot ad 5 forint.

Mulattatásul és a test edzésére.

Tornaszerek: Mászókötél 5.80. Kötélhágcsó 8 ft. Trapez rúddal 7.50. Trapez karikákkal 7.50. Gyermek-hinta 5.50—9 frtg. Minden ajtó köré alkalmazható erős **nyújtórúd** felszerelve 7 ft. Teljes tornakészlet iskolával és ábrákkal 15 ft. **Tornaczipó** párja 1.30. **Két vívőkészlet** 23.50 **Athletabot** súlyos, 2 ft. Bőrrel bevonva 5 ft. **Léggel tölthető úszó-övek** 8—10 frtg. Úszó-övek parafából 7 ft. Angol **Croquet-játék** 10—25 frtg. Angol **Lawn-Tennis** játék 28—57 frtg. Gummi-labdák —, 20—1.50. Labda-dobó társas játék 1.50—3 frtg. pára. Toll-labdák hozzá 20 kr. drb. **Karika-játék** 12 pár 1.80. Botanizáló-szelence rovargyűjtővel 1.50—2 frtg. Lepke-fogó hálók 35—70 krig. **Uj! Amerikai Jockey**, vagyis kettős fogat gyermekeknek nagy örömet szerez 6 ft. Háromkerékű erős **voltelped** 10, 12, 14 ft. **Hinta-ló** 4.50—7 frtg. Kerti eszközök gyermekeknek frt. 1.20—3.50-ig.

Próba-megrendeléshez 850 ábrával ellátott árjegyzéket mellélél, meg nem felelő tárgyakat visszavesz

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1-ső sz., a „Magyar király” szálloda átellenében.

Budapesti kiállítási sorsjegye 1 ft
FÖNYEREMÉNY ÉRTÉKE
100,000 ft
 20,000 frt
 10000 frt
 5000 frt o.é. stb.
 Az 1885. é. budapesti orsz. kiállítás sorsjáték kezelősege Budapest, Andrassy-ut 48.
4000 nyeremény
11 sorsjegy 10 ft

A sportsmanek figyelmébe!

**Csónakász-, athléta-, velocipédező-, tornász-
és lawn-tennis egyenruhákat**

a legnagyobb választékban, a legkitünőbb szabással és pontosan
készítenek

WEHRMANN F. ÉS FIA

Budapest, IV. Kecskeméti-utca 14.

A sport-öltönyökön kívül mindennemű polgári öltözetet, (ugymint
tavaszi, nyári, őszi és téli ruhákat, felöltöke:) a legkitünőbb
szabással készít. 6-6

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapesten,
(Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst brosch.	4.—
„ „ „ geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
„ „ d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle d's Vergnügens	2.40

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Befizetett részvénytőke 4 millió forint aranyban.
(Alapított 1879-ben)

Kimutatás 1884. évi december 31-ről.

Befizetett részvénytőke aranyban	frt 4.000.000.—
Agio tartaléktőke	„ 795.503,82
Rendelkezési- és nyereség-tartalékalap	„ 480.574,96
Árfolyam-külömbözeti tartalékalap	„ 118.490,88
Elemi biztosítások díjtartaléka	„ 1.168.852,17
Élethiztosítási díjtartalék	„ 1.084.020,24
Díjváltó-tárca	„ 4.260.186,28
Értékpapírok	„ 3.282.760,72
Értékpapírokra adott kölcsönök	„ 62.191,54
Jelzálogkölcsönök	„ 28.990,20
Pénzintézeteknél elhelyezett tőkepenzek	„ 531.333,40
Váltótárca	„ 230.791,10
Érezváltók	„ 58.000.—
A társaság házai Budapesten és Bécsben	„ 1.607.495,27
Pénztárjegyek	„ 208.000.—
Központi pénzkészlet	frt 21.857,99
Pénzkészlet a képviselőségeknél	„ 76.368,40

Készpénz-díjbevétel:

	1880-ik évben	1881-ik évben	1882-ik évben	1883-ik évben	1884-ik évben	
tűzbiztosításokért	frt 1.294.729,87	frt 2.188.891,70	frt 3.079.187,29	frt 3.474.543,85	frt 3.915.842,80	= frt 13.953.195,61
szállítványbiztosításokért	„ 392.120,73	„ 1.387.290,63	„ 2.260.914.—	„ 1.494.335,98	„ 1.659.761,30	= „ 7.194.422,64
jégbiztosításokért	„ 543.337,91	„ 815.055,32	„ 769.411,27	„ 573.570,40	„ 900.003,05	= „ 3.601.377,95
						Összesen frt 21.718.996,20

Kifizetett károk:

	1880-ik évben	1881-ik évben	1882-ik évben	1883-ik évben	1884-ik évben	
tűzbiztosítások után	frt 698.884,91	frt 2.227.247,02	frt 2.143.719,14	frt 2.188.410,45	frt 2.447.833,23	= frt 9.706.099,75
szállítványbiztosítások után	„ 135.736,70	„ 669.183,38	„ 1.577.186,59	„ 1.865.657,81	„ 1.302.337,85	= „ 5.550.102,43
jégbiztosítások után	„ 666.840,82	„ 573.201,45	„ 590.394,52	„ 499.322,18	„ 512.248,88	= „ 2.841.907,85
						Összesen frt 18.098.110,03

Függőben lévő károkért tartalékba helyeztetett	frt 792.719,22
A társaság házainak jövedelme s az értékpapírok és betétek utáni kamat	„ 261.693,73
Az élethiztosítás állaga	„ 17.888.263.—
Az „ évi díja	„ 642.272,35
Az élethiztosítások után kifizetett károk összege	„ 131.682,21
Az élethiztosítások függőben lévő károkért tartalékba helyeztetett	„ 24.975.—
Az 1884-ik évi nyereség	„ 635.875,31
a) Osztalékképen, a 4. számú szelvény beváltására, fizetett részvényenként 30 franc aranyban, összesen 600.000 franc	frt 292.800.—
b) Egy külön, az 1885-iki jégüzlet javára szolgáló tartalék alapítására fordított	„ 50.000.—
c) Az élethiztosítás törlesztendő szerzési költségeiből leiratott	„ 100.000.—
d) A tisztviselők nyugdíjalapja megteremtésének céljából adományoztatott	„ 20.000.—
e) Az értékpapírok árfolyamának emelkedéséből származó nyereség	„ 40.809,18
az árfolyamkülömbözeti tartalékhoz csatoltatott.	

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 2.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

AZ «ARADI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BALATON-EGYLET», A «BEREGSZÁSZI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI KERÉKPÁR-EGYLET», A «BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «BUDAPESTI TORNA-EGYLET», A «BUDAPESTI VASPARIPA-EGYLET ELŐRE», A «DEBRECZENI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «GYÓRI CSÓNÁKÁZÓ-EGYÉSZÜLET», A «KASSAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KOLOZSVÁRI ATHLETIKAI CLUB», A «KOLOZSVÁRI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «KUNSZENTMÁRTONI CSÓNÁKÁZÓ-KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «MAGYAR ATHLETIKAI CLUB», A «MAROSVÁSÁRHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-BÁNYAI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-ENYEDI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NAGY-KANIZSAI TORNA-EGYLET», A «NAGY-KÁLLÓI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «NEMZETI HAJÓS-EGYLET», A «NEPTUN BUDAPESTI EVEZŐS-EGYLET», A «Ó-BUDAI TORNA-EGYLET», A «PANNONIA CSÓNÁK-EGYLET», A «POZSONYI HAJÓS-EGYLET», A «PRIVIGYEI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «RIMASZOMBATI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SÁTOR-ALJA-UJHELYI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SELMECZI AKADEMIAI ATHLETA-CLUB», A «SOPRONI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET», A «SZABADKAI TORNA-EGYLET», A «SZARVASI KORCSOLYÁZÓ-KÖR» ÉS A «SZEVEDI TORNA-EGYLET»

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. minister ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az athletika Erdélyben.

A politikai és társadalmi élet ezerféle küzdelmei között bármily kevésbé tűnjék föl, azért mégis esemény kolozsvári sportszerűleg rendezett atletikai viadal. A sport jellege és hatása igen különféle. A szerint, a mint fölfogjuk és gyakoroljuk. Sajnos, nemesak Magyarországon, hanem ugyszólván az egész kontinensen a sportot főképen nagyúri passzióknak veszik, nem látnak benne semmi komoly munkát és mágnáskodással vádolják azt a középosztálybeli embert, a ki sportról beszél és sporttal foglalkozik. Így történik azután, hogy immár sportnak mondják a boldog emlékezetű krikrizést, az Orfeum látogatását, mindennemű bolondériát és extravaganciát. Ilyen körülmények között persze nem csoda, ha komoly

emberek idegenkednek a sportnak még csak nevéből is és nem akarják átlátni, hogy a sport fölkarolása által nemzeti missziót teljesítünk.

Nevetnek ezen? Nagy mondásnak veszik? Leg-alább is valószínű; Magyarországon új és idegen-szerű dolog, ha a középosztály előtt a sportról beszélünk; de kell beszélni róla, mert a testedés teljes elhanyagolása tönkreteszi fajunkat.

Az embersport: az athletika. Az emberi test kiművelése olyanféleképen, hogy a mellett egyszersmind a jellem, az akarat, a kitartás is fejlődjék és szilárduljon: ez az athletika célja és feladata, melynek Angolországban, tulajdonképeni hazájában oly gyönyörűen megfelelt. Az angol példa követése az, a mit soha eléggé nem ajánlhatunk. Hogy a németek majmolása fajunkat hova sodorta: látjuk; ideje volna

A «HERKULES» TÁRCZÁJA.

Montpellier-től Budapestig.

Az én hazatérésem.

Irta: Igali Svetozár.

(Folyt.)

A via Calzaiolin haladva, a székesegyházhoz, a toronyhoz (campanillához) s a baptistériához érek. Ez utóbbi egy nyolcszegletes kupolás épület, a dél felőli ajtón szent János históriáját ábrázoló fél domborművek bronzból, művésze Pisano 22 évig dolgozott rajta, míg elkészült vele, belseje hasonlít a pizaihoz. Majd a szemben levő székesegyházba néztem. Ez a legszebb góthstylusban épített templom, melyet valaha láttam. Az épület a XIII. századbéli, kupoláját a XV. században készítették el 14 évi munka után. Hosszasága 160 és szélessége 104 m. — A kupola összes magassága 107 m. Kár, hogy homlokzata még ma sem készült el. Viktor Emánuel rendeletéből 1875. óta dolgoznak rajta. Belülről tekintve, az épület impozáns volta meglep, kórusa a kupola alatt van. Az északi sekrestye arról nevezetes, hogy Laureco Medicis ide menekült a Pazzi lázadás alkalmával s itt talált menhelyet.

Kiérve a székesegyházból, a Campanilla őreihez fordulok, felmenetelt kieszközölendő. Megtörténik. Ez építmény négyszögű, 84 m. magas, vagy 400 lépcső vezet egész a tetőig. Szelet éreztem már lent is, azonban felérve észre veszem, hogy egész orkán dühöng, permetező eső és hópelyhekkkel. Adieu holnapra tervezett velocipédezés az Appennineseken keresztül.

Felülről a borús idő dacára szép kilátás nyílt; minden oldal-

ról a hegység óriási hóval takart csúcsai, lennt a völgyben elterülő Firenzával.

Nem időzhettem fenn hosszú ideig, az orkán leröpítéssel fenyegetett, a kapuajtó nagyságú ablakokon meg sűvöltött rémületet gerjesztőleg.

Az Arno tulsó oldalára igyekeztem jutni, midőn a Vecchia hídja mellett Machiavellinek háza mellett utcái szerencsétlenség történt; egy valakit kocsis gázolt el. — Mint egy villamütsére, minden utcából fekete kámzsába bujtatott, fekete álarcos egynék jöttek elő, betegszállító kosárral, a beteget segélyezendő. Tagjai voltak ezek egy középkorban alkotott szerzetnek, — a nép rokonszenvez velök. Üdvös munkájukat végezve — nem váltanak senkivel szót.

Már majdnem szakadó esőbe érek a jelenlegi királyi lakhoz, a Pitti palotához. Kivülről a palota egyszerűsége lep meg, mintha óriási szikladarabokat raktak volna egymás mellé s ez képezné az épületet. — Az örök egyike igen szívesen vezetett keresztül Viktor Emánuel volt szobáin.

Kiváncsi voltam megtudni, vajjon az utak a városon kívül eláztak-e? Egy automedon csakhamar meg lett fogva s ki! — permetező esőben utakat vizsgálni.

A Viala dei Colli-ra hajtottam, Olaszország e legszebb sétányára, mely a kormányznak két milliójába került s simaságra bizony nem állja ki a versenyt a közönséges francia országúttal — szélessége 18 méter, hossza vagy 6 km. A város déli részén kívül vonul el, a dombokról szép kilátást nyújt a városra. Szép rózsasövények, platán szálkák szegélyzik. Balkézről Eugenia excsászár nő villája látszik.

6 óra felé valamelyik Trattoriába vágattam ebédelni s onnan a vendéglőbe a holnap vasútutazáshoz készülendő Bologna felé.

Elfelejtettem elmondani, hogy még Rómában megtettem azt a fogadást, hogy gépemet szobámban meglakoltva fogom tartani.

szakítani ezekkel a szerencsétlen tradíciókkal s a fiatalság nevelését olyan alapokra fektetni, a melyek erőteljessé, egészségessé, minden küzdelemben helytállóvá tennék a jövő generációt.

A kérdés sokkal fontosabb, mintsem első pillanatra hinnők; arról van szó, hogy orvosoljuk a mai fiatalság satnyaságát. Erre pedig nem alkalmas az a nevelő rendszer, a mely nem ismer más czélt, mint azt, hogy a fiú fejét minél több betűvel teletömje. Hogy a testtel mi történik, azzal nem törődik; mi gondja arra, hogy a gyermek a sok iskolázástól és magolástól alig ér rá egyet sétálni a szabad levegőn?! Csak a bámulatosan kiczirkalmazott rendszer meg legyen mentve, a gyermek azután elcsenevészhet; az nem baj.

Fájdalom, egyelőre nincsen sok kilátásunk arra, hogy iskolai rendszerünk megjavuljon. Arról kell tehát gondoskodnunk, hogy lehetőleg megorvosoljuk ezen rendszer kóros következményeit. Ez a föladata az athletikának s az atletikai kluboknak. S azért, mert ilyen föladat áll előttük, kell nagyobb fontosságot tulajdonítanunk ezeknek a kluboknak, mint valamely közönséges társas egyesületnek.

Hogy az atletikai gyakorlatok rendszeres üzése minő hatást gyakorol az emberi szervezetre, azt nem akarjuk részletesen magyarázni. Tessék megnézni egy megedzett, azután egy satnya ember gyermekeit; a testedzés hatását azonnal látni fogjuk.

És a testedzést legmagasabb fokra akkor emeljük, midőn versenyre készülünk. Ekkor kidolgozzuk minden izmunkat; nincsen testünknek az a porcikája, a mely ilyenkor ne tökéletesednék, átalakuláson át ne menne. És mi alatt készülünk a versenyre, megvonunk magunktól mindenféle élvezetet, kemény munkát végezzük heteken át, szigorú szabályok szerint élünk — a verseny alatt pedig morális erőnket megfeszítve kényszerítjük testünket, hogy megtegye mindazt, a mire képes, mert különben elesünk a diadaltól, a közönség tapsaitól, a kitüntetésektől, melyek férfias erőnket bizonyítják. Valóban nem pusz-

tán fizikai munka ez; épen úgy edzi a jellemet, mint a testet. Ilyenkor az akaraterő és a testierő karöltve aratnak diadalt s bizalommal tekinthetünk arra a fiatalságra, a mely ilyen diadalokban találja dicsőségét.

Ezekért tartjuk mi fontosnak a «Kolozsvári Athletikai Club» viadalát. Sokkal több az üres mulatságnál. Komoly, férfias munka, melynek föladata megvetni alapját annak, hogy a jövő generáció testben, lélekben egészséges, erős legyen. Csak komolyan kell venni a dolgot. Nem gyerekmulatság ez. Az atletika nemzeti missziót tölt be Magyarországon s a «Kolozsvári Athletikai Club» vezetői kiváló érdemeket szereznek a haza körül, ha sikerül Erdélyben meghonosítani az atletikát.

SZOKOLAY KORNÉL.

Athletikai és torna-viszonyok Magyar-Óvárott.

M.-Óvár, május hóban.

Midőn a múlt hóban a sors Budapestről elszólított, s további tartózkodási helyemül Magyar-Óvárt jelölte ki, Isten hozzád-ot mondtam a sportnak, azon hiszemben, hogy itt sem alkalmam, sem pedig helyem nem leendő a sportot tovább művelni. Midőn azonban ide jövék, nagy örömmre csalódtam. Az itteni sportviszonyok felől tudakozódva, hallom, hogy Óvárnak van torna- és vívó-egyesülete. — Igaz ugyan, hogy a hírlapokban több ízben olvastam a magyaróvári torna- és vívó egyesület ver enyeiről, de azt hittem, hogy ezek csak úgy hevenyében összetakolt versenyek. Mily nagy volt azonban meglepetésem, midőn kimegyek a torna- és vívó egyesület helyiségebe és ott egy teljesen felszerelt vívó-és torna-termet találok.

A téli torna-helyiség a «Carolina-kóroda» földszintjén van s áll egy öltöző-, egy olvasó-, egy vívó-, egy czéllövő- és egy tornateremből, azonkívül az egyleti szolga lakásából. — A vívóterem teljesen megfelel az igényeknek, valamint a tornaterem belső berendezése is, csak az az egy baja van, hogy kissé szűk s így p. o. ugrásra nem igen alkalmas, mert kellő roham nem vehető.

Az olvasóteremben találtam a sportlapokon kívül ezen szakba vágó és a sport minden ágára kiterjeszkedő könyvtárt.

A téli torna-helyiség hiányait azonban kárpótolja a nyári torna-helyiség, a mely a Lajtha partján, a legszebb helyen, árnyas fák

Rómában ugyanis — utolsó este, haza jöve, az Orientben egy sereg pinczért látok, az «Invencible» felett voltigirozni. Kikergettem őket s hogy gépemet még egy ily attentatumnak ki ne tegyem, megígértettem magammal, hogy csak első rendű hételba szállok, — ott diszkrétbb szolgaszemélyzetet találok. Francia területen bárhol hagytam gépemet, meg lehettem győződve, nem nyul hozzá senki. Az olasz, ha nem tapogathatta, savanyú képet vágott.

Nem akartam még 8 órakor lefeküdni, kinéztem még egy percze az Arno partjára. Az eső megszűnt ugyan, de heves északi szél fúj, egyszerre ének és mandolin hangjai tesznek figyelmessé. Ohá! — gondoltam — egy szerelmes olasz legény, kinek zsebében tör van, dereka körül meg selyem hágesót hord körültekerve. Szóval, egy szilaj Romeo, ki mielőtt tönkre krikálja Juliáját, lyrikus dalokkal preludál.

Közeledem feléje, modern fekete ruhába van bujtatva, fején Rembrandt-féle kalap, hosszú haja vállára hull. No ez költőt, festőt vagy szobrászt árul el. Egy balkonra szegzi szeméit az első emeleten, — nagyon szerelmesnek látszik. A balkonra nyíló ablakajtó kinyílik s egy bella Donna — egy marék centimeseket dob eléje.

Tyhú, micsoda tus! — Ha ez igazán szerelmes volt!?

Másnap reggel számlámat kértem, a reggel induló vonattal szándékoztam tovautazni.

Elém adják: 25 lira egy és fél napra!

Még csak nem is kávéztam a vendéglőben, a szobát, mint az Olaszországban szokás, előre kialkudtam 7 liráért. Azt hiszem, tévedés van a dologban.

Tudtomra adatik, hogy nem. Azoknak az utazóknak, kik nem a vendéglő «Table d'hôte»-ján étkeznek, hanem másutt, a szoba az előre megtörtént kialkudás daczára is drágább lesz. Pl. az enyém 7-nek alkudtatott ki, lett 10. A felhúzó gépen történt

fölmenetel, szolgálat, borra való stb. Stimmt auffallend! Bandion, micsoda koppasztó!

26-án 9 órakor a Bolognába induló vonat II od osztályú coupéjában foglaltam helyet. Összesen 3-an ültünk bent. Egy fiatal bécsi házaspár, mely O'aszország most az egyszer nem mosolygó eg: alá jött mézeshetét elmorzsolni.

Daczára, hogy az Appenninesek méltóságteljes szépségében gyönyörködtem, nem állhattam meg, hogy észre ne vegyem, meynyire szerelmes egy pár az! Honfitársnóm gyönyörű szőke nympha volt, melynek hasonmá-át könnyen fellelhetjük Makart «Dianna vadászata»-ban. Boldogja beszélt neki itáliai eleményeket Simmeringről, Hietzinger, Mödlingről s volt oly hamis alkalmas időben, egy-egy tunnel áthaladása idejében — hangos puszikat nyomni rózsás körömrre, eperpiros ajakra. Cré coquin, va!

A pisztolyok hazáján, Pistoján túl lámpákat gyujtott a conducteur, a legényke sietett ráhúzni a fátyolt. A tunnelek egész serege következett, egyik nagyon hosszú volt. Szerelmes honfitársaim megkérték . . . a vonat egyszerre világosra ért . . . Az elem tárt képet nem írom le, azok a kíváncsi olvasók, kik kíváncsiak rá, üssék fel Brantöm-ot megfelelő helyen . . .

Lám, mily befolyást gyakorol Itália balzsamdús levegője a nászútra indulókra!

Az ablakon kitekintve, csak gratulálhattam magamnak, hogy veloce-útra nem szántam magamat az Appennineseken keresztül, a hegység félmagasságig hóval volt borítva, lent a völgyekben zúgva hömpölygött az olvadó hó leve, itt-ott sárgásszinű vizeséseket képezve.

Délután két óra tájt Bolognában kitünő ebéd elfogyasztása után siettem azt látni, a mit lehetett. A bolnapi napot velociped-útam folytatására akartam szární.

Sikerült! Az idő kedvezett egész Goláig. A magyar határig ezerszáz kilométert lehajthattam.

alatt terül el. Ez azután már teljesen alkalmas a torna és atletika minden ágára s a ki az atletikában akarja magát trainirozni, az nem is kívánhat magának szebb és alkalmasabb helyet, mint a főhercegi park (Albrecht főherceg tulajdona); a melynek árnyas és jó karban tartott útain mértföldeket (értve angol-mérföldeket) gyalogolhat vagy futhat a nélkül, hogy ugyanazon helyre vissza-vissza kerüljön.

S hogy a mint fennebb említém, a versenyek nemcsak amolyan összetételek voltak, arról is alkalmam volt meggyőződni. — Vannak itt a gazdasági akadémia hallgatói közt olyanok, a kiknek training-kitartása és szorgalma túl tesz sok pesti athlétáén. A parkban reggel-este látni trainirozni s hogy — daczára ezen nagy training után — az elért eredmények még sem valami rendkívüliek, annak egyedüli oka csak az, hogy hiányzik egy művezető, a ki az illetőket mindenbe bevezetné. — De hogy az elérendő eredmények az idén milyenek lesznek, az még csak június hó 6-án fog eldőlni, a midőn is a torna- és vívó-egyesület versenye meg fog tartatni. — Ezen versenyek közé fel van véve a torna és atletika majd minden ága, vívás, czéllövészet stb., még gömblovészet is.

Hogy a vívásra mai napság milyen nagy szükség van, azt belátták az akadémia hallgatói és Sopronból szerződtették Brusatti Péter vívómestert, a ki is május 1-én elkezdette a vívás tanítását körülbelül 50 torna egyleti taggal.

A sportnak egy másik ága — a mely itt nagyban úzetik — az evezés. Az előbbi években fennállott csónakázó-egyesület sajnos, tavaly megszűnt létezni. Az egyesületnek oly kevés tagja volt, hogy feloszlott, csónakjait eladta. — S ime, mi történik. Az idén a Lajtha esténként telve csónakokkal és sandolinokkal s az evezés folyik rendszeresen mind a Lajthán, mind az ide körülbelül negyedóránnyira levő kis Dunán. A fő nehézség csak az, hogy a Lajtha oly keskeny és sekély s másrészt olyannyira sebes folyású, hogy az evezés, különösen a felfelé való evezés igen nehéz s rendkívüli vigyázatot igényel.

Ezek azok, a miket egyelőre röviden a magyar-óvári sportról elmondani akartam; azonban, ha tek. Szerkesztő ur megengedi, (sőt kérjük is! Szerk.) a verseny után még néhány dologról fogom tudósítani, azon reményben, hogy ez által az itteni sport-ügynek használok.

ZALKA ZSIGMOND.

A tornatanító-képzés a «Nemzeti torna-egylet»-ben.

Az országos kiállítás alkalmával a nemzeti torna-egylet egy füzetben, (mely a «Testgyakorlati-csarnok»-ban kapható) ismerteti az egylet alakulását és a tornatanító képzés történetét. Érdekesnek látjuk ez utóbbira vonatkozó sorok közlését:

Bolognában az egyetem épületére s a ferde tornyokra voltam kíváncsi. Ez egyetem egyike a legrégebb olasz egyetemeknek, a XIII. században tanulónak száma a 10,000-et haladta meg. — Orvosi facultása itt eszközli először az emberboncztant. A XVIII. században Galvani itt fedezi fel a villanyosságot. Jogi fakultása a római jog előadását kezdi meg.

Fájdalom! az épület képtárát, muzeumát nem láthattam, meg kellett tehát elégednem azzal, hogy láthattam, miszerint az épületnek is utcára szolgáló földszinti része a többi házak — paloták módjára — csupa magas arcadokból áll.

Ime egy város, melyen a legnagyobb eső idején végig járhatjuk a várost, a nélkül, hogy egy csepp esőt kapnánk. Ha nem tévedek, ez építési mód unikum a maga nemében.

Csakhamar rábukkantam a ferde tornyokra, a 100 méter magaságúra felmentem, négyoszögű, fél oly magasságú pajtása felé egy és fél méternyire hajlik. Vagy 450 borzasztó korhadt állapotban levő falépcső vezet fel; hogy itt egy pár látogató nem szegte eddig nyakát, a csodával határos. Egész a tetőig csupa szüette falépcső vezet, a vezető nem mulasztja el figyelmeztetni a látogatót, kapaszkodjék becsületesen a karfába. A felülről élvezhető kilátás kárpótól a fáradságért, jó szem a síkon keresztül ellát Veronáig, Velenczéig! A másik ferde torony, a kisebbik 3 méternyire hajlik el. Ezt az egyet készakarva építették ferdére. Ehhez hasonlított Dante Antée őriást, (Pokol XXXI.) «s midőn egy terhes felhő száll el fölötte».

Képtárak, paloták, terek, templomok látogatását megúntam már, ugyan itt is láthattam volna egy csomót. De a reggel történő indulás minden figyelmemet lekötötte, meleg fürdőt vettem, borotválkozni mentem, velocipéd útipodgyászt készítettem. Vacsora után még egy rövid sétát tévén a boltozatok alatt s aludtam, akár az aludtjei.

(Folyt. köv.)

A Nemzeti torna-egylet történetével szorosban egybefügg a tornatanító-képzés is, mert alig volt túl az alakulási bajokon, azonnal ezt is célba vette, mert felfogva hivatását, nagyon jól tudta, hogy tanítók képzése nélkül a tornázás hazánkban erős gyökeret nem verhet, előre nem mehet.

A kezdet szerény volt, de hát ezt az organikus képződés me-
nete így hozta magával.

1867-ben, midőn még tanfolyam tulajdonképen berendezve sem volt, önként jelentkezett boldog emlékezetű Horváth Ignác városi tanító és Pongrácz Adolf rajztanító azon szándékkal, hogy ők az egyletben magukat tornatanítókká akarják képezni. Csak magánúton lettek tanítva Bokelberg Ernő által, s kaptak utasítást. Dr. Torday Ferencz, az egylet orvosa pedig az egylet csarnokában, mely még akkor az 5 pacsirta-utcában istállókból átalakított helyiség vala, előadásokat tartott nekik a véletlenül odavetődött tagoknak a boncztanból s élettanból.

Ezek ketten 1868. szeptember 26-án nyilvánosan megvizsgáltattak s az egylettel tornatanítási oklevelet kaptak.

Ezen vizsga után a jó eredménytől buzdítatva, csakhamar elhatározta az egylet választmánya, hogy minden évben két tanfolyamot fog saját kebelében tartani. Egy téli 6 havi tanfolyamot s egy 8 heti nyári póttanfolyamot, mely utóbbira csak az előképzettséggel bírók vétessenek föl. Tandíj s vizsgálati díj nem vétetik.

Az első így berendezett tanfolyam 1868. november 15-én kezdődött. Az orvosi segédtudományokat már akkortól kezdve Torday Ferencz adta elő, a történeti részt Matolay Elek, a tornatanítás elméletét Bokelberg Ernő, a gyakorlati tanítást pedig Bokelberg Ernőn kívül az egylet tanítói végeztek.

Rendes vizsgálóbizottság szerveztetett, melynek elnökei felváltva dr. Bakody Tivadar, dr. Szontagh Ábrahám s dr. Batizfalvi Samu voltak. Később ezeken kívül az elnökösködést Matolay Elek, dr. Torday Ferencz, Bakos János és Kún Gyula is vitték. Jelenleg a vizsgálati elnökök: Hegedűs Sándor, dr. Vetsey István, dr. Szontagh Ábrahám, Kún Gyula, dr. Torday Ferencz és Bakos János.

Egész az 1870. évig a szóbeli előadások egyes tanintézetek átengedett termeiben tartattak, így az ősz-utcai elemi iskolában, a belvárosi reáltanodában, az újvilág-utcai orvosi egyetemben, 1870. november óta azonban már minden előadás az egylet saját csarnokában tartatott.

A hallgatók száma csak lassan emelkedett, mert még igen kevesen sejtették, hogy a tornatanítás is adhat kenyeret. A második tanfolyamon 8 hallgató volt, a harmadikon 6, a negyediken 2 nyert oklevelet.

E közben azonban már életbe lépett az 1868-ki népoktatási törvény, mely a tornatanítást az elemi iskolákban kötelezővé tette; s a közoktatási minisztérium érintkezésbe lépett az egylettel a tornatanítóképzés végleges berendezése végett, s ez irányban oly megállapodás jött létre, hogy az egylet intézkedései, mint teljesen megfelelők, helybenhagyatván, az egylet kötelezte magát 5000 forintnyi évi illetményért, melyet addig segély czímén kapott, a tanfolyamokat ellátni, s a póttanfolyamra, az állam által küldendő hallgatókat — legfeljebb egy tanfolyamra 100-at felvenni. A vizsgákhoz az állam ellenőrül biztost küld, kinek az oklevelek kiadása tekintetében veto-joga van.

Ez alapokon megy a tanítóképzés máig is azon kis különbséggel, hogy a póttanfolyamok het hétig tartanak.

Kiemelendő, hogy az 1871-iki nyári tanfolyamban 11 középiskolai tanár is részt vett s ez alkalommal összesen 40 oklevél adatott ki.

Az 1872-iki nyári tanfolyamtól kezdve a történeti előadásokat Matolay Elek jegyzetei s később könyve alapján a kitünő tehetségű Horváth Ignác tartotta egész a 19. tanfolyamig. Nagy veszteség volt az egyletre nézve, hogy e jeles tanítóját, a fővárosi tanítói kar egyik kiváló díszét, élte virágában 1877. augusztus 12-én a halál sorainkból kiragadta.

Utána e tanszéket egy időre Tanos Imre s később a jelenleg is sikeresen működő Maurer János vette át.

Nevezetes volt az 1876-ik év nyarán tartott 17-ik tanfolyam. Ugyanis ezen évben történt, hogy a főváros határozatot hozott, mely szerint a fővárosi elemi iskolákban a tornatanítás nem mint külön szaktanítás vitessék, de lehetőleg minden tanító által saját osztályában adassék elő. Miután pedig az alkalmazott elemi tanítók legnagyobb része nélkülözötte a tornatanítói képesítést, a főváros kívánságára a fővárosi tanítók számára egészen külön tanfolyam tartatott 1876. július 1-től augusztus 7-ig. Ezen tanfolyamban részt vett 103 tanító, kik közül az idősebb igazgatók a tornázástól felmentetvén, vizsgálatnak 82-en vetették alá magukat s legnagyobb részben oklevelet nyertek.

Oly eset is adta elő magát, hogy egy károlyvárosi tanítónő

tanult s vizsgázott az egyetnél. Miután azonban az egyet eddig csak férfitanítókat láthatott el oklevéllel, ezen tanítónak csak bizonyítványt nyerhetett s csak 1881. évtől kezdve szolgáltatnak ki a nők részére is leánytanodákban adandó tornatanításra képesítő oklevelek.

Az összes 31 tanfolyam eredményét összefoglalva, kitűnik, hogy az egyet már 835 oklevelet adott ki s miután ezek közt magasabb képzettség nyereséje folytán 50 egyénnek oklevele kicseréltetett, kitűnik, hogy az egyet már 785 tanítót képezett ki. Ezek közül a legnagyobb képesítést t. i. egyletekre, tanítóképzőkre s bárminemű tanintézetekre nyerte 40, felső gymnasiumok s főreáltanodákra 218, algyimnasiumok, alreáltanodákra 181 s pusztán népiskolákra 386, leánytanodákra (tornatanítónők) 10.

A verseny-csónakokról.

(Képekkel.)

Hogy valamennyi sport, melyet idegen honból plántálunk hazánkba, nehezen lesz népszerűvé, annak egyik oka rendszeren az is, hogy egy rakás idegen szóval toppan be, melyet éppen nem ért más, mint a szakember.

Igy vagyunk a csónakázással is. Nagyon sok embert érdekelnének versenyek, ha mindjárt az első versenysorozatban nem zavarná a sok angol kifejezés, mely éppen nem tájékoztatja őt.

Igaz, hogy az ideai fővárosi csónakverseny sorrendjében már csak a «skiff» szó van meghagyva az angol műkifejezésekből, de az új keletű magyar szavakhoz is még mindaddig magyarázat kell. Ezért látjuk szükségesnek röviden az egyes hajók jellemző tulajdonait elnevezéseikkel együtt felsorolni.

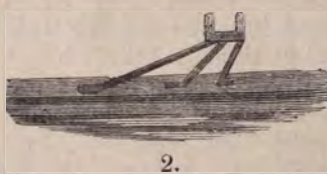
A csónakok elnevezése első sorban az evezők elhelyezésétől függ; van ugyanis oly csónak, melynél az evezők támpontja magán a csónak falán van és van olyan, melynél e pont kitámasztott vasvillán van. Képünk (1. ábra) egy oly csónakot mutat,

1.

melynél az evezők elhelyezésére magán a hajó oldalán vannak a bevágások. Az ily hajókat belvillás (inrigged vagy rowlock boats) hajóknak nevezik.

Ha pedig az evezők villája a hajó oldalán kívül esik (2. ábra),

2.

ugy az ilyen csónakot külvillásnak nevezük (outrigged). Természetes, hogy a külvillás hajóknál az evezés sokkal kevesebb erőbe kerül, mert az evező (emelyű) azon karja hosszabbodott meg, melyen az erőt fejtjük ki.

A másik elv, mely szerint a csónakok ismét két osztályba osztatnak, a hajók oldalának készítése. Az oly csónakokat, melyeknek falai, mint az 1. ábránkon levő csónaknál látható, egymásra szegezett bordákból vannak összetéve, palánkos (Klinker) csónakoknak nevezük. Ezzel szemben az egészen simán készített oldalú hajókat nálunk legjobb hajóknak nevezük (race), mert tényleg ezek a legkönnyebb versenycsónakok.

Most már a csónak orrának és hátuljának különbözősége szerint a belvillás hajók közt ismét megkülönböztetjük a gig-et és a wherry-t. A gig (1. ábra) palánkos belvillás csónak, melynek hátsó része egy lapban végződik. A külvillás hajók, ha ily lapos háttal készülnek, hasonlóan gignek nevezetnek.

A gighez hasonló az ugynevezett wherry (3. ábra), melyet

3.

nálunk nem is különböztetnek meg az előbbtől. Fő különbség, hogy az evezők villái (rowlocks) magasabban fekszenek jóval, mint az oldal fal és ez által a csónak mélyebb járású lehet.

A külvillás versenyhajók lehetnek fedettek vagy fedetlenek, a szerint, a mint a csónak eleje és hátulja fedve van, vagy nincs.

A csónakokat elnevezik még az evezők számától is. Így van 12 (twelvoar), 10, 8, 6, 4 és 2 evezős (pair oar) csónak. Mind e csónakokban egy-egy evezős csak egy evezővel dolgozik. Ha egy csónakban egy ember két evezővel evez, e csónakot angolul «sculler»-csónaknak nevezük. Nálunk ugyan ezt általában skiffnek hívjuk, holott régen ez alatt egy a gighez hasonló csónakot értettek.

A skiff (4. ábra) neve alatt ma egy oly külvillás csónakot

4.

értünk, mely egy ember számára két evezővel van ellátva. Van azonban klinker- és race-skiff is. A race (olv. rész) skiffet befedve készítik, mert oly mélyen fekszik a vízben, hogy a legkisebb hullám is becsapna.

A hajók elnevezésénél végül az is szerepel, hogy kormányossal vagy a nélkül vezettedik-e.

Mindezen elnevezések, látjuk, a csónakok lényeges tulajdonain gyökereznek és még a laikus közönséget is érdekelhetik.

NAUTILUS.

A tornázás fejlődése Magyarországon.

Hazánk egyetemleges története sok részében kiterjeszkedik elődeink testgyakorlására is, tehát itt mellőzzük a régmúlt idők bajvívásait, ne hivatkozzunk, Botond, Lehel, Kinizsy, Vesselényi vagy Toldy mesés testi erejökre és hőstetteikre, mert végtére még az ugynevezett középkori «tornák» (lovagjátékok) sem nevezhetők a mai szorosabb értelemben vett tornázásnak.

A magyar tornázás felülel ugyan mindennemű rendszeres testgyakorlást; de ha megkülönböztetjük a vívást, evezést, korcsolyázást, úszást, kerékpározást, lovaglást és egyéb önállóan kifejlett testgyakorlási módokat, akkor szintén önállóan kell megkülönböztetnünk a «tornázást» is, mint oly testgyakorlást, melynek meg van az ő saját műköre és sajátos gyakorlási módja.

E helyen tehát mellőzzük a régen múlt időkben dívott testgyakorlások történeti ismertetése. Szorítkoznunk csupán a közeli múltból azon tulajdonképeni tornázás magyar történetére, melyben nem csupán egy bizonyos testműködés történik, hanem többféle működések egymással rendszeres összetétellel az egész testet arányosan fejlesztik. Az ilyenmű tornázás hazánkban még nem bir nagy és tényes multtal.

Voltak ugyan már a 18. század vége felé is több magyar városban alkalmazásba véve némely sajátos tornaszerek (mászószerek, ugró árkok) és így-amugy tornáztak is egy-két iskola növendékei. Különösen a protestáns gymnasiumokban több helyen egész rendszeresen gyakoroltattak az ugrások, mászások és labdajátékok. Mindazonáltal csak a 19. században fordított nagyobb gond a németek módjára eszközölt tornázásra. — Az 1848. év előtti időkben itt is, amott is kísérletek tettek egyes külföldön járt tanárok által az iskolákban meghonosítani a tornázást, azonban csak igen keveset tudunk helyes és rendszeres tornázásról szólani azon időről. Legalább a még élő öreg atyáink állításai szerint itt is, ott is csak annyiból állott az akkori tornázás, hogy valamelyik tanár vagy tanító az iskola udvarán hetenként egyik szabad délutánon összegyűjtötte az iskola növendékeit, sorba állította őket, egy pár katonai mozdulatot és kevés tagszabadgyakorlatot végeztetett velük, azután előrukkoltatta azon egy-két fiút, a kik a kötélén, árboczon vagy póznán ügyesen tudtak mászni, vagy a keresztúdon (nyújtón), vagy a korlátón, (ha voltak ilyenek) egy-két forgást vagy egyebet tudtak végezni. Ez az egy-két fiú produkálta tehetségét, míg a többiek rendszerint csak nézők voltak, vagy ha meg is próbálkoztak utánozni azon nehéznek állított gyakorlatokat, csakhamar tel kellett hagyniok vele, mert ügyetlenségét kikacagták társai.

1830. táján a labdázás, golyózás, gombozás, egy lábbon szökde'ással, lapos kő rugdosással az u. n. «paradicsom»-játék és több effélék üzettek leginkább az iskolai szabad téreken, a fel-

nőttek pedig vívtak, tekézték (kugli), súlyokat emeltek edző mulatságként.

Az 1850. év körül még több gymnasium udvarán vagy szabad terén volt állványos tornaszor. Rendszeresen egy nagy fenyő-árbock, melynek közep magasságán kis asztalszerű deszkázatról két vastag mászó kötél lógott le, egy harmadik még hosszabb kötél pedig az árbock tetejéhez közel eső könyökgerendáról. Nyújtó oszlopok és földbe ástott korlátok is voltak itt-ott. Az ugró deszkák nagyjából ruganyosra készítették még akkor, t. i. két vastagabb deszka egymásra fektetett lapjával és a két végén kis keresztgerendákra szegeltettek. A deszkák hossza egy röfnél, magassága a földtől egy ökölnél nem volt sokkal nagyobb. A lebegő gerenda is kevés tornaterről hiányzott. Bakot és hőrlövet azonban csak igen kevés helyen alkalmaztak. A csurgói és a nagy-nyedi református gymnasiumokban már bőrló, falábak, gyűrűs hinták is voltak 1860. év táján általános használatban. Csurgón egy Peti Lőrincz nevű diák már 1862. évben egész műtornászságig fejlődött Szabó nevű gymnasiumi tanár kezei alatt. Kézen járt, levegőben szabadon bukfecezett, a nyújtón minden akkor ismert forgáshoz, még az óriás forgáshoz is kitűnően értett. A pozsonyiak meg torna-összgyakorlataikkal és labdázásaikkal tűntek akkor ki (állítólag még Deák Ferencz is labdázott a diéták idejében).

Pesten 1839. évben közadakozás útján Fuchs Christian és többek által alapított egy testgyakorló intézetet, de itt csak gyermekek tornáztak és 1867. évben Clair István intézeti igazgató vezetésével bele olvadt a pesti torna-egyletbe. Szintén a 30-as években Pesten néhány ifjú megkísérelt a felnőttek számára torna-intézetet nyitni. Hozattak is Németországból maguknak egy tornatanítót, Pestalozianusnak nevezvén az ily nevű nevelőintézetek kapcsán. De a bécsi udvari kancellária ellenzése miatt ezen felnőttek tornaintézete fejlődésnek nem indulhatott, a tornatanítóknak is csakhamar haza kellett távoznia.

Az 1848. év tája a harczi mozgalmak miatt és a rá következő évek egész 1865-ig egyéb politikai okok miatt igen kedvezőtlenek voltak arra, hogy a tornázás hazánkban a felnőttek között is terjedhessen. Torna-egylet alakítása csak 1863. évben vétethetett eredménnyel eszközésbe. Ekkor is sok ellentállásra találtak. A helytartóság, illetőleg gróf Pálffy Mór kormányzó egyáltalában nem akarta megadni az engedélyt torna-egylet alakításra. Kellő vagyon sem állott az illetőknek rendelkezésükre, hogy nagyobb terjedelmű tornász működés: teremthetnek volna. Csak tornaintézet lévén alakítható, az illető egylet-szervezők Clair testgyakorló-intézeti igazgató neve alatt alakították meg azon intézetet, mely 1865. évben egyletté nyilvánított. Ekkor Clair a «Beleznay» kertbeli intézetéből növendékeit télen átjáratta tornázni az ötpacsirta-utcai első nyilvános magyar tornacsarnokba. Ezen tornacsarnok fenta-tásában, a tornázás vezetésében kiváló érdemeket szereztek magoknak Bakody Tivadar és Szontagh Ábrás orvosudorok, továbbá Richter Antal, Huber Ágoston, Batizfalvi és többen, de már ekkor is kimagaslott közülök Matolay Elek az ő jó lelkületével és magas tornász-eszméivel.

1863. november 1-én tartott közgyűlésen két pártra osztottak a torna-egyletet szervezni akarók, meggyezni nem tudván, az egyik párt (az olcsó tagdíjas, magyar hiv. nyelvű párt) az ötpacsirta utcában tornázott, a másik párt (a németes és aristokratikus párt) a nemzeti muzeum hátamögötti kertben. Ezen utóbbi azonban pár év múltán feloszlott, dacára egyesek lelkes áldozatainak. Az előbbiben pedig egyre jobban emelkedett a tornázás.

1865. évben végre megkapták Bakody és társai a torna-egyleti engedélyt. Elkezdődött a nagy létharcz. Anyagi nehézségek és egyéni viszálykodások között is csakhamar szűk lett a tornázáshoz az az alacsony istállószerű tornacsarnok. Meg kell még említenünk Seidemann Róbertet, kit 1864. évben hívtak meg tornatanítóul Drezdából Klosz ajánlatára, kinek egy és félévi itt léte sok hasznára volt az ügynek.

Magyarországban a rendszeres tornázásnak mai fejlettségi állapotát első sorban az első torna-egyletnek kell tulajdonítani, illetőleg Bakody, Szontagh, Batizfalvi és legkiváltképen Matolay Eleknek, kik teljes ügybuzgalommal, tollal és tényekkel alapját vetették meg a gyakorlati helyes tornázásnak. Ők alkották meg a magyar tornászati műnyelvet, ők állapították meg a helyes működési módokat, ők küzdöttek le azon óriási anyagi és szellemi nehézségeket, mikkel ezen kész vagyonnal nem rendelkező és a nagy közönségben csak közönnnyel találkozó torna-egyletnek számolnia kellett. Ők voltak az úttörők, az utánnuk következők az ügyengedők. Ők szóltak a magyar főváros és az államnak fenkölt szellemű nagy férfiaihoz olyképen, hogy a tornázás csakhamar nemzeti nevelési és közegészségi intézménynek

vétetett és mint ilyen hathatós szellemi és anyagi támogatásban részesült a főváros és az államkormány részéről is.

A boldogult közoktatási miniszter, báró Eötvös József már 1867. évben elrendelte a tornászatonak az összes tanintézetekben rendszeres üzését. A pesti egylet ezek után rohamos tevékenységgel szervezkedett. Alig pár év alatt közadakozásokból, városi és állami segélyekkel nagy összegeket gyűjtött egy nagyobb saját tornacsarnok felépítésére. Előtornázókat és tanítókat nevelt, helybeli és vidéki tanítóknak tanácsokkal szolgált, egyleti helyiségében növendékek és felnőttek számára külön tornaórákat rendszeresített. Szóval a pesti első torna-egylet csakhamar hatalmas gyűpontja lett hazai tornászatonknak.

(Vége köv.)

PORZSOLT LAJOS.

Versenyeredmények a «M. A. C.» viadalán.

(1885. május 17 én.)

Mielőtt az egyes elért versenyeredmények mérlegeléséhez fog-nánk, meg kell jegyeznünk, hogy a gyalog- és velocipéd-verse-nyek eredményeit nem tekinthetjük pontosoknak, mert hol idő-mérés volt is, az csak közönséges órával történt. E sportszerűtlen dolog annyival inkább megrovandó, mert a 100 yardos verseny-nél a szép Esterházy díjhoz meghatározott idő volt kötve és az ily rövid versenynél ezt csak másodperces versenyórával lehet mérni. — De meg több versenynél egyáltalában nem volt idő-mérés. — Hogy ilyen dolog a Magyar Athletikai Club versenyén megtörténhessék, valóban nem hittük volna.

Az egyes versenyeredmények közt kiválónak csak a Székely Ádám távolugrását vehetjük. Nálunk jó eredmények vehető a Székely György egy angolmértföldes futása, Vermesnek 4 angol-mértföldes velocipéd-eredménye és Olteanu félórai futása.

A versenypálya a futásra igen alkalmas volt, de a sok esőzés a velocipédezésre nézve tulságos lágygyá tette a talajt. A ke-rekek egészen bevágódtak a földbe.

Az egyes versenyek a következőleg folytak le:

I. Táver verseny. Nyíltverseny. Győztes, ki 30 percz alatt leg-nagyobb útat (legtöbb kört) hagy hátra. — («Go-as-you-please»). Menj a hogy tetszik. — Mindenkinek futni tetszett. A valódi küzdelem csak Olteanu és Vörösmarty közt volt, bár Olteanu már 10 percz elteltével jóval Vörösmarty előtt futott. Körber Ferencz csak öt percczel a verseny előtt állott ki, bár szép futásban volt, s így Vörösmarty-nak a második helyért küzdenie kellett volna vele. Kükemezei futása könnyed, de látszólag tüdeje fáradt ki és a versenyt pár percczel a félóra előtt ő is abban hagyta. — Olteanu 7 percczel az idő letelte előtt már egy kör (320 m.) előnyt nyert Vörösmarty felett és így könnyen győzött. Futása kifogástalan és trainingje is jó lehetett, mert teljes önére-ímerettel szépen futotta ki az időt. Eredménye bizonyjal jobb lett volna, ha ellenfele van. A félóra alatt körülbelül 7520 mé-tert futott be. (Mult számunkban közölt eredmény egészen téves.) Ez eredmény az angol 9500 m. mellett persze gyenge, sőt a fél-órai (pontosan 29 p. 39 mp.) járás amateur eredménye mellett sem nagyon jó, mert ez idő alatt 6436 métert járt be a legjobb amateur angol gyalogló, de nálunk mégis szép eredménynek ve-hető. Olteanu középtermetűnél magasabb szép termetű ifjú, kiből igen jó athléta válhatik.

II. Síkverseny. (Juniorok részére.) Táv.: 100 méter. — Mind-járt az indítás után előre tört Bogdány és 3—4 méter előnnyel 13 és háromnegyed (?) mp. alatt első lett. Második lett Geyer József. Bogdány eredménye nálunk is közepszerű. Bogdány nagy erős testű ifjú s futása kissé nehézkes.

III. Magas ugrás. Nyíltverseny. Az iram tetszésszerű; az elug-rás a deszkáról történik, melynek magassága (16 cm.) az eredmény-ből levonandó. A deszka távolsága az átugrandó nádtól 1.20 cm. Kükemezey a 170 cm. magasságot kétszer leverve, először áll ki. Ugrása egészen szabályos, de rohamot nem tud, vagy nem akar venni. Vermes Nándor, ki már igen sok versenyben 184 cm-ért is átugrott, most a 177 cm. magas nádat leverve kiállt. Ugrása kifogástalan szép. Vermes Lajos és Bogdány a 177 centimétert átugorva, a 184 cm-ért mindketten leverik. Így a 156 cm. ma-gasságban ketten újból kezdik a versenyt és ismét 177-ig men-nek fel, hol végül Bogdány marad a győztes, Vermes levervén a pálczát. Bogdány ugrása erős és magas, de igen esetlen a tar-tása. Az előnyös szabályos ugrással még több centiméter maga-sat ugorhatna.

IV. Kezdők kerékpár (bicycle) versenye. Nyíltverseny. Távolság: 1609 m. Pályát 5-ször körül. Kezdetől végig Rémy veze-tett és igen szép hajtásban elsőnek ért. Zölner eleinte Rémy

nyomában volt, de később elmaradva, második lett. Dankovszky még csak pár hónapja velocipédezik s így hajtása sem volt elég gyors. Rémy ideje körülbelül 4 perc volt. Nálunk jó idő. Hivatalos időmérés nem volt. Mig az angol eredmények közt a legjobb 2 p. 55 mp.

V. *Bajnoki távolugrás.* (Harmadik vetélykedés.) Gróf Kinsky a harmadik küzdelemre nem jelent meg s így új verseny előtt álltunk. A versenyzők ugrásai a következők: Bogdány: 4 m. 80 cm.; 5 m. 48 cm.; 5 m. 36 cm. Follinus 5 m. 48 cm.; a másik két ugrásánál hátra esvén, ezek nem jegyeztettek. Vermes Lajos 5 m. 1 cm.; 5 m. 15 cm.; harmadikat nem ugorta. Székely Ádám 5 m. 68 cm.; 5 m. 82 cm. és 5 m. 92 cm. Ez utolsó ugrása Székelynek akkora, mint Kinsky első küzdelmé-nél a legjobb ugrás. De Kinsky második küzdelmé-nél körül-belül még egy lábbal ugrott nagyobb. Székely mindhárom ugrása igen szép eredmény és tartása is kellemesebb már, mint eddigi ugrásainál láttuk.

VI. *Síkverseny.* Zártverseny. Táv: 1609 m. Futottak Geyer József, Horváth József, Nagy Lajos, Vörösmarty Mihály és Székely György. Küzdelem csak a két utóbbi közt volt, az előbbie-k kiálltak. Vörösmarty vezetett, de az utolsó körnél Székely előre jött és könnyen győzött. Idő: 5 p. 5 mp., nálunk jó eredmény, szemben az angol 4 p. 50 mp. és 4 p. 24 mp. idővel. Székely futása nehézkesnek látszik, de szorításánál észrevehető, hogy friss erővel fut.

VII. *Esterházy-díj.* (Sík futás.) Zárverseny. Táv: 913 m. Díjak: Elsőnek a club ezüst-érme és ha a távot 11 mp. belül futja meg, Esterházy Mihály gróf által felajánlott tiszteletdíj adatik; másodiknak, ha a távot a kitűzött időn belül futja be, bronz-érme adatik. 11 nevező közül 3 indult s a győztes Bogdány lett, a távot 11. mpercen túl téve meg, a tiszteletdíjat nem kaphatta meg. — Hivatalosan 11 és fél másodpercet mértek. Bogdány e versenyt is nagy fölényvel nyerte meg Sándor Ákos második és Vermes Lajos harmadiknak beérkező ellenfeleivel szemben. Az eredmény is olyan, mely Bogdányt csak buzdíthatja.

VIII. *Két angol mértföldes kerékpár (bicycle) verseny.* Nyíltverseny. Előbeérkező a Club ezüst-érmét és a Vermes Lajos által felajánlott tiszteletdíjat, a második bronz-érmet nyer. 5 versenyző közt első lett Mindszenty György 8 p. 15 mp. alatt. Második Bartay Oszkár. Mindszenty nagyon gyors hajtásban vezet és lassan elhagyja ellenfeleit, kik közül legerősebben nyomozta Kaszás István, de a versenyt az utolsó körben felhagyta. Kaszás a közelebbi gödöllői verseny győztese nem a saját gépén ment, mert ez igazítás alatt volt s nagyban ennek tulajdonítjuk hátramaradását. — Klem-Mayer Aladár ugyancsak a gödöllői versenyben másodiknak beérkezett és Rémy Zsigmond a pálya felén kiálltak és így csak Mindszenty és Bartay Oszkár közt folyt a küzdelem, mely Mindszenty szép győzelmével végződött. Bartay-nak épen nem látszott készültsége, mig Mindszenty igen kitűnő erőben hajtott. Idő: 8 p. 15 mp. nálunk elég jó idő, tekintetbe véve a pálya rosszását. Legjobb idő: 5 p. 36 és háromötöd mp. Jó idő: 6 p. 30 mp.

IX. *Nemzetközi akadályverseny.* Nyíltverseny. Távolság: 201 m. 6 akadályal. Vermes Lajos, Vermes Nándor és Kövy Béla indultak. A versenybíró a felmerült panaszok miatt ítéletet nem hozott e versenynél, holott az egy versenybíróság ép azért lett a clubban már az előző versenyen is elfogadva, hogy az ítélet rögtön a verseny befejező pillanatában kimondathassék. A mint értesülünk, az első Vermes Nándornak ítéltetett oda. E versenynél az volt a legnagyobb baj, mely a panaszokat is okozta, hogy az árkok nem voltak kiásva, csak krétával megjelölve. Ez nem volt akadály verseny. Különben is a három versenyző közül nemcsak az elsőnek könnyen beérkező Kövy érinté a tilos helyeket. Időt e versenynél sem mértek.

X. *Tanulók versenye.* Távolság 320 méter. Tiszteletdíj az elsőnek, s ha legalább hatan indulnak, tiszteletdíj a másodiknak is. Jelentkezések a helyszínén is elfogadtatnak. Négy induló közt (handicap nélkül) győztes Szabó Lajos, a református gymnasium tanulója lett, a távot 1 perc s néhány másodperc alatt futva be. A győztes a «Herkules» eddigi számaikat kapta igen díszes kötésben. — Szabó győzelmé könnyű volt, mert társai közt ő volt a legidősebb és legnagyobb. Nem tudjuk, hogy miért nem rendezték e versenyt úgy, mint proponálva volt, erőkiegyenlítéssel.

XI. *Nagy kerékpár- (bicycle) verseny.* Nyíltverseny. Távolság 6436 méter, pályát 20 szor körül. Első díj a club ezüst érme és tiszteletajándék; a másodiknak bronzérem. Győztes lett könnyű szerrel két ellenfelével szemben Vermes Lajos 16 p. 30 mp. idő alatt. Második Kaszás István. Mindkét győztes, valamint Mindszenty kivételével az összes velocipéd-versenyek győztesei a csak

most alakult «Magyar Velocipéd-Club»-nak tagjai. Az új egyletre nézve mindenesetre buzdító kezdet e szép siker.

XII. *Gátverseny.* Zártverseny. Távolság 230 méter, 10 gáttal 95 cm. magassággal. Elsőnek egyleti ezüst érme, másodiknak bronz-érme. 19 nevezőből indult 5. Győztes Sándor Ákos. Időt hivatalosan nem mértek. Magán úton nyert idő 57 és fél mp. Második lett Székely György 59 mp. alatt. Sándor Ákos igen szép és előnyös ugrásaival nyerte meg főleg a versenyt, bár szorítása is gyors volt. Székely nem tudja előnyösen a gátat ugor-ni és ezért ezeknél időt vesz. Follinus ért be harmadiknak. — Az időt középéreménynek vehetjük.

XIII. *Súlydobás magasba.* Zártverseny. Súly 12 kgr. A versenyben résztvettek legnagyobb dobásai a következők: Geyer József 336 cm., Bogdány 344 cm., Follinus 344 cm., Nagy Lajos 370 cm., Székely Ádám 376 cm.

XIV. *Athletikai gyakorlatok.* A közönséget meglepte e gyakorlatok bevezetése, a velocipédisták felvonulása, hol különösen a kerékpár-egylet tagjai tündek fel szép egyenrubájuk és kifogástalan sorakozásukkal. A többi velocipédisták a sorokat többször felbontották.

XV. *Vigasz-verseny.* (Futás síkpályán.) Versenyezhetnek mindazok, kik a viadal napján első díjat nem nyertek. Táv. 150 m. Az első beérkezőnek a tagok adnak tiszteletdíjat. Győztes Follinus lett. Időt nem mértek. — Saját időmérésünk szerint Follinus a távolságot 20 és fél mp. alatt tette meg. Győzelmé négy ellenfelével szemben könnyű volt.

Most még csak pár szót a rendezésről. — A legnagyobb elismerésünket kell kifejeznünk a versenyek gyors és fennakadás nélküli rendezéséért Bély Mihály művezetővel szemben. Sőt még a kelleténél gyorsabban is következtek a versenyek egymásra. De a sietést a borongós idő és a hosszú versenysorozat indokolták.

P. J.

T. ELŐFIZETŐINKHEZ.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, kiknek előfizetésük lejárt, hogy **hátralékos összegeiket küldjék be** s előfizetéseiket újítsák meg.

Az előfizetési ár: 3 óra 2 frt, 6 óra 4 frt, 12 óra 8 frt.

Az előfizetési pénz legczélszerűbben posta-utalványon küldhető Aigner Lajos könyvkereskedésébe (Budapest, IV. váci-utca 1.)

Az 1884-iki évfolyamból még néhány teljes példányal szolgál a kiadóhivatal 6 frtjával.

KÜLÖNFÉLÉK.

A «Magyar Athletikai Club» közgyűlése az athléta-csarnok építésére vonatkozólag a következő határozatot hozta: «A közgyűlés elodázhatlanul szükségesnek tartja a M. A. C. állandó csarnokának építését; a telek és épület költségeinek fedezésére szükséges 100,000 frt előteremtésére 2000 darab egyenkint 50 frtról szóló kötelezvényt bocsát ki. Ezen kötelezvények elárul-tásával az elnökséget bizza meg. Az új csarnokban a tagok évi díját 24 frtban állapítja meg s az újonnan belépő tagok egyszer s mindenkorra 10 frt beiratási díjat fizessenek; az új alapítvány-leveleket 100 frtról 200 frtra emeli fel az eddigi 6% kamatoztatás mellett és e közgyűléstől fogva alapítók csak ily 200 frtos alapítványnyal vétetnek fel és egyúttal utasítja a közgyűlés a választmányt, hogy a jövő őszi közgyűlésre ezen általános elvek alapján részletes építési és költségvetési terveket dolgozzon vagy dolgoztasson ki és az alapszabályoknak a szükséghez képest való módosítása iránt javaslatot terjeszzen elő és addig is, míg e tervek alapján az állandó csarnok fel lesz építve, gondoskodjék a választmány a Club ideiglenes elhelyezéséről, a mely idő alatt azonban a folyó kiadásokat csakis az évi folyó bevételekből fedezze, a club tőkéjéhez pedig semmi körülmények között hozzá ne nyuljon s ennél fogva a felmondott alaptőke behajtását, a mig a közgyűlés erre nézve újabb utasítást nem kap, függőben tartsa, kivéve, a hol az alapszabályok értelmében a behajtást szorgalmazni tartozik.» Észrevételeinket e tárgyra nézve később fogjuk kifejteni. — Az ezután következő választás eredménye a következő: Reviczky Ambró alelnök. Választmányi tagok: Kisbaári Kiss Ferencz, dr. Koller Károly bajnok, dr. Dány Vilmos bajnok,

Asbóth Jenő bajnok, dr. Luby Gyula, Vermes Lajos, Pálffy Viktor, Pogány József, Lisznyai Tibamér, dr. Rátz Géza, dr. Boncza Miklós, Tury Sándor, dr. Münnich Aurél, Sárkány J. F., Abonyi Emil, Kaffka Ede, Szerb György, Rohonczy Gida, Dúszóczy Károly, Takács Győző, Porzsolt bajnok, Tóth M., Aichner Bertalan, Gacsner Pál. Póttagok: Kiticsány Zsigmond, Halász Zsiga, Orczy Dezső, Zala Gy., Pap Elek, Török Aladár. Számvizsgálók: Geyer József, Nagy Lajos, Grum Iván. Kisbaári Kiss Ferenczet, a clubnak volt ügybuzgó és fáradhatlan alelnökét a club felvirágzását czélzó ernyedetlen munkásságáért tiszteletbeli taggá választották.

Szokolay Kornél, lapunk jeles munkatársa, a fővárosból közelebb Kolozsvárra költözött, hol az Erdélyben oly elterjedt «Ellenzék» segédszerkesztője lett. Az «Ellenzék» eddig is egyike volt azon vidéki lapoknak, melyek a leghatalmasabb pártfogói a testi-erősödésnek, a szerkesztőség most meg állandó sportrovatot nyitott lapjában, hol az összes hazai sportmozgalmak ismertetve vannak. A kolozsvári atletikai club versenye alkalmával Szokolay vezércikkét írt az «Ellenzék»-ben, melyet érdemesnek találunk olvasóinkkal lapunk homlokán ismertetni.

A «Magyar Velocipéd-Club» tagjai közül az utóbbi versenyek győztesei igen sikerült képben leányképeztették magukat, hogy az egyetben állandó emlék legyen az egyleti tagok első és sikeres fellépéséről.

A bécsi regattára a magyarországi egyletekből csak a «N-p-tun» nevezett, még pedig egy race négyest és két skiffet, melyre a csapatok május 10-ike óta trainiroznak oly odaadással, hogy a csapat minden tagja, még a kormányos és trainer is kint laknak a csónakdában. Minden egyes tagnak tábori ágya van kint és együtt étkezik és együtt kél és fekszik. A trainer-szerepet egyik tag volt szíves magára vállalni és trainer nélkül a csapat soha sem szokott evezni. Az életrevaló egylet június tolyamán egy nyolczevezős csónakot fog megrendelni azon esetre, ha a bécsi regatta az egyletre szerencsésen fog végződni, ellenkező esetben csak egy race négyes lesz megrendelve.

Velocipédre született. Már sokszor volt alkalmunk meggyőződni, hogy a kétkerekű velocipéden két-háromszori felülés után az ügyesebbek hajtani tudnak, de hogy valaki minden próbálgatás nélkül 3—4 méternyi vezetés után egészen jól tudjon hajtani, az valóban rendkívüli dolog. Pedig ez eset fordult elő a «Magyar Velocipéd-Club» gyakorló helyiségében a mult szombat. Sztoanovics Jenő ismert zenekritikus és szigorló orvos először ülve fel a velocipédre, az első felülés után több száz méternyi utat tett meg és egész ügyesen ugrott le, szóval kifogástalan jól hajtotta a gépet. Szükségesnek tartjuk e rendkívüli esetet azért is felemlíteni, mert nálunk még sokan isten tudja mily nehezen tanulhatónak hiszik a velocipédezt.

Athléta-majális volt Kolozsvárott a lövőház termében. A majálison kitünően mulattak reggeli két óráig Pongrácz Lajos zenéje mellett. A szünóra alatt Simay Miklós és Sztupjár Samu kardvívásban és Albert Károly Benke Istvánnal törvívásban mutaták be ügyességüket.

Mágnás-majális. A nemzeti kaszinó több fiatal tagja Teleky József gróf vezetése mellett — mint az «Egyetértés» írja — a mult héten társas kirándulást rendezett a budai «Szép juhászné»-hoz. Délután harmadfél órakor indultak el a bomba-térről 16 nyitott omnibuszon és mintegy 20—25 magánfogaton. A megérkezés után a kocsisok és hordárok számára versenyeket rögtönöztek és értékes díjakat osztottak ki köztük. Este 6 órakor 60 terítékű ebéd volt, mely után a fiatalság tánczra kerekedett a szabad ég alatt s Benczy Gyula nyiregyházai zenekarának nótái mellett jó kedvvel járta a csárdást és légyest egész 11 óráig. Ekkor kocsikra keltek s fáklyafény és zeneszó mellett visszatértek a fővárosba.

A «Kolozsvári Athletikai Club» versenyei az előző vasárnap folytak le a következő eredménnyel: 1. Síkverseny. Első 13 mp. alatt Velits Zoltán, második Borbély György, harmadik Tamássy Péter. 2. Súlydobás. Gállty Kálmán 27 lábba dobott s így ő lett a győztes. Malonyay Dezső 25, Páska Zoltán 23 lábba dobott. 3. Bajnoki síkverseny. Ez iránt volt természetesen legélénkebb az érdeklődés. A nevezők mindannyian indultak. Folytonosan vezetett Balogh Vendel, de az utolsó körnél leszorította Borbély György, a ki elsőnek érkezett be 14 percz alatt s így ő a Kolozsvári Athletikai Club első bajnokjelöltje. Másodiknak érkezett be Szüllő Árpád, kiről dicsérettel kell kiemelnünk, hogy ő futott a legszebb stylben az összes versenyzők közül. 4. Az ökölvívásban Páska Zoltán győzött Illing Sándor ellen. 5. Gátverseny. 6-an indultak. Első Szüllő Árpád 30 mp. alatt (201 mt. 6 gát), második Balogh Vendel, harmadik Borbély György. 6. Birkózás.

Páska Zoltán vitte el a tiszteletdíjat. 7. Távugrás. 5-en mérkőztek. Győzött Deák Albert, 5 méteres ugrással. 8. Vigaszverseny. (200 yard.) 2-en indultak. Első Balogh Vendel, második Sztupjár Samu, ki szintén szépen futott s már a birkózásnál is kitüntette magát. — A viadal befejezéséül Jcsika Lajos br. ő excellenciájára és Szokolay Kornél, mint a «Magyar Athletikai Club» igazgató választmányának tagja, kiosztották a díjakat. Ő excellenciájára buzdító szavakat intézett a versenyzőkhöz és a club tagokhoz, mire ezek lelkesen megéljeneztek szeretett elnöküket.

A budapesti könyvnyomdászok társasköre pünkösöd vasárnapján Gödöllőre minden tekintetben sikerült társas kirándulást rendezett, melyben vagy kétszázan vettek részt. Az érdekes és változatos napirendől bennünket különösen az érdekel, hogy versenyfutások is voltak nyeresémtárgyakkal. — Előbb, 4 óra 45 perczkor 22 férfi indult, kik közül a 250 méternyi távolságot csak öt futotta meg. Elsőnek Silberberg N. (Pesti könyvnyomdárészvénytársaság) érkezett volna be, de közvetlen három lépéssel a célpont előtt elesett s így az első díjat, szép szalon-tintatartót, Sessler N (vendég) nyerte meg, 4 óra 46 percz 58 másodperczkor érve be. Másodiknak az óriási közönség Gyöngyössy Sándort (Pallas-nyomda) hitte, ki azonban a célpont előtt visszapillantván, ez által a nyomában lévő Szabó Dezsőnek (Athenaeum-nyomda) előnyt nyújtott, ugy, hogy utóbbi 4 óra 47 perczkor, egy lépéssel előbb érkezvén be, a második díjat, török pipát szárral, nyerte meg. — Pont 5 órakor 8 hölgy indult s a 125 méternyi távolságra közülök 4 futván, az első díjat, egy szép bársonyba foglalt női necessaire-t, 5 ó. 1 p. 2 mp.-kor érve be, Ványi Anna kisasszony nyerte meg, a másodikat pedig, egy bársonyba foglalt pénztárczát Silberberg N. kisasszony, ki 5 ó. 1 p. 3 mperczkor ért be.

A köves-kállai versenyekre a fővárosból számosan rándultak le, de még mindeddig nem értesültünk a versenyek lefolyásáról.

«HERKULES»-NAPTÁR.

Május	28-án bécsi lóverseny.
«	31-én «
Junius	2-án «
«	5-én Végleges nevezés a budapesti regattára.
«	7-én bécsi lóverseny.
«	14-én bécsi regatta.
«	20-án budapesti regatta.
«	28-án a «Nemzeti Torna Egylet» ünnepélye.
«	29-én a «B. K. E.» nemzetközi velocipéd-versenye.
Julius	19-én a «Nemzeti Torna Egylet» drezdai útja.
«	közepe táján a «M. A. C.» úszó versenyei.
Augusztus	2-án a «Szabadkai Torna-Egylet» versenyei.
«	15-én a «Szabadkai Vasparipa-Egylet» bukaresti útja.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» versenyei.
«	15-én a «Bajai Athleta-Kör» verseny-gyaloglása.
«	16-án a «Bajai Athleta-Kör» verseny-úszása.
«	20-án budapesti lóverseny.
Szeptember	3-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 óra.
«	4-én «
«	6-án «
«	6-án bécsi lóverseny.
«	8-án budapesti galamblovési verseny d. u. 1 órakor.
«	8-án bécsi lóverseny.
«	10-én «
«	13-án «
«	15-én «
«	17-én «
«	20-án «
Szeptember elején	a «M. A. C.» bajnoki gyaloglási versenye Budapest—Adony és vissza.

TARTALOM.

Az atletika Erdélyben (Szokolay Kornéltól). — Athletikai és torna-viszonyok Magyar-Óvárrott (Zalka Zsigmondtól). — A tornatanító-képzés a «Nemzeti torna-egylet»-ben. — A verseny-csónakokról (képekkal, Nautilustól). — A tornázás fejlődése Magyarországon (Porzsolt Lajostól). — Versenyeredmények a «M. A. C.» viadalán 1885. május 17-én (P. J.-tól). — T. előfizetőkinkhez. — Különfélék. — «Herkules»-napár. — Tárcza: Montpellier-től Budapestig (Igali Svetozártól).

Aigner Lajos könyvkereskedése

Budapest, IV. Váci-utca 1.

A PETŐFI-TÁRSASÁG

I. könyvkiadó-vállalata.

<i>Abonyi Lajos.</i> Itt a szép Alföldön. Népi eszéléslek 1 frt 60 kr.	
<i>Balázs Sándor.</i> Tarka képek. Beszély- és rajzgyűjtemény. 2 kötet	3 « 20 «
— Vig elbeszélések	1 « 50 «
<i>Bartók Lajos</i> költeményei	1 « 20 «
<i>Bulla János.</i> Humoros elbeszélések 1 frt 60 kr. Kötve	2 « 40 «
<i>Endrődi Sándor</i> költeményei 2 frt. Kötve	2 « 80 «
— Ujabb költeményei	2 « — «
<i>Jókai Mór.</i> Észak honából. Muszka rajzok	1 « 20 «
<i>Lanka Gusztáv.</i> A multból a jelennek. Emlékjegyzetek	1 « 60 «
<i>Mikszáth Kálmán.</i> Kavicsok. Elbeszélések	1 « 20 «
<i>Pap Miklós.</i> Itt is ott is	2 « 50 «
<i>Petőfi évkönyv.</i> (A cidóni alma. Éjszakitól stb.)	1 « 40 «
<i>Szana Tamás.</i> Molière élete és művei	1 « 50 «
<i>Teleki Sándor</i> gróf. Emlékeim. 2 kötet	3 « 80 «
<i>Váradi Antal.</i> Az én világom. Költemények	1 « — «
<i>Vértesi Arnold.</i> A nyomoruság iskolája. Regény	1 « 50 «
<i>Zichy Géza</i> gróf költeményei	1 « — «

II. A társaság közlönye.

<i>Koszorú.</i> Szépirodalmi közlöny. Szerk. Szana Tamás. 1878—1882. 8 kötet, 8-rétben, fényképekkel stb. Kötete füzve 4 frt, díszkötésben	5 frt — kr.
<i>Koszorú.</i> Szerkeszti Szana Tamás. Ujabb folyam 4-rétben. 1883 1884. 4 kötet, egy-egy füzve 4 frt, díszkötésben	5 « — «

SÁROSY GYULA ÖSSZES MŰVEI.

Életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel
kiadja

ABAFI LAJOS.

Sárosy Gyula a magyar költészeti irodalomban kiváló helyet biztosított magának; lánglelke, kitűnő nyelvezete és géniuszának merész föllengzése maradandó becsű műveket teremtett, melyek

vagy s étiszórtan láttak napvilágot, vagy részben az idők nehéz sajtóviszonyainál fogva meg nem jelenhettek, de ezer meg ezer kézirati másolatban keringtek a hazában. Nálánál senki sem dicsőítette nagyobb áhitattal és erősebb phantáziával a magyar szabadságot, melynek zaklatott és üldözött élete oly korán esett áldozatul.

Nagy szenvedések és martyromságok között tünt el a költészeti egéről, melynek egyik fénylő csillaga volt; miért is megérdemli, hogy nemcsak összes műveit, hanem életrajzát is lehető részletességben ismerje a hálás utókor.

Az a kegyelet, mely bennünket Sárosy Gyula összes műveinek kiadására birt, ösztönöz most arra, hogy e három kötetre terjedő műveket (Arany trombita, színművek, hazafias s egyéb költemények) új olcsó kiadásban mentül szélesebb körökre nézve hozzáférhetőkké tegyük.

Ehhez képest 1884. ujévtől kezdve egy-egy hárommives füzetet bocsátunk ki. Összesen 22 füzet lesz.

Egy-egy füzet ára 20 kr.

Bekötési táblák 25 krajczárjával kaphatók. Kivánatra mind a három kötetet egyszerre is szállíthatjuk. Ára barna vászonkötésben, piros szegélylvel 6 frt.

Aigner Lajos
kiadóhivatala.

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók Aigner L. könyvkereskedésében, Budapesten,
(Váci-utca 1. sz. alatt.)

Brandeiss Handbuch d. Schiess-Sport geb.	3.—
Hergell Die Fechtkunst brosch.	4.—
« « « geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
« « « d. Fahrsport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Nyári lakokba.

Fagylalkészítő receptekkel
3 6 12 adagra. Vajkészítő fogas hajtókerékkel
7.50 11.50 16.50 4.50—6.50. Vajtányérok fedővel 1—5 ft. Saláta-készletek 40 kr.—3 frt. Ecet- és olajtartó 2—10 frt. Sodrony ételhoritók legyek ellen 40 kr.—1.80. Kenyérkosarak nádból 80 kr. Palackdugaszók 10—60 kr. **Bor- és savanyúvíz-hűtők** 1.65—2.75. **Tartós hordócsapok** 65—85 kr. Javitott hordószád az italok megromlása ellen 1 frt. **Kézi palackdugaszoló** 1.40. Pinczetek 3, 5, 8 üveggel 6.75—15 frt. Kerti japáni napernyők 1—3—15 frt. Kerti gyertyatartók 1—3 frt. **Kerti székek** kényelmes nádfonadék üléssel, laposra összehajthatók, 2.70—3 frt. **Játékasztal** zöld posztóval bevonva, laposra összetéve könnyen magával vihetni árnyékba, 1 frt. Felköltő óra 5.50. **Időjelző házikó alakokkal** 1.50. Időjelző ba-át hőmérővel 1.50. Biztonsági lánc ajtókra 60 r.—1.50.

Dr. Fèvre párisi szodavíz-készítő gépek raktára.

Az egészség fentartásához tiszta üdítő szodavizet nyerünk könnyű bánásmóddal.
2 4 6 8 10 messzelyes
7.— 10.— 12.— 14 50 17.— frt.
A gépben pezsgős italokat, limonádét stb. is készíthet. Legjobb borkó és szoda egy csomag 2 frt. Bogár-, féreg-, egér-, patkányirtó szerek. Svábbogárirtó kárpátú por 20—40 krig. Szunyog- és más rovarecsípés elleni szer 50 kr. Angol tyúkszemkarika 12 drb. 24—60 krig. **Erős gyermek-kocsi** erényvel 7—16 frt. Gyermek-kocsi, egyszersmind bölcső 13—18 frt. Önműködő sroptató üveg 1 frt. Angol foggyöngyök a fogzást elő-

mozdítják 3 frt. **Irrigateur anyaméh-fecskendő** 3 frt. Allóvet-fecskendő 3 frt. Villanyozó készülék 5—10 frt. Ágybani betegnek érc vizelőedény 4 frt. Rugany léz-párnák 4.50—10 frt. Betegeket hordozó gurti 5.60. **Gyorsforraló** 1.50—2 frt.

Indiai hinta-ágyak

fák közé fa- vagy vaslécczel kifeszíthető 11, 14, 25 ft. **Accordeon** tremolo concert-harmonika trombitadisz- és magánoktatással, kik kótát nem ismernek 7 frt. **Aeolhárfa** házfedélre, szél fúvása által kellemes hangot ad 5 forint.

Mulattatásul és a test edzésére.

Tornaszerek: Mászókötél 5.80. Kötélhágcsó 8 frt. Trapez rúddal 7.50. Trapez karikákkal 7.50. Gyermek-hinta 5.50—9 frt. Minden ajtó közé alkalmazható erős **nyújtó-rúd** felszerelve 7 frt. Teljes tornakészülék iskolai és árakkal 15 frt. **Tornacipő** párja 1.80. **Két vívókészlet** 23.50 **Athletabot** súlyos, 2 frt. Bőrrrel bevonva 5 frt. **Léggel tölthető úszó-övek** 8—10 frt. Úszó-övek parafából 7 frt. Angol **Croquet-játék** 10—25 frt. Angol **Law-Tennis** játék 28—57 frt. Gummi-labdák —, 20—1.50. Labda-dobó társas játék 1.50—8 frt. Párja. Toll-labdák hozzá 2) kr. drb. **Karika-játék** 12 pár 1.80. Botanizáló-szelence rovargyűjtővel 1.50—2 frt. Lepke-fogó hálók 35—70 krig. **Uj! Amerikai Jockey**, vagyis kettős fogat gyermekeknek nagy örömet szerez 6 frt. Háromkerékű erős **volletped** 10, 12, 14 ft. **Hinta-ló** 4.50—7 frt. Kerti eszközök gyermekeknek frt. 1.20—8.50-ig.

Próba-megrendeléshez 850 ábrával ellátott árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz

KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca 1-6 sz., a „Magyar király“ szálloda átellenében.

Budapesti kiállítási sorsjegyek á. 1 frt
11 sorsjegy 10 ft 4000 nyeremény
Főnyeremény 100,000 frt.
me yért 1% levonással, azaz 99,000 frt készpénzben azonnal ki is fizettetik.
Az 1885. évi budapesti országos kiállítás sorsjáték kezelősege
Budapest, Andrassy-út 43.